

การศึกษาการเปลี่ยนบันไดเสียงทางห้องวงใหญ่ เพลงชุด โหมโรงเย็น

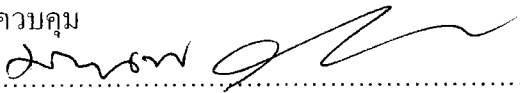
ปริญญานิพนธ์
ของ
เอกสิทธิ์ สุณีมิตร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกมานุษยดุริยางควิทยา
มีนาคม 2544

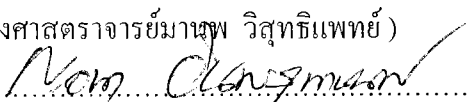
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกมานุษยวิทยาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

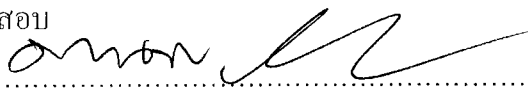
.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์มานพ วิสุทธิแพทย์)

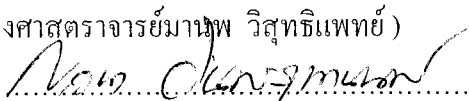
.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์)

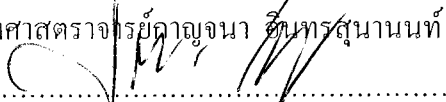
คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

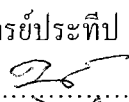
(รองศาสตราจารย์มานพ วิสุทธิแพทย์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป เล่ารัตนอารีย์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญสืบ บุญเกิด)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้ไว้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกมานุษยวิทยาของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2544

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จแล้วลงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับคำแนะนำเป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์มานพ วิสุทธิแพทย์ ประธานที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุวานนท์ กรรมการที่ปรึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ประทีป เล้ารัตนอารีย์ ผศ.บุญสืบ บุญเกิด อาจารย์ธานี ลาวัณย์ศิริ อาจารย์สุรศักดิ์ จำนงสาร อาจารย์เมธี พันธุ์วราทร์ ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไข และตรวจสอบในการเขียนปริญญานิพนธ์ หัวข้อเรื่องการศึกษาการเปลี่ยนบันไดเสียงทางห้องวงใหญ่ เพลงชุด โหมโรงเย็น จนสำเร็จ ขอขอบคุณ อาจารย์ดวงภัทร สุณิมิตร ที่เป็นกำลังใจและกรุณาช่วยพิมพ์ต้นฉบับให้ด้วยความอดทน นอกจากนี้ขอขอบพระคุณทุก ๆ ที่ท่านซึ่งมิได้กล่าวนาม ที่ได้ให้ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือจนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ เป็นที่น่าภูมิใจอย่างยิ่ง

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ไว้ให้ ณ โอกาสนี้ด้วย

เอกสิทธิ์ สุณิมิตร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ.....1
	ภูมิหลัง..... 1
	จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า..... 8
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า..... 8
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า..... 9
	ข้อตกลงเบื้องต้น..... 9
	นิยามศัพท์..... 10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	เอกสารงานวิจัย..... 14
	เอกสารตำราทางวิชาการ.....18
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า
	ขั้นรวบรวมข้อมูล.....21
	ขั้นศึกษาข้อมูล.....21
	ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล.....22
4	การวิเคราะห์เพลง
	วิเคราะห์เพลงสาธการ..... 23
	วิเคราะห์เพลงตระหนักราปากคอก.....37
	วิเคราะห์เพลงตระปลายพระลักษณะ..... 42
	วิเคราะห์เพลงตระมารละม่อม..... 50
	วิเคราะห์เพลงรวสามตา..... 55
	วิเคราะห์เพลงต้นซุบ..... 58
	วิเคราะห์เพลงเข้ามาน..... 60
	วิเคราะห์เพลงเสมอ..... 74
	วิเคราะห์เพลงรวลาเดียว..... 77
	วิเคราะห์เพลงเชิด ๒ ชั้น..... 78
	วิเคราะห์เพลงเชิดชั้นเดียว..... 83

บทที่	หน้า
วิเคราะห์เพลงกลม.....	92
วิเคราะห์เพลงขำนาญ.....	107
วิเคราะห์เพลงกราวใน.....	112
วิเคราะห์เพลงต้นซุบ.....	122
5 สรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	124
ผลการวิเคราะห์.....	127
ข้อเสนอแนะ.....	141
บรรณานุกรม.....	143
ภาคผนวก.....	145
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	207

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ดนตรีไทยเป็นศิลปวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีความละเอียดอ่อน ทั้งวงเครื่องสาย วงมโหรี และวงปี่พาทย์ ได้มีการถ่ายทอดต่อ ๆ กันมา จากชนรุ่นหนึ่งซึ่งเป็นบรมครูทางดนตรีไทย โดยการฝึกหัดให้กับศิษย์รุ่นต่อมา การฝึกหัดดนตรีไทยในประเภทวงปี่พาทย์ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันได้มีการยึดถือปฏิบัติในการเริ่มต้นฝึกหัด ด้วยการเรียน บทเพลงชุดโหมโรงเย็น เป็นอันดับแรก ซึ่งชี้ให้เห็นถึงบทบาทเพลงชุดโหมโรงเย็น ในการเป็นเพลงพื้นฐานที่สำคัญแก่การก่อให้เกิด ทักษะต่างๆแก่ผู้เรียน

เพลงชุดโหมโรงเย็นเป็นเพลงที่นิยมใช้ในพิธีสวดมนต์เย็นและแสดงว่าพิธีสงฆ์จะเริ่มขึ้นแล้ว เพลงชุดโหมโรงเย็นจะเห็นว่าผู้เรียบเรียงบทเพลงได้นำเอาเพลงหลากหลายเพลงเรียงกัน มีความหมายที่ลึกซึ้งกว่าที่แลเห็นเป็นสามัญ เป็นเพลงโหมโรงซึ่งเป็นมูลฐานของเพลงโหมโรงอย่างอื่น เพลงต่างๆที่เข้าชุดกันเป็นเพลงโหมโรงเย็น (สังัด ภูเขาทอง. 2532 : 172)

ในการเริ่มเรียนดนตรีไทย ครูผู้สอนจะให้ความสำคัญกับฆ้องวงใหญ่ เป็นอันดับแรก โดยผู้เรียนจะต้องฝึกหัดเรียน ฆ้องวงใหญ่ ก่อนเครื่องดนตรีอื่นๆ เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ปี่ใน ฆ้องวงเล็ก ฯลฯ ที่เป็นเช่นนี้เพราะฆ้องวงใหญ่ คือเครื่องดนตรีที่สำคัญที่สุดในวงดนตรีไทย ซึ่งฆ้องวงใหญ่มีหน้าที่บรรเลงทำนองหลักของบทเพลงหรือที่เรียกกันว่า “เนื้อแท้ของเพลง” โดยให้เครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ นำทำนองหลักดังกล่าวไปแปรทำนองเป็นทางบรรเลงของตน เช่น ระนาดเอกก็จะประดิษฐ์ทำนองเป็นทำนองเก็บโดยบรรเลงถี่ ๆ ระนาดทุ้มก็จะนำทำนองจากฆ้องวงใหญ่มาบรรเลงเป็นทางของตน

จึงมีการยึดถือเป็นประเพณีในการเริ่มหัดเรียนดนตรีไทย ที่ผู้เรียนจะต้องนำดอกไม้ รูปเทียน มากราบครูเพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ และครูก็จะจับมือศิษย์ผู้นั้นตีฆ้องวงใหญ่ เพลงสาธุการ 3 ครั้ง ซึ่งถือเป็นการเริ่มต้นเรียนปี่พาทย์ในเบื้องต้น จากนั้นครูจะให้เรียนเพลงอื่นๆ ไปจนจบชุดโหมโรงเย็น จึงจะเรียนเพลงอื่นต่อไปได้ (ประสิทธิ์ ถาวร. 2532:53)

เนื่องจากบทเพลงของดนตรีไทยเรานั้นมีอยู่หลายประเภท พอจำแนกได้ดังนี้

1. เพลงหน้าพาทย์
2. เพลงเรื่อง
3. เพลงเถา

4. เพลงโหมโรง
5. เพลงเดี่ยว
6. เพลงตับ
7. เพลงเกร็ด

ด้วยบทเพลงแต่ละประเภทนั้นมีลักษณะเฉพาะตัว ทั้งในด้านวิธีการบรรเลงและโครงสร้างต่าง ๆ ซึ่งไม่เหมือนกัน

ดังนั้นการศึกษาองค์ประกอบและโครงสร้างทางดุริยางควิทยาที่เกี่ยวกับดนตรีไทยจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องให้ความสำคัญมากในส่วนของกรบรรเลงของแต่ละเครื่องมือ สำหรับในด้านบทเพลง เพลงชุดโหมโรงเย็นกับนับได้ว่าเป็นเพลงที่มีความสำคัญมากเพลงหนึ่ง เพราะนอกจากจะเป็นเพลงเบื้องต้นในการฝึกหัดแล้ว เพลงชุดโหมโรงเย็นยังเป็นเพลงที่มีความหลากหลายของลักษณะทำนองมาก จึงควรแก่การศึกษา เพราะจะนำมาซึ่งความชัดเจนและครอบคลุมในเนื้อหาของการศึกษาว่าด้วยบทเพลง

การศึกษาองค์ประกอบและโครงสร้างของเพลงชุดโหมโรงเย็นทางฆ้องวงใหญ่นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ทราบถึงส่วนประกอบและพฤติกรรมสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการบรรเลงดนตรีไทยและบทเพลงไทย ซึ่งบทเพลงแต่ละบทเพลงนั้น ได้ถูกสร้างขึ้นด้วยโครงสร้างที่แตกต่างกัน ดังนั้นบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้นย่อมได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการของการประพันธ์ด้วยเช่น หากพิจารณาจากโครงสร้างพื้นฐาน เช่น วรรคเพลง ลูกตก ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเพลง จะพบว่าสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่มีความหลากหลายและแตกต่างกันออกไป แม้จะเป็นเพลงเดียวกันก็ตามซึ่งมีผลมาจากพฤติกรรมทั้งสิ้น และสิ่งที่มีอิทธิพลสำคัญประการหนึ่งคือ กลุ่มเสียงที่ต้องการใช้จนกลายเป็น บันไดเสียง (scale) ที่ถึงจะมีความสับสนกันอยู่บ้างในเรื่องบันไดเสียงในดนตรีไทย

เมื่อก้าวถึงบันไดเสียงของเพลงไทยแล้ว จำเป็นต้องกล่าวถึง 2 สิ่ง คือ บันไดเสียง 5 เสียง หรือ pentatonic scale และการแบ่ง 7 เสียงเท่า ๆ กันในคู่แปด ในเพลงไทยนั้นทั้ง 2 สิ่งนี้จะมีความสัมพันธ์กันมากจนเกิดความสับสนเมื่อก้าวถึงบันไดเสียงของเพลงไทย (มานพ วิสุทธิแพทย์. 2534 : 3)

การดำเนินทำนองของฆ้องวงใหญ่ เมื่อสังเกตจากการปฏิบัติในแต่ละบทเพลงแล้วจะเห็นว่าบางบทเพลงนั้นได้นำเสียงมาใช้ไม่ครบทั้ง 7 เสียง เพียงแต่เลือกมาใช้บางเสียงเท่านั้น- เสียงบางเสียงนำมาใช้มาก บางเสียงนำมาใช้น้อย และบางเสียงอาจไม่มีการนำมาใช้เลย จึงทำให้เกิดความสำคัญจากเสียงที่ถูกนำมาใช้ปฏิบัติมาก และเกิดความสำคัญรองลงมากับเสียงบางเสียงที่ถูกนำมาใช้น้อยตามลำดับ จนกระทั่งไม่มีความสำคัญเลยกับเสียงบางเสียงที่ไม่ได้ถูกนำมาใช้ลักษณะเช่นนี้

เองทำให้เกิดบันไดเสียงหรือโครงสร้างบทเพลงของคนตรีไทยขึ้น โดยกำหนดรูปแบบได้ดังนี้ คือ

- เสียงขั้นที่ 1, 2, 3, 5 และ 6 คือเสียงที่ถูกนำมาใช้มากในการปฏิบัติทางฆ้อง เมื่อบรรเลงเป็นบทเพลงหรือเรียกว่า เสียงหลัก

- เสียงขั้นที่ 4 และ 7 เป็นเสียงที่ถูกนำมาใช้น้อยหรือบางครั้งไม่ถูกนำมาใช้เลย เรียกว่า เสียงรอง สามารถเขียนเป็นสัญลักษณ์ได้ดังนี้

การกำหนดบันไดเสียงที่ใช้ในบทเพลงของคนตรีไทยนั้น มีความสัมพันธ์กับหลักการของคนตรีไทยในเรื่อง “ทาง” ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกัน แต่ในทางทฤษฎีนั้น ได้มีการแปลความหมายของคำว่า “ทาง” ไว้หลายอย่างดังนี้

1. ทาง หมายถึง วิธีดำเนินการทำนองโดยเฉพาะของเครื่องดนตรีแต่ละอย่าง เช่น ทางระนาดเอก ทางระนาดทุ้ม และทางซอ ซึ่งแต่ละอย่างต่างก็มีวิธีดำเนินการทำนองของตนแตกต่างกัน

2. ทาง หมายถึง วิธีดำเนินการทำนองของเพลงที่ประดิษฐ์ขึ้นโดยเฉพาะ เช่น ทางของครู ก. ครู ข. หรือทางเคี้ยว และทางหมู ซึ่งแม้จะบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีอย่างเดียวกันก็ดำเนินการทำนองไม่เหมือนกัน

3. ทาง หมายถึง ระดับเสียงของเพลงที่บรรเลง ซึ่งกำหนดชื่อเรียกเป็นที่หมายรู้กันทุก ๆ เสียง ดังจะจำแนกเรียงลำดับขึ้นไปทีละเสียงต่อไปนี้

3.1 ทางเพ็ญออกต่าง เสียงที่ 1 ของบันไดเสียงในทางนี้ตรงกับลูกฆ้องวงใหญ่ลูกที่ 4 และลูกที่ 10 (โดยนับจากเสียงต่ำไปเสียงสูง)

3.2 ทางใน เสียงที่ 1 ของบันไดเสียงในทางนี้ตรงกับลูกฆ้องวงใหญ่ลูกที่ 4 และลูกที่ 11

3.3 ทางกลาง เสียงที่ 1 ของบันไดเสียงในทางนี้ตรงกับลูกฆ้องวงใหญ่ลูกที่ 5 และลูกที่ 12

3.4 ทางเพ็ญออบน เสียงที่ 1 ของบันไดเสียงในทางนี้ตรงกับลูกฆ้องวงใหญ่ลูกที่ 6 และลูกที่ 13

3.5 ทางนอก เสียงที่ 1 ของบันไดเสียงในทางนี้ตรงกับลูกฆ้องวงใหญ่ลูกที่ 7 และลูกที่ 14

3.6 ทางกลางแหบ เสียงที่ 1 ของบันไดเสียงในทางนี้ตรงกับลูกฆ้องวงใหญ่ลูกที่ 1 และลูกที่ 8 และลูกที่ 15

3.7 ทางขวา เสียงที่ 1 ของบันไดเสียงในทางนี้ตรงกับลูกฆ้องวงใหญ่ลูกที่ 2 ลูกที่ 9 และลูกที่ 16

นอกจากบันไดเสียงจะมีความสำคัญต่อการกำหนดระดับเสียงหรือทางของวงดนตรีไทยแล้ว บันไดเสียงยังมีส่วนสำคัญต่อลักษณะของบทเพลงประเภทต่าง ๆ อีกด้วย เช่น เพลงภาษา ซึ่งเป็นผลงานการประพันธ์เพลงของบรมครูทางดนตรีไทยทั้งสิ้น

เพลงไทยทุกเพลงเป็นของไทยเราแท้ ๆ แต่เราได้ประดิษฐ์ขึ้นให้มีสำเนียงแตกต่างกันออกไป อุปมาได้เหมือนเสียงพูด หรือภาษาพูดที่มีหลายสำเนียง หลายภาษา มิได้หมายความว่าเราเอาเพลงของชาตินั้นมา (พูนพิศ อมาตยกุล. 2529 : 74) พอจะจำแนกออกเป็นสำเนียงภาษาต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. เพลงสำเนียงแขก เป็นเพลงที่มีการประพันธ์โดยใช้กลุ่มโน้ต 5 เสียง ส่วนใหญ่จะบรรเลงอยู่ในกลุ่มของบันไดเสียงเร และบันไดเสียงฟา แต่ก็ยังมีการนำโน้ตรอง(ขั้นที่ 4 , 7) ของบันไดเสียงทั้งสองบันไดเสียงมาใช้ในการประพันธ์ด้วย เพลงสำเนียงแขกจะมีลักษณะเด่นอยู่ 2 อย่าง คือ

1.1 มีการใช้โน้ตกระโดดข้ามเป็นขั้นคู่ 4 เช่นเสียง โด - ฟา, เร - ซอล, ลา - เร, ซอล - โด เป็นต้น

1.2 มักจบเพลงด้วยโน้ตขั้นที่ 2 ของบันไดเสียงเป็นส่วนใหญ่ดังตัวอย่างเช่น
|-ค-ร|-ม-ฟ|-ลชฟ|-ม-ร| , |ฟ ม ร ม |ร ค - ร | , |ซ ล ค ล |ซ ฟ - ซ |

2. เพลงสำเนียงเขมร คือบทเพลงที่ใช้กลุ่มโน้ต 5 เสียง ประกอบด้วยเสียงขั้นที่ 1, 2, 3, 5 และ 6 ซึ่งบางครั้งมีการนำโน้ตขั้นที่ 7 คือโน้ตรองของบันไดเสียงมาใช้กับบทเพลงประเภทสำเนียงเขมรด้วย ในบางเพลงซึ่งจะไม่ใช้บ่อยเหมือนกับโน้ตหลัก และบางเพลงอาจจะไม่นำโน้ตขั้นที่ 7 มาใช้เลย เพลงสำเนียงเขมรมีลักษณะเด่นที่พอสังเกตได้ดังนี้

2.1 เป็นบทเพลงที่ใช้โน้ตในบันไดเสียงฟา คือ ฟ, ซ, ล, ค, ร (ขั้นที่ 1, 2, 3, 5, 6)และมีโน้ตรอง คือตัว ม (ขั้นที่ 7) บางครั้ง

ตัวอย่างเช่น

|ค ร ค ฟ|-ซ-ล|- - - -|-ค-ร|-ม-ร|-ค-ล|

2.2 มักจบเพลงด้วยโน้ตขั้นที่ 6 ของบันไดเสียงเป็นส่วนใหญ่

ตัวอย่างเช่น การจบเพลงในบันไดเสียงฟา

| - - - |ค ร ฟ ซ |ล ฟ ล ซ | - ฟ - ร |

3. เพลงสำเนียงมอญ เป็นบทเพลงที่มีการใช้กลุ่มโน้ต 5 เสียงเช่นเดียวกับเพลงสำเนียงเจมร คือจะใช้โน้ตขั้นที่ 1, 2, 3, 5, 6 และโน้ตรองในขั้นที่ 7 ของบันไดเสียงมาใช้ด้วยเกือบทุกเพลง ลักษณะสำคัญของเพลงสำเนียงมอญ มีดังนี้

3.1 จะบรรเลงในบันไดเสียงฟา และบันไดเสียงที่เป็นส่วนใหญ่

ตัวอย่างเช่น เพลงมอญมอญเรื่อ บันไดเสียงที่

| - ร - ฟ | - ร - ด | ร ค ร ท | - ค - ร |

3.2 มักจบเพลงด้วยเสียงขั้นที่ 6

ตัวอย่างเช่น การจบเพลงในบันไดเสียงที่

| - ซ ซ ซ | - ร ร ร | - ค ค ค | - ท ท ท |

| - ร ค ท | คทลซ | ลซ ฟ ร | - ฟ - ซ |

4. เพลงสำเนียงลาว ใช้กลุ่มเสียง 5 เสียง คือโน้ตขั้นที่ 1, 2, 3, 5 และ 6 ของบันไดเสียงส่วนใหญ่มักจะบรรเลงด้วยบันไดเสียงโด เป็นเพลงทางกรอไม่ค่อยมีการบรรเลงเก็บมากนัก การจบเพลงจะจบด้วยเสียงขั้นที่ 1 ของบันไดเสียง

ตัวอย่าง การจบของเพลงลาวเสียงเทียน บันไดเสียงโด

| - - ค ล | ซ ม ซ ล | - ค ร ม | - ร - ค |

5. เพลงสำเนียงจีน ใช้กลุ่มเสียง 5 เสียง เหมือนกับเพลงสำเนียงลาว มักจะบรรเลงด้วยบันไดเสียงโด เช่นเดียวกัน แต่จะแตกต่างกันคือมีการนำเสียงฟาและที ซึ่งเป็นเสียงรองของบันไดเสียงหรือขั้นที่ 4 และขั้นที่ 7 เอามาใช้ในบทเพลงสำเนียงจีนบ้าง

ลักษณะสำคัญของเพลงสำเนียงจีน

5.1 มักจะบรรเลงเป็นทำนองเก็บ เช่น | - - ซ ฟ | ซ ฟ ซ ม ฟ ม ฟ ร | ม ร ม ค | เนื่องจากการบรรเลงเป็นทำนองเก็บจึงทำให้ทำนองผ่านโน้ตตัวฟา ซึ่งเป็นโน้ตรองของบันไดเสียงด้วย

5.2 บางครั้งใช้วิธีการบรรเลงที่เรียกว่า สะบัด ตัวอย่างเช่น

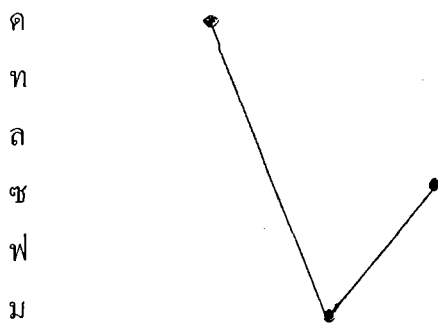
| - ม ร ค | - ม ร ค | - ซ ฟ ม | ก็ทำให้ผ่านเสียงฟา อีกเช่นกัน

5.3 การจบของเพลงก็มักจะจบด้วยโน้ตขั้นที่ 1 ของบันไดเสียงเช่นเดียวกัน

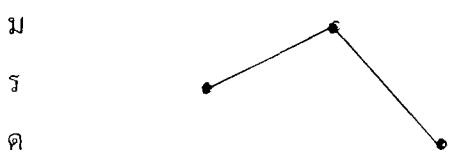
ตัวอย่าง การจบเพลงในบันไดเสียงโด

| - ซ - ม | - ร - ค | ล ล ซ ล | ค ร - ค |

5.4 มีการใช้ลำดับขั้นของโน้ตห่างกัน เช่น ข้ามเป็นคู่ 6 จากเสียง โดสูง มาหาเสียง มีต่ำ ดังตัวอย่างเช่น | - - - ค | - - - ม | - - - ซ | เขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

5.5 การจบเพลงมักใช้กระสวนทำนองจากลำดับโน้ตขั้นที่ 2 ไปหาขั้นที่ 3 แล้ว จึงมาจบด้วยเสียงที่ 1 ของบันไดเสียงดังนี้

หากพิจารณาอิทธิพลของบันไดเสียงที่มีต่อบทเพลงนั้น เป็นที่ยอมรับกันอยู่แล้วว่ามีอิทธิพลมาก เพราะบันไดเสียงที่ผู้ประพันธ์ใช้ในแต่ละบทเพลงหรือทำนองใดทำนองหนึ่ง ย่อมจะเป็นเครื่องชี้นำทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเพลง ล้วนวน ลีลา ตลอดจนความสละสลวยของบทเพลงนั้นๆ ด้วย และประการสำคัญคือ การเปลี่ยนบันไดเสียง จะนำมาซึ่งเอกลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นหรือจุดสำคัญของเพลงได้เสมอ

ทั้งนี้ การพิจารณาถึงการเปลี่ยนไปของบันไดเสียงนั้นจะมีองค์ประกอบต่างๆ ให้คำนึงถึงอยู่มาก หากจะให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยเห็นว่าประการแรกที่สุดต้องสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการยอมรับ ความมีอยู่จริงของการเปลี่ยนบันไดเสียงในเพลงไทยเป็นอันดับแรก ซึ่งหมายรวมถึงเพลงชุดใหม่โรงเรียนด้วย เพราะเพลงชุดใหม่โรงเรียนนั้น จัดเป็นเพลงไทยประเภทหนึ่งซึ่งอยู่ในประเภทเพลงใหม่โรงเรียน โดยการนำเพลงต่างๆ มาเข้าสู่ชุดรวมกัน บทเพลงที่นำมารวมกันล้วนแต่เป็นเพลงหน้าพาทย์ทั้งสิ้น

เพลงหน้าพาทย์ ใช้นำประกอบกิจกรรมของโขนละครเป็นการบรรเลงดนตรีล้วน แบ่งเป็นหน้าพาทย์ชั้นสูง หน้าพาทย์ชั้นกลาง และหน้าพาทย์ธรรมดา และเพลงหน้าพาทย์ยังเป็นเพลงที่ใช้สำหรับบรรเลงอัญเชิญพระผู้เป็นเจ้า ฤาษี เทวดา ครูบาอาจารย์ทั้งหลายให้มาร่วมในพิธีไหว้ครู หรือพิธีมงคลต่าง ๆ (สงบบศึก ธรรมวิหาร, 2540 : 131) ซึ่งลักษณะของบันไดเสียงหรือกลุ่มเสียงที่นำมาใช้นั้น จะใช้โครงสร้างของเสียงหลัก 5 เสียงเหมือนบทเพลงโดยทั่วไป ส่วนใหญ่จะบรรเลงอยู่ในบันไดเสียง ซ ล ท ร ม เป็นบันไดเสียงหลัก

แต่การจะศึกษาเรื่องการเปลี่ยนบันไดเสียงของเพลงต่างๆ จำเป็นจะต้องมีข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ คือทำนองเพลงที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้รับคำชี้แนะจากผู้รู้ต่างๆ เห็นสมควรให้ใช้

ทำนองเพลงชุดโหมโรงเย็น ที่บันทึกเป็นโน้ตสากลจากหนังสือเพลงชุดโหมโรงเย็น ของกรมศิลปากร ที่จัดพิมพ์ขึ้นเมื่อปี 2497 โดย J.Thibouville&co.,London

โน้ตเพลงชุดโหมโรงเย็นของกรมศิลปากรฉบับดังกล่าว ได้ผ่านการชำระและตรวจสอบ โดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ตั้งแต่ปี 2473 - 2475 และปี 2479 - 2485 โดยมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอำนาจการตรวจสอบและแก้ไขเพลง คือ

หม่อมเจ้าพัฒนายุ คีตกุล	ประธานกรรมการ
พระยาเสนาะดุริยางค์(แช่ม สุนทรวาทีน)	กรรมการ
พระเพลงไพเราะ(โสม สุวาทิต)	กรรมการ
หลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง)	กรรมการ
จางวางทั่ว พาทยโกศล	กรรมการ
หลวงบำรุง จิตเจริญ(ชูปล สาคนวิสัย)	กรรมการ
หมื่นประโลมเพลงประสาน(ใจ นิตยพลิน)	กรรมการ
นายบุญธรรม ตราโมท	กรรมการและเลขานุการ

และยังมีนักดนตรีผู้มีฝีมือเป็นที่ยอมรับร่วมเป็นผู้บรรเลงบอกทางเพลงไว้อีกมาก เช่น พระประณีตวรศัพท์(เจียน วรวาทีน) หลวงสร้อยสำเนียงสนธิ์(เพิ่ม วัฒนวาทีน) นายเทียบ คงลายทอง นายชั้น ดุริยประณีต นายสอน วงษ์มั่ง นายเฉลิม บัวท่ง เป็นต้น ซึ่งนับเป็นประโยชน์อย่างสูงที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ดนตรีไทย ดังที่ ปญญา รุ่งเรือง(2536:10) กล่าวว่า

...งานบันทึกและตรวจสอบเพลงไทยดังกล่าวนี้ เท่ากับงานสังคายนาพระคัมภีร์แห่งดุริยางค์ไทยนับว่าท่านผู้มีส่วนในงานนี้ได้ชื่อว่าเป็นผู้ร่วมกันสร้างกุศลอันยิ่งใหญ่ เพราะเท่ากับได้ร่วมกันจารึกวัฒนธรรมทางดนตรีของชาติไว้ให้ยืนยงคงอยู่สืบไปไม่มีวันเสื่อมสูญ...

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยเล็งเห็นประโยชน์อันจะเกิดจากการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงโน้ตเสียงของเพลงชุดโหมโรงเย็นฉบับดังกล่าวที่ได้บันทึกเพลงไว้ทั้งสิ้น 19 เพลงซึ่งประกอบด้วย

- 1.เพลงสาธุการ
- 2.เพลงตระหงั่วปากคอก
- 3.เพลงตระปลายพระลักษณ์
- 4.เพลงตระमारละม่อม
- 5.เพลงรวิสามลา
- 6.เพลงต้นซุบ
- 7.เพลงเข้ม่าน
- 8.เพลงปฐม

- 9.ท่ายเข้ม่าน
- 10.เพลงลา
- 11.เพลงเสมอ
- 12.เพลงร้าวตาเดียว
- 13.เพลงเข็ด ๒ ชั้น
- 14.เพลงเข็ดชั้นเดียว
- 15.เพลงกลม
- 16.เพลงชำนาญ
- 17.เพลงกราวโน
- 18.เพลงต้นซุบ
- 19.เพลงลา

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนบันไดเสียงของเพลงทั้ง 19 เพลงข้างต้น ไว้เป็นประโยชน์ทางการศึกษาและเป็นแนวทางในการจัดระบบทางทฤษฎีดนตรีไทยแบบยั่งยืนสืบไป

จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาบันไดเสียงวรรณคดีเพลงและลูกตกทางฆ้องวงใหญ่เพลงชุดโหมโรงเย็น
2. วิเคราะห์การเปลี่ยนบันไดเสียงทางฆ้องวงใหญ่ เพลงชุดโหมโรงเย็น

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพลงชุดโหมโรงเย็นถือว่าเป็นเพลงพื้นฐานในการเริ่มหัดเรียนดนตรีไทย ที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องปฏิบัติให้ได้
2. เพลงชุดโหมโรงเย็นเป็นเพลงที่มีการใช้ทักษะในการปฏิบัติ และมีทำนองที่หลากหลาย
3. การศึกษารูปแบบและบันไดเสียงของเพลงไทย เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ดนตรีไทยรูปแบบต่างๆต่อไป
4. การศึกษาการเปลี่ยนบันไดเสียงของฆ้องวงใหญ่ เป็นประโยชน์กับการศึกษาที่ว่าด้วยทฤษฎีดนตรีไทย
5. สำนวนทางฆ้องวงใหญ่ที่เป็นทักษะขั้นพื้นฐาน
6. สามารถนำวิธีการเปลี่ยนบันไดเสียงของฆ้องวงใหญ่ไปใช้ในการประพันธ์เพลง อื่น ๆ ได้
7. สามารถหาข้อสรุปทฤษฎีดนตรีไทยว่าด้วย การเปลี่ยนบันไดเสียงได้ในโอกาสต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

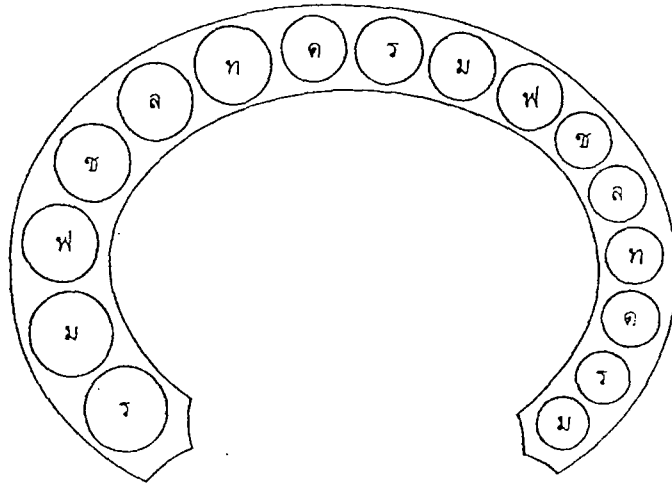
1. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทำนองหลักเพลงชุดโหมโรงเย็น จากฉบับรวมเครื่อง (score) ของกรมศิลปากร

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลในการวิเคราะห์ได้จากเอกสารการบันทึกโน้ตทางฆ้องวงใหญ่เพลงชุดโหมโรงเย็นฉบับรวมเครื่อง
2. การบันทึกโน้ตเพลงโหมโรงเย็นทางฆ้องวงใหญ่จะใช้การบันทึกโน้ตอักษรไทยในส่วนวิเคราะห์
3. การบันทึกโน้ตเพลงโหมโรงเย็นทางฆ้องวงใหญ่ในส่วนภาคผนวกจะบันทึกด้วยโน้ตสากล
4. การบันทึกโน้ตสากลในภาคผนวกจะบันทึกโดยใช้บรรทัด 5 เส้น ใช้กุญแจประจำหลักซอล เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 2/4
5. การบันทึกโน้ตสากล จะไม่ได้เครื่องหมายแปลงเสียง ชาร์ป (#) และแฟลต (b) เพราะในการปฏิบัตินั้น บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีไทยจึงไม่ต้องคำนึงถึงเครื่องหมายดังกล่าว
6. บันไดเสียงที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้บันไดเสียง 3 เสียง โดยมีเสียงหลัก 5 เสียง และมีเสียงรอง 2 เสียง ตามโครงสร้างดังนี้

1	2	3	(4)	5	6	(7)
---	---	---	-----	---	---	-----
7. การบันทึกโน้ตอักษรไทย เวลาตีสะบัดนั้นจะใช้ขีดเส้นได้กำกับไว้ที่ตัวโน้ตช่วงที่มีการสะบัด เช่น | - - ธรรม | หรือ | ฟมร - ท | เป็นต้น
8. ระดับเสียงที่ใช้บันทึกโน้ตในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้โน้ตตัวเร ตรงกับลูกฆ้องวงใหญ่ลูกที่ 1 ซึ่งอยู่ทางเสียงต่ำหรือทางด้านซ้ายมือของผู้บรรเลงฆ้องวงใหญ่ ดังเช่นที่แสดงอยู่ในภาพ

ภาพแสดงการกำหนดโน้ตบนฆ้องวงใหญ่

นิยามศัพท์

ลูกตก หมายถึง เสียงสำคัญของบทเพลงซึ่งตรงกับเสียงสุดท้ายของวรรคเพลง
วรรคเพลง หมายถึง ทำนองเพลงที่มีความยาวเท่ากับ 4 ห้องเพลงของโน้ตอักษรไทย หรือ 2 ห้องเพลงของโน้ตสากล

ทางฆ้อง หมายถึง ทำนองเพลงที่บรรเลงโดยฆ้องวงใหญ่

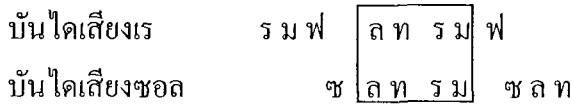
มือฆ้อง หมายถึง ลักษณะต่างๆในการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ซึ่งฆ้องวงใหญ่จะมีลักษณะการบรรเลงโดยใช้มือเดียว เสียงที่เกิดขึ้นจะเป็นเสียงเดียว และถ้าฆ้องวงใหญ่บรรเลงสองมือพร้อมกัน จะทำให้เกิดเสียงประสาน ซึ่งเสียงประสานที่ใช้บรรเลงฆ้องวงใหญ่ มีด้วยกัน 6 ลักษณะ คือ

1. ประสานเสียงคู่สอง	แนวทำนองเด่นอยู่ที่ลูกฆ้อง	เสียงสูง
2. ประสานเสียงคู่สาม	แนวทำนองเด่นจะอยู่ที่ลูกฆ้อง	เสียงต่ำ
3. ประสานเสียงคู่สี่	แนวทำนองเด่นอยู่ที่ลูกฆ้อง	เสียงสูง
4. ประสานเสียงคู่ห้า	แนวทำนองเด่นจะอยู่ที่ลูกฆ้อง	เสียงต่ำ
5. ประสานเสียงคู่หก	แนวทำนองเด่นอยู่ที่ลูกฆ้อง	เสียงต่ำ
6. ประสานเสียงคู่แปด	แนวทำนองเด่นจะอยู่ที่ลูกฆ้อง	เสียงสูง

ทำนองเชื่อม คือ กลุ่มทำนองหนึ่งที่ทำหน้าที่บรรเทาคลายกับเป็นสะพาน ในการเคลื่อนย้ายบันไดเสียง

เที่ยวกลับ หมายถึง การบรรเลงทำนองใดทำนองหนึ่งซึ่งได้บรรเลงไป 1 เที่ยว แล้วย้อนกลับมาบรรเลงซ้ำเหมือนทำนองเดิมอีกครั้งหนึ่ง

โน้ตร่วม หมายถึง โน้ตที่สามารถใช้เป็นโน้ตหลักได้ทั้งสองบันไดเสียง เช่น โน้ตตัวล, ท, ร และ ม เป็นโน้ตร่วมของบันไดเสียง เร (ร, ม, ฟ, ล, ท) กับบันไดเสียงซอล (ซ, ล, ท, ร, ม) ตามแผนผังข้างล่าง

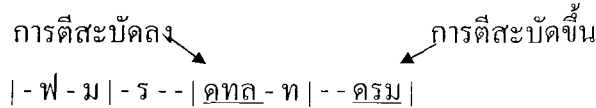
จะเห็นว่าโน้ตที่อยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมเป็นโน้ตที่มีความสัมพันธ์กันและสามารถใช้ร่วมกันได้ทั้งสองบันไดเสียง

หน้าทับ คือ ลีลาการตีเครื่องหนังทั้งหลาย อันได้แก่ กลองชนิดต่างๆของไทย หน้าทับมีหลายชนิด เช่น หน้าทับสองไม้ หน้าทับสดาบ หน้าทับขี้ผึ้ง หน้าทับลงสรง เป็นต้น หน้าทับเป็นสิ่งซึ่งนักร้องและนักดนตรีต้องยึดเอาไว้เป็นหลัก เพราะสามารถนำมาใช้วัดในบทบรรเลงหรือบทร้องได้ และในกรณีที่นักร้องหรือนักดนตรีบรรเลงเพลงขาดหรือเพลงเกิน บทเพลงจะขัดกับหน้าทับ

ท่อนเพลง คือ การกำหนดส่วนใหญ่ส่วนหนึ่งของเพลง เพลงบางเพลงอาจมีท่อนเดียวสองท่อน หรือหลายท่อน จึงจะจบเพลงก็ได้

ท่า เรียกอย่างเต็มๆว่า ลูกท่า คือ การขึ้นเสียงใดเสียงหนึ่งไว้ชั่วขณะและปกติมักจะมีแทรกอยู่ในบทเพลงประเภทหน้าทับปรบไก่ ความยาวของลูกท่ากำหนดให้มีครั้งหน้าทับเท่านั้น แต่ก็มีเพลงเรื่องบางเพลงใช้ท่าเต็มจังหวะหน้าทับ การขึ้นเสียงใดเสียงหนึ่งอยู่ครึ่งจังหวะหน้าทับนี้เวลาบรรเลงนักดนตรีมักมีการประดิษฐ์ดัดแปลงทำนองเพลงให้มีความไพเราะน่าฟังได้ตามความพอใจแต่ต้องอยู่เสียงใดเสียงหนึ่งที่ขึ้นอยู่

การตีสะบัด คือการปฏิบัติกาตีฆ้องด้วยโน้ต 3 ตัว โดยเร็ว ตามตัวอย่าง

ทั้งนี้ ถ้ามีการตีสะบัดอยู่ในวรรคเพลง ซึ่งโน้ตพยางค์หน้าของการตีสะบัดมิใช่โน้ตหลักในบันไดเสียงของวรรคนั้น ให้ถือว่าเป็นโน้ตรองหรือตัวผ่านไม่มีผลกับเรื่องของบันไดเสียงแต่อย่างใด เพราะการตีสะบัดนั้นไม่นิยมตีสะบัดข้ามลูก | - รทล | เนื่องจากจะทำให้เสียงทั้ง 3 เสียงที่สะบัดอยู่นั้น มีความดังไม่เท่ากัน มักจะนิยมตีสะบัดสามเสียงเรียงติดกันจาก | - รทล | ก็จะสะบัดโดยใช้

เสียง | - คทล | แทน การวิเคราะห์หาบันไดเสียงให้ยึดโน้ตพยางค์สุดท้ายของการสะบัดเป็นหลัก
 เช่น | - ครม | ให้ยึดโน้ตตัวมีเป็นหลัก หรือ | - - ฟมร | ให้ยึดโน้ตตัวเรเป็นหลัก

บันไดเสียง หมายถึง บันไดเสียงตามลักษณะของบทเพลง ซึ่งมีบันไดเสียงหลักต่างๆดังต่อไปนี้

1.บันไดเสียงโด คือบทเพลงที่ใช้โน้ต ครม ชล เป็นโน้ตหลัก และใช้โน้ต ฟ,ท เป็นโน้ตรอง
 เช่น เพลงสำเนียงลาว, เพลงเซ็ดจีน ฯลฯ

เพลงลาวดวงเดือน ท่อน 1

-----	-----	-ครม	-ช-ค	-----	-----	ชลคค	ชม-ช
-----	-----	-มชม	ชคคค	---คค	-ช-ม	รมชม	รค-ร
-----	-----	ชลชค	-ร-ม	-ช---	-ค-ร	-มชร	มรคค
-----	คคชม	รครม	-ช-ล	---คค	ชมชล	¹ ชคคค	-ชชช

2.บันไดเสียงซอล คือบทเพลงที่ใช้โน้ต ชลท รม เป็นโน้ตหลัก และใช้โน้ต ค,ฟ เป็นโน้ตรอง
 เช่น เพลงหน้าพาทย์ต่างๆที่เห็นได้ชัดเจน เช่น เพลง ลา, เสมอ, โอด ฯลฯ

เพลงลา

-ล-ล	-ท-ท	-ม-ร	---ม	-ท-ล	-ช-ม	-ครม	-ช-ล
-ร-ท	-ล-ช	ชช-ล	ลล-ท	-ชลท	-ร-ม	-ช-ม	-ร-ท
-ลลล	-ท-ล	-ช-ม	-ช-ล	-ท-ร	-ท-ล	ลล-ช	ชช-ม
-รรร	-ม-ช	-ท-ล	-ช-ม	-ร-ม	-ร-ท	---ล	---ช

3.บันไดเสียงฟา คือบทเพลงที่ใช้โน้ต ฟชค คร เป็นหลัก และใช้โน้ต ท,ม เป็นโน้ตรอง
 เช่น เพลงสำเนียงเขมร, เพลงไต้ลั้ง ฯลฯ

เพลงเขมร โพรธัสต์ 2 ชั้นท่อน 1

----ฟ	-ชคคค	----ร	-คคค	-ร-ค	-ล-ฟ	----ร	-ค-ล
-----	-ฟชล	-รคค	-ช-ฟ	----ร	-ค-ฟ	ฟฟ-ช	ชช-ล
-----	-ช-ล	----ค	-ร-ฟ	----ร	-ค-ฟ	----ร	-ค-ล
-----	-----	-ค-ช	-ช-ช	ลชฟร	ฟช---	ลชคค	-ช-ฟ

4.บันไดเสียงที คือบทเพลงที่ใช้โน้ต ทคร ฟช เป็นโน้ตหลักและใช้โน้ต ม,ล เป็นโน้ตรอง
 ส่วนมากพบในเพลงสำเนียงมอญ เช่น เพลงสุตสงวน, นางครวญ, มอญมอบเรือ ฯลฯ แต่เพลงมอญ

เช่น ประจำวัด,ประจำบ้าน มิได้ใช้บันไดเสียงที่ เพลงสำเนียงมอญมักมีการย้ายบันไดเสียงไปมา ระหว่างบันไดเสียงที่ กับบันไดเสียงฟา โดยบันไดเสียงที่เป็นบันไดหลัก

เพลงมอญมอญเรื่อ ท่อน 1

-ร-ฟ	-ร-ด	รคทท	-ค-ร	----ฟ	-ช-ล	ชลฟช	-----
-ร-ร	-ฟ-ช	-ฟ-ท	-ค-ร	----ฟ	-ช-ล	ชลฟช	-----
---รค	---ชล	ชฟชท	-คชท	---รค	---ชล	ชฟชท	-คชท
---รค	ทลทค	---รค	ทลทค	---รค	ทลทค	รคทท	-ค-ร
-----	-----	ฟรคท	-ล-ช				

5.บันไดเสียง เร คือบทเพลงที่ใช้โน้ต ร ม ฟ ล ท เป็นโน้ตหลักและใช้โน้ต ช,ด เป็นโน้ตรอง บทเพลงที่ใช้บันไดเสียงนี้ เช่น เพลงทยอยเขมร,ทยอยใน

เพลงทยอยเขมร 3 ชั้นท่อน 1

-ร-มฟ	-ล-ท	-ร-ท	-ล-ฟ	-ล-ร	-ร-มฟ	-ทลฟ	ลฟมร
-ฟลม	ฟมรค	ทลทค	ทลรค	-ล-ท	-ล-ฟ	-มมม	-ฟ-ล

ฯลฯ

นอกจากนี้ บันไดเสียง เร ยังพบได้ในการย้ายบันไดเสียงของเพลงหน้าพาทย์ ซึ่งเป็นการย้ายบันไดเสียงซอลและบันไดเสียงเร เช่นตอนจบของเพลงสาธุการ

-ร-ม	-ร-ท	ทท-ล	ลล-ช	-ชลท	-ร-ม	-ร-ค	-ท-ล
-ร-ท	มร-ม	-ล-ช	ชช-ล	-ร-ท	ล-ฟ	ฟฟ-ม	มม-ร

ทำนองดังกล่าวอยู่ในบันไดเสียงซอล แต่ในวรรคสุดท้ายนั้น ทำนองเพลงย้ายไปอยู่ในบันไดเสียง เร

การเปลี่ยนบันไดเสียง คือการทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียงหนึ่งแล้วย้ายไปอีกบันไดเสียงหนึ่ง การเปลี่ยนบันไดเสียงพบได้ใน 2 กรณี คือ

1.การเปลี่ยนบันไดเสียงทั้งเพลง เช่น เพลงเหาะ เพลงกลม เป็นต้น การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบนี้ เปลี่ยนเมื่อบรรเลงในบันไดเสียงเดิมจนจบแล้วก็บรรเลงทำนองเหมือนเดิม แต่เปลี่ยนไปบรรเลงในบันไดเสียงอื่น

2.การเปลี่ยนบันไดเสียงในเพลง การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบนี้จะพบอย่างน้อย 2 บันไดเสียงภายในเพลงใดเพลงหนึ่ง ท่อนใดท่อนหนึ่งหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของบทเพลง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการเปลี่ยนบันไดเสียงของฆ้องวงใหญ่เพลงชุดโหมโรงเย็น เป็นการนำทางฆ้องวงใหญ่ที่บันทึกเป็นโน้ตจากเอกสารเพลงชุดโหมโรงเย็นฉบับรวมเครื่อง ขึ้นตอนต่อมาจึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการศึกษา โดยใช้ข้อมูลข้างต้นและเอกสารตำราต่างๆที่มีผู้จัดทำขึ้นมาเป็นส่วนประกอบในการศึกษาวิจัย ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

เอกสารการวิจัย

อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิด และภูมิปัญญาไทย ชุดดุริยางค์ศิลป์ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัย 5 เรื่อง ได้แก่

1. การไหว้ครูดนตรีไทย
2. เครื่องดนตรีไทย และวงดนตรีไทย
3. โครงสร้างของเพลงไทย
4. ประเภทของเพลงไทย และการประพันธ์เพลงไทย
5. การร้องเพลงไทย

ผลของการวิจัย พบว่า

1. การไหว้ครูดนตรีไทย เป็นความเชื่อของสังคมไทยความกตัญญูทวาทีเป็นสิ่งที่ดีควรแก่การปฏิบัติ
2. เครื่องดนตรีไทย แบ่งเป็น 4 ประเภทตามกิริยาที่เล่น คือ ดิด สี ตี เป่า เครื่องดนตรีทุกชนิดมีกำเนิดจากวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย แต่ได้มีการปรับปรุงดัดแปลงและผสมผสานกับเครื่องดนตรีของกลุ่มคนในวัฒนธรรมอื่นๆ
3. โครงสร้างของเพลงไทยประกอบด้วย
 - 3.1 บันไดเสียงซึ่งมี 7 เสียง มีระยะห่างของแต่ละเสียงเท่ากัน (โดยทฤษฎี) และมีทิศทาง (บันไดเสียง) ที่ใช้บรรเลง 7 ทาง
 - 3.2 จังหวะ มีอัตราจังหวะ สามชั้น สองชั้น ชั้นเดียว
 - 3.3 ทำนอง มีแนวโน้มนั้นเป็นแบบเรียงเสียง หรือเสียงกระโดดในช่วงแถบๆ และมีลักษณะเป็นวรรณคดีๆ มาเรียงต่อเนื่องกัน

3.4 การประสานเสียง มีลักษณะการประสานเสียงในแนวนอน

(Heterophony)

3.5 รูปแบบ (Form) มีการแบ่งเป็นวรรค ประโยค ท่อน มีการจัดกลุ่มเพลงเป็นประเภทต่างๆ และมีรูปแบบของเพลงสามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว

3.6 อารมณ์เพลง สามารถให้ความรู้สึก และอารมณ์ต่างๆ ได้ แต่ไม่รุนแรงเท่าดนตรีตะวันตก

4. ประเภทของเพลงไทยแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ตามความคิดของครูดนตรี แต่ละท่านการประพันธ์เพลงไทยมี 4 วิธีคือ (1) การแต่งขยายจากเพลงเดิม (2) ตัดทอนจากเพลงเดิม (3) แต่งทำนองขึ้นใหม่โดยอาศัยเค้าโครงจากของเดิม (4) แต่งด้วยความคิดของตนเองโดยอาศัยหลักการแต่งเพลงไทย

5. การร้องเพลงไทยมีวิวัฒนาการมาจากการขับลำนำ และเพลงพื้นบ้านตั้งแต่สมัยสุโขทัย ต่อมาได้พัฒนาขึ้นในราชสำนักสมัยอยุธยาจนกลายเป็นแบบแผนที่ค่อนข้างชัดเจน และได้พัฒนาต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ พบศัพท์ที่ใช้ในการร้องเพลง 28 คำ

นอกจากการวิเคราะห์โครงสร้างต่าง ๆ แล้วในเรื่องของการแบ่งสัดส่วนของบทเพลงก็เป็นสิ่งสำคัญในการศึกษารึ้นนี้ครั้งที่ ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์ (2534) ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับการวิเคราะห์ทางห้อง เพลงสาธุการ สรุปบทคัดย่อได้ผลว่า เพลงสาธุการจำนวน 10 ทางเป็นเพลงที่มีรูปแบบและทำนองทางห้องกำหนดไว้อย่างมีกฎเกณฑ์ ส่วนที่เป็นเนื้อทำนอง 54 ประโยคแบ่งเป็นเที่ยวแรกและเที่ยวหลัง มีลักษณะรูปแบบ ABAC ทำนองเที่ยวแรกก็เพิ่มจากรูปแบบ A ถึง B เที่ยวหลังย้อนซ้ำทำนองที่รูปแบบ B และแยกทำนองไปยังรูปแบบ C ที่เรียกชื่อว่า สาธุการเที่ยวน้อยหรือสาธุการเปิดโลก

การศึกษาวเคราะห์นั้นจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ตามที่ บุญเชิด พิณพาทย์ (2540) ได้สรุปผลการศึกษาวเคราะห์ไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบของเพลงเดี่ยวกราวในสามชั้นทางระนาดเอกนั้น นอกจากส่วนที่สำคัญที่เรียกว่า ลูกโยน และเนื้อเพลง แล้วยังมีกลุ่มทำนอง ลูกนำ ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนกับลูกโยน และลูกจบ รวมองค์ประกอบของเพลงเดี่ยวกราวในสามชั้นทางระนาดเอกได้ 14 กลุ่ม

2. การเปรียบเทียบทำนองทางห้องวงใหญ่กับทางเดี่ยวระนาดเอกเพลงกราวในสามชั้นพบความสัมพันธ์ของวรรคเพลงและลูกตก ในส่วนที่เป็นทำนองโยน 6 กลุ่ม และในส่วนที่เป็นเนื้อเพลงกราวใน พบว่าเสียงลูกตกของวรรคเพลงส่วนมากตกเสียงเดียวกันกับเสียงลูกตกทางห้องวงใหญ่ จะมีเพียงบางวรรคเพลงที่เสียงลูกตกต่างกัน แต่ก็ไม่ทำให้ทำนองกลุ่มต่างๆผิดไป

3. บ้านไคเสียง

3.1 ลูกโยนที่ 1 บ้านไคเสียง โค

3.2 ลูกโยนที่ 2 บ้านไคเสียง ฟา

3.3 ลูกโยนที่ 3 บ้านไคเสียง เร

3.4 ลูกโยนที่ 4 บ้านไคเสียง ซอล

3.5 ลูกโยนที่ 5 บ้านไคเสียง ซอล

3.6 ลูกโยนที่ 6 บ้านไคเสียง เร

3.7 ลูกโยนที่ 7 บ้านไคเสียง เร

3.8 ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 1 กับลูกโยนที่ 2 เทียบที่หนึ่งวรรคที่ 46 บ้านไคเสียง โค ส่วนวรรคที่ 47-49 บ้านไคเสียง ฟา เทียบที่สองวรรคที่ 236 บ้านไคเสียง โค และวรรคที่ 264 - 266 บ้านไคเสียง ฟา

3.9 ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 3 กับลูกโยนที่ 4 บ้านไคเสียง เร

3.10 ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 4 กับลูกโยนที่ 5 บ้านไคเสียง ซอล

3.11 ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 5 กับลูกโยนที่ 6 บ้านไคเสียง เร

3.12 ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 6 เทียบที่หนึ่ง กับลูกโยนที่ 1 เทียบที่สอง วรรคที่ 203 - 224 บ้านไคเสียง เร และวรรคที่ 225 - 228 บ้านไคเสียง โค ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 6 เทียบที่สอง กับลูกจบ วรรคที่ 403 - 443 บ้านไคเสียง เร วรรคที่ 444 - 447 บ้านไคเสียง โค

3.13 ลูกนำและลูกจบบ้านไคเสียง โค

4.รูปแบบทำนอง

4.1 ลูกโยนที่ 1 เทียบที่หนึ่ง ประดิษฐ์ทำนองได้ 6 กลุ่ม เทียบที่สองได้ 5 กลุ่ม

4.2 ลูกโยนที่ 2 เทียบที่หนึ่ง ประดิษฐ์ทำนองได้ 4 กลุ่ม เทียบที่สองได้ 2 กลุ่ม

4.3 ลูกโยนที่ 3 เทียบที่หนึ่ง ประดิษฐ์ทำนองได้ 4 กลุ่ม เทียบที่สองได้ 1 กลุ่ม

4.4 ลูกโยนที่ 4 เทียบที่หนึ่ง ประดิษฐ์ทำนองได้ 4 กลุ่ม เทียบที่สองได้ 3 กลุ่ม

4.5 ลูกโยนที่ 5 เทียบที่หนึ่ง ประดิษฐ์ทำนองได้ 4 กลุ่ม เทียบที่สองได้ 2 กลุ่ม

4.6 ลูกโยนที่ 6 เทียบที่หนึ่ง ประดิษฐ์ทำนองได้ 1 กลุ่ม เทียบที่สองได้ 2 กลุ่ม

4.7 การประดิษฐ์ทำนองส่วนหนึ่งที่เป็นเนื้อเพลง จะยึดลูกตกของวรรคเพลงที่เป็นทำนองทางซ็องเป็นหลัก ยกเว้นบางเพลงที่เสียงไม่ลงลูกตกเดียวกัน แต่ไม่ทำให้ทำนองหลักผิดไป เพลงกราวโนเป็นเพลงหน้าพาทย์เพลงหนึ่งที่ประกอบอยู่ในเพลงชุดโหมโรงเย็น นับว่าเป็นเพลงที่มีเนื้อหาโครงสร้างเฉพาะของบทเพลง ซึ่งจะประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่เป็นลูกโยน และ

ส่วนที่เป็นเนื้อเพลง นิกร จันทสร (2540) ได้ทำการวิจัยเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงกราวใน 3 ชั้นทางครูสอน วงฆ้อง ผลจากการศึกษาพบว่า

1. ผลจากการบันทึกโน้ตสากลเพลงเดี่ยวกราวใน 3 ชั้น ทางครูสอน วงฆ้อง มีความยาวรวมกันทั้งสิ้น 873 ห้องเพลง ในอัตราจังหวะ 2/4
2. ผลจากการวิเคราะห์รูปแบบ พบว่าเพลงเดี่ยวกราวใน มีส่วนประกอบสำคัญที่เรียกว่า ลูกโยนและเนื้อเพลง ลูกโยนมีทั้งสิ้น 7 โยน ส่วนเนื้อเพลงแบ่งเป็น 2 ท่อน
3. ผลจากการวิเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในทำนองส่วนที่เป็นลูกโยน พบว่ามีการใช้เทคนิคพิเศษเหมือนที่พบในเพลงเดี่ยวอื่น ๆ แต่ลูกโยนเมื่อรวมกันจะมีความยาวมากกว่าเพลงเดี่ยวอื่น ๆ เป็นอันมาก อีกทั้งลูกโยนมีความสลับซับซ้อนมาก
4. ผลจากการวิเคราะห์เทคนิคการสร้างทำนองที่เป็นเนื้อเพลง พบว่า เนื้อเพลงเดี่ยวกราวใน 3 ชั้น ผู้ประพันธ์ได้ขยายจากเพลงกราวในสองชั้น โดยใช้เทคนิคตามหลักการยึดและขยายของเพลงไทย

ในเรื่องเดียวกันนี้ ประวิทย์ ขาวปลื้ม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิเคราะห์เพลงเสมอ ซึ่งบรรเลงด้วยฆ้องวงใหญ่โดยครูเชื้อ คนตรีรส ผลการวิจัยพบว่า เพลงเสมอมีรูปแบบแตกต่างกันไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน แบ่งวรรคตอนเพลงเป็นไม้กลอง ซึ่งเพลงเสมอแต่ละชนิดมีไม้กลองไม่เท่ากัน ลูกตกของเพลงเสมอจัดอยู่ในบันไดเสียง โค, เร, ฟาและซอล เพลงเสมอกำกับจังหวะหน้าทับด้วยตะโพนและกลองทัด เครื่องดนตรีทั้ง 2 ชนิดนี้ จะดำเนินทำนองเฉพาะที่เรียกว่า “ไม้เดิน” และ “ไม้ลา” ไม้เดินมีความยาวเท่ากับ 1 วรรคเพลง หรือ 4 ห้องเพลงไทย ส่วนไม้ลามีความยาวเท่ากับ 4 วรรคเพลง หรือเรียกว่า 1 ชุดไม้ลา นับเป็นงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์การแบ่งวรรคตอนของเพลง และการวิเคราะห์บันไดเสียงสำหรับงานวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้การศึกษาลักษณะต่างๆของทำนองรูปแบบบันไดเสียงที่ใช้ในบทเพลงก็สามารถที่นำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้ดังที่ พุทธะ ณ บางช้าง (2541) ได้ทำการวิเคราะห์เพลงมอญในพิธีศพ ผลการศึกษาวเคราะห์พบดังนี้

1. การแบ่งทำนองของเพลงมอญมีการแบ่งออกเป็นประโยคเพลงและท่อนเพลงในส่วนที่ใหญ่ขึ้น

2. บันไดเสียงของเพลงมอญทั้ง 4 เพลงมีบันไดเสียงที่แตกต่างกันคือ

1). เพลงประจำวัด	ใช้บันไดเสียง ฟา , โค และซอล เป็นหลัก
2). เพลงประจำบ้าน	ใช้บันไดเสียง ฟา และ โค เป็นหลัก
3). เพลงเชิญผี	ใช้บันไดเสียง โค และ ฟา เป็นหลัก
4). เพลงยกศพ	ใช้บันไดเสียง โค และ ที เป็นหลัก

3.วรรณคดีและลูกคอกของเพลงมอญที่พบส่วนใหญ่จะเปลี่ยนตามบันไดเสียงของบทเพลง ทำให้เกิดสำเนียงที่แตกต่างกันออกไปจากเพลงไทย

4.รูปแบบทำนองของเพลงมอญมีการใช้เสียงหลัก 5 เสียง คือ โด , เร , มี , ซอล , ลา และใช้เสียง ฟา และเสียง ที เป็นเสียงรอง หรือ เสียงจรเพื่อบ่งบอกสำเนียงมอญ

5.รูปแบบจังหวะของเพลงมอญจะมีกระสวนของบทเพลงในทำนองขึ้นเพลงและจบเพลง คล้ายคลึงกับในท่อนของบทเพลงไทยคือมีลูกกระโดดเพื่อหลบหลุม

ในทำนองเดียวกันการวิเคราะห์ถึงกลุ่มเสียงเพื่อศึกษาบันไดเสียงของทำนองเพลงภาษาซึ่ง อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์โครงสร้างของทำนองเพลงภาษาในดนตรีไทย จากตัวอย่างเพลงอัตรา 2 ชั้น จำนวน 6 สำเนียง ภาษาละ 20 เพลง โดยใช้แนวการวิเคราะห์ 4 ประเด็น ได้แก่ บันไดเสียง เสียงจบของเพลง รูปแบบการลงจบของเพลงและการดำเนินของเสียงลูกคอกหน้าทับ

ผลการวิจัยพบว่า เพลงสำเนียงจีนและลาว ใช้บันไดเสียงแบบ 5 เสียง และ 6 เสียง โดยมีเสียงช่วยบางเพลง ในเรื่องเสียงจบของเพลงแต่ละภาษาสามารถใช้ได้หลายเสียง แต่จะเลือกใช้เสียงมากเพียง 1 เสียง เรื่องรูปแบบการลงจบของเพลงแต่ละภาษา ไม่พบว่ามีรูปแบบใดแสดงลักษณะเฉพาะของการลงจบอย่างเด่นชัด ส่วนเรื่องของการดำเนินของเสียงลูกคอกหน้าทับ แต่ละภาษามี กฎเกณฑ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง

เอกสารตำราทางวิชาการ

จากการที่ดนตรีไทยเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่อดีตกาลและมีความผูกพันกับพิธีกรรมทางศาสนา แต่ยุคสมัยเปลี่ยนไปทำให้ดนตรีไทยได้ทำหน้าที่เพื่อความบันเทิงโดยแท้จริง ดังที่ มนตรี ภู่งาม (2530:7) ได้กล่าวในหนังสือสังคีตวิทยาว่า “ดนตรีเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์มีความสุข สนุกสนานรื่นเริงใจ ช่วยผ่อนคลายความเครียดได้บางขณะ มีลักษณะคล้ายโอสถขนานหนึ่งที่สามารถช่วยให้คนไข้ที่ป่วยทางใจมีอาการดีขึ้น ดนตรีมีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย อาจเกี่ยวข้องในรูปแบบของการบันเทิงโดยตรง เกี่ยวข้องโดยขนบธรรมเนียมประเพณี และโดยลักษณะอื่นๆ ทุกคนยอมรับว่าดนตรีเป็นสิ่งที่มีความหมายเป็นปัจจัยที่สำคัญอันหนึ่งที่ขาดเสียมิได้” ในทำนองเดียวกันนี้ สุมาลี นิมนานภาพ (2524:3) ได้กล่าวไว้ในดนตรีวิจักษณ์ว่า “เมื่อมนุษย์ได้มีการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นเพื่อความบันเทิงและพิธีพิธีอันขึ้น ต่อมาการศึกษาทางด้านดนตรีจึงเกิดขึ้น และนับเป็นการเริ่มต้นของดนตรีที่เป็นแบบแผน (Classical music) อย่างแท้จริง และมนตรี ตราโมท (2481: 20) ได้ปรารภไว้ในคำนำของดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาการเช่นเดียวกันว่า การออกข้อสอบทางดนตรีในอดีตเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะไม่มีขอบเขตชัดเจน เนื่อง

จากไม่มีตำราวิชาการจึงเป็นเหตุให้ท่านได้จัดทำตำราทางดนตรีไทยขึ้น และนับเป็นจุดเริ่มต้นทางดนตรีศึกษาที่ดี

การดนตรีไทยได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ มีการศึกษาทางทฤษฎีเพื่อหาข้อสรุปและตั้งกฎเกณฑ์ของดนตรี พูนพิศ อมาตยกุล (2529:1) ได้เรียบเรียงหนังสือดนตรีวิจักษณ์ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรี เพื่อความชื่นชม โดยกล่าวถึงภูมิหลังของดนตรีไทย ความรู้เรื่องลักษณะต่างๆของเพลงไทย และในเรื่องนี้ สัจด์ ภูเขาทอง (2532:1) ได้เรียบเรียงหนังสือการดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย โดยกล่าวถึงองค์ประกอบของดนตรีไทย ส่วนประกอบในบทเพลงไทย นอกจากนี้ ทวีสิทธิ์ ไทรวิจิตร (2522:3) ได้เรียบเรียงหนังสือสังคีตนิมม โดยกล่าวถึงข้อสันนิษฐานประวัติศาสตร์ทางดนตรี และประวัติดนตรีไทย ตลอดจนลักษณะประเภทเพลงไทย ในเรื่องของการวิเคราะห์เพลงไทย มานพ วิสุทธิแพทย์ (2533:1) ได้กล่าวถึง ดนตรีไทยวิเคราะห์ในเรื่องโครงสร้างต่างๆไปของดนตรีไทย ระบบและบันไดเสียง การกำหนดโน้ตบนเครื่องดนตรีไทย ทางของดนตรีไทย ทำนองหลัก (ทางฆ้อง)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยถึงการเปลี่ยนบันไดเสียงของทางฆ้องวงใหญ่ในเพลงชุดโหมโรงเย็น ด้วยเหตุที่เป็นเพลงที่ใช้ฝึกปฏิบัติสำหรับนักดนตรีไทยทุกคนก่อนที่จะเรียนบทเพลงต่อไป ซึ่งในเรื่องของบันไดเสียงของเพลงไทยนั้น มานพ วิสุทธิแพทย์ (2535:18) ได้กล่าวไว้ในหนังสือหลักการประพันธ์เพลงไทยเบื้องต้นว่า ดนตรีไทยมีบันไดเสียงที่มีโครงสร้างหลัก 5 เสียง คือ เสียงที่ 1 2 3 5 และ 6 โดยมีเสียง ที่ 4 และ 7 เป็นเสียงรอง

เสียงของดนตรีไทยประกอบด้วยระดับเสียง 7 เสียง แต่ละเสียงมีช่วงห่างเท่ากันทุกเสียง ไม่มีขึ้นครึ่งเสียงเหมือนระดับของดนตรีตะวันตก เสียงดนตรีไทยแต่ละเสียงเรียกชื่อแตกต่างกันไป ไทยเรียกระดับเสียงว่า “ทาง” โดยกำหนดเสียงตามลูกฆ้องของฆ้องวงใหญ่เริ่มตั้งแต่ลูกฆ้องลูกที่ 10 ไปจนถึงลูกฆ้องลูกสุดท้ายลูกที่ 16 มนตรี ตราโมท (2507 : 17-20) ได้อธิบายและเปรียบเทียบกับระดับเสียงของดนตรีตะวันตกไว้ ซึ่งสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ลูกฆ้องวงใหญ่	ชื่อระดับเสียงดนตรีไทย	ชื่อระดับเสียงดนตรีตะวันตก
ลูกที่ 10	ทางเพียงออต่าง (ทางในลด)	ฟา (Fa)
ลูกที่ 11	ทางใน	ซอล (Sol)
ลูกที่ 12	ทางกลาง	ลา (La)
ลูกที่ 13	ทางเพียงออบน (ทางนอกต่ำ)	ซีแฟลต (Si)
ลูกที่ 14	ทางกรวด (ทางนอก)	โด (Do)
ลูกที่ 15	ทางกลางแหบ	เร (Re)
ลูกที่ 16	ทางขวา	มี (Mi)

หากพิจารณาถึงโครงสร้างเรื่องของกลุ่มเสียงและบันไดเสียงดังกล่าวแล้วจะพบว่าในบทเพลงชุดโหมโรงเย็นมีการเคลื่อนย้ายและเปลี่ยนบันไดเสียงไปมาหลายจุด ดังนั้นเพลงชุดโหมโรงเย็นจึงเหมาะสมที่จะนำมาศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

เพลงชุดโหมโรงเย็นนั้น จัดเป็นเพลงประเภทเพลงโหมโรง โดยนำเพลงต่างๆมาเข้าชุดรวมกัน บทเพลงที่นำมารวมกันล้วนแต่เป็นเพลงหน้าพาทย์ทั้งสิ้น ดังที่ สงัด ภูเขาทอง (2512:171) ได้อธิบายว่า เพลงหน้าพาทย์ต่างๆที่ใช้ประกอบการแสดงโขนละครนั้น เดิมทีเคยลงเป็นเพลงของพวกประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้บรรเลงแสดงความคารวะและเป็นสิริมงคลแก่พวกตน เพลงเหล่านี้ถูกสมมุติขึ้นคล้ายกับตัวแทนของสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทพเจ้าที่สิงอยู่ในคนตรี ได้กำหนดเอาอาการเคลื่อนไหวของเทพเจ้าในอาการต่างๆโดยใช้เสียงเพลงเป็นเครื่องหมาย อย่างไรก็ตาม เพลงชุดโหมโรงเย็นก็ยังคงมีความสำคัญกับนักดนตรีไทยทุกคนจนถึงทุกวันนี้

เหตุที่ทำการศึกษาเฉพาะทางฆ้องวงใหญ่ เพราะฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่มีความสำคัญมากในวงปี่พาทย์โดยเฉพาะด้านของทำนองหลัก หรือส่วนที่เป็นเนื้อเพลง ดังที่ มนตรี ตราโมท (2538:31) ได้อธิบายไว้ในดุริยศาสตร์ ฉบับวันที่ 11 มีนาคม 2463 แต่ได้นำมาพิมพ์ใหม่เพื่อแจกในงานพระราชทานเพลิงศพของท่านเองว่า ฆ้องวงใหญ่ดำเนินทำนองเนื้อเพลงแก่ๆ ให้ผู้อื่นยึดถือเป็นหลักได้ทั้งทั้งวง และในกรณีเดียวกัน สิริชัยชาญ พักจำรูญ (2539:15) อธิบายบทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรีไว้ในเอกสารประกอบการประชุมสัมมนาคนตรีนานาชาติครั้งที่ 3 ไว้ว่าการบรรเลงดนตรีไทยจะใช้ทำนองฆ้องเป็นหลัก

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลทางวิชาการ และการสัมภาษณ์มาทำการศึกษา เพื่อให้การวิเคราะห์บรรลุถึงวัตถุประสงค์ จึงแบ่งขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยเรื่องของทฤษฎีทางดนตรีไทยเรื่องบันไดเสียงและการเปลี่ยนบันไดเสียง

1.2 คัดลอกส่วนที่เป็นทำนองหลักจากเอกสาร

1.3 ผู้วิเคราะห์ได้สัมภาษณ์ทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับทำนองหลักเพลงชุดใหม่โรงเรียนจากบุคคลที่มีความรู้ทางดนตรีไทย ได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

1.3.1 เรื่องการเปลี่ยนบันไดเสียงของดนตรีไทยโดยสัมภาษณ์ พันโทเสนาะ หลวงสุนทร, นายรัฐพงศ์ โสวัตร และนายไพฑูรย์ เฉยเจริญ

1.3.2 เรื่องมือฆ้องในบทเพลงชุดใหม่โรงเรียนโดยสัมภาษณ์จาก ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง และครูพิชิต ชัยเสรี

1.3.3 เรื่องประโยค, วรรคเพลง โดยสัมภาษณ์จาก นายสมชาย คูริย ประณีต และนายจิรัส อางณรงค์

2. ขั้นศึกษาข้อมูล

2.1 นำข้อมูลทางการศึกษาจากข้อ 1.1 ทั้งหมดมาลำดับเนื้อหาสาระ และจัดเป็นหมวดหมู่ตามความสำคัญ พร้อมกับเรียงขั้นตอนให้เป็นระเบียบอย่างต่อเนื่อง

2.2 นำข้อมูลจากข้อ 1.2 มาบันทึกเป็นโน้ตสากลและโน้ตอักษรไทย

2.3 นำข้อมูลที่รวบรวมจากข้อ 1.2 และ 1.3 มาศึกษาโครงสร้างของเพลงในหัวข้อต่อไปนี้

2.3.1 วรรคเพลง

2.3.2 ลูกตก

2.3.3 บันไดเสียง

3. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนบันไดเสียงทางฆ้องวงใหญ่เพลงชุดโหมโรงเย็น ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1.1 วิเคราะห์ทำนองส่วนที่มีการเปลี่ยนบันไดเสียง

3.1.2 วิเคราะห์ทำนองที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างบันไดเสียงกับบันไดเสียง

4. ขั้นตอนการนำเสนอข้อมูล

4.1 นำเสนอผลการศึกษาวิจัย ในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

4.2 เรียบเรียงจัดทำบทสรุปผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เพลงสาธุการ

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	/---ร/-ม-ม/---ม/-ซ-ล/	ซอล/2
2	/---ล/-ล-ล/---ซ/---ร/	ซอล/5

จุดที่ 1. การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันทีระหว่าง วรรคที่ 2 กับวรรคที่ 3
วรรคที่ 2 วรรคที่ 3

/---ล/-ล-ล/---ซ/---ร/ /---ท/-ล-ร/รร-ม/มม-ฟ/

วรรคที่ 2 เป็นวรรคที่มีลักษณะทำนองห่างๆ สืบเกิดจากกลุ่มโน้ตที่นำมาใช้มีเพียง 3 ตัวโน้ตเท่านั้น คือ ล ซ และ ร ถึงแม้โน้ตทั้ง 3 ตัวนี้จะเป็นโน้ตหลักของทั้ง 3 บันไดเสียง ซอล บันไดเสียง ฟา และบันไดเสียง โด ก็ตาม เมื่อศึกษาแล้วจะพบว่าวรรคดังกล่าวนี้เป็นวรรคเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล สามารถสรุปได้จากสาเหตุดังนี้

- บทเพลงสาธุการนั้นมีการใช้บันไดเสียงอยู่เพียง 2 บันไดเสียงคือ บันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร เท่านั้น
- สืบเกิดจากวรรคเพลงที่ปรากฏอยู่ข้างหน้า (วรรคที่ 1) ซึ่งก็เป็นวรรคเพลงในบันไดเสียง ซอล เหมือนกัน

วรรคที่ 3 เป็นทำนองเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร รวมफलทั้งหมด

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
3	/---ท/-ล-ร/รร-ม/มม-ฟ/	เร/3
4	/-ล-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/	เร/1
5	/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/	เร/2

จุดที่ 2 การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันทีระหว่างวรรคที่ 5 กับ วรรคที่ 6
วรรคที่ 5 วรรคที่ 6

/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/ /-ลลล/-ท-ล/-ซ-ม/-ซ-ล/

วรรคที่ 5 เป็นทำนองของบันไดเสียง เร ถึงแม้จะมีโน้ตตัว โด ประกอบอยู่ในวรรคนี้ด้วยก็ตาม แต่โน้ตตัว โด ก็ทำหน้าที่เป็นเพียงโน้ตรองของบันไดเสียงหรือโน้ตตัวผ่านของวิธีการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ที่เรียกว่าลูกสะบัดเท่านั้น และอีกหลายสาเหตุที่พอสรุปได้ดังนี้

- โน้ตตัว โด มิได้ปรากฏในตำแหน่งที่สำคัญของวรรค ลูกตกสุดท้ายของห้องเพลงหรือลูกตกสุดท้ายของวรรคเพลง

- เมื่อนำโน้ตในวรรคที่ 5 ทั้งหมดมาเรียงลำดับ

- ดับชั้น จะพบว่า โน้ตในวรรคที่ 5 นี้ เป็นกลุ่มโน้ตที่อยู่ในสองบันไดเสียงคือ บันไดเสียง เร และบันไดเสียง ลา แต่เนื่องจากจำนวนกลอนของวรรคดังกล่าวเป็นจำนวนกลอนที่ใช้กับลูกตกชั้นที่ 2 ของบันไดเสียง ซึ่งในที่นี้ลูกตกของวรรคเพลงคือโน้ตตัว มี ซึ่งเป็นเสียงลำดับชั้นที่ 2 ของบันไดเสียง เร

- ทำนองวรรคที่ 3 และ 4 ซึ่งอยู่หน้าวรรคที่ 5 นั้น เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ทั้งหมด วรรคที่ 6 เป็นทำนองเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล เพราะใช้กลุ่มโน้ตที่เป็นโน้ตหลักในบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
6	/-ลลล/-ท-ล/-ซ-ม/-ซ-ล/	ซอล/2
7	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/	ซอล/1
8	/-ร-ซ/--ลท/-ล-ท/ทท-ล/	ซอล/2
9	/-ม-ท/มร-ม/-ล-ซ/ซซ-ล/	ซอล/2
10	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6
11	/---ร/---ซ/--ลท/-ล-ท/	ซอล/3
12	/-ลลล/-ท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2
13	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6
14	/-ม-ท/มร-ม/-ล-ซ/ซซ-ล/	ซอล/2
15	/-ทลร/-ล-ล/-ร-ซ/--ลท/	ซอล/3
16	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/	ซอล/1
17	/---ฟมร/-ม-ร/-ร-ร/---ซ/	ซอล/1
18	/-ร-ท/-ล-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
19	/-ท-ล/ลล-ท/ทท-ร/รร-ม/	ซอล/6

จุดที่ 3 พบการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบมีวรรคเพลงวรรคหนึ่งเป็นวรรคเชื่อมระหว่าง วรรคที่ 18-20

วรรคที่ 18 วรรคที่ 19 วรรคที่ 20

/-ร-ท/-ล-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/ /-ท-ล/ลล-ท/ทท-ร/รร-ม/ /-รมฟ/-ล-ม/-ล--/ฟมร-ท/

วรรคที่ 18 เป็นทำนองเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล
วรรคที่ 19 หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าวรรคเชื่อม เป็นทำนองที่ใช้โน้ตร่วมของทั้งสองบันไดเสียง คือบันไดเสียง ซอล ซึ่งอยู่ในวรรคที่ 18 ซึ่งเป็นวรรคอยู่ข้างหน้า และใช้โน้ตของบันไดเสียง เร ซึ่งจะเป็นวรรคเพลงที่อยู่ข้างหลังตามมาในวรรคที่ 20 หรืออาจกล่าวได้ว่า

- ถ้าวรรคที่ 18 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ด้วยก็จะทำให้วรรคที่ 19 เป็นบันไดเสียง โดยสมบูรณ์ เพราะวรรคที่ 20 ก็เป็นบันไดเสียง เร อยู่แล้ว

- ถ้าวรรคที่ 20 เป็นทำนอง ในบันไดเสียง ซอล ด้วยก็จะทำให้วรรคที่ 19 กลายเป็นวรรคเพลงในบันไดเสียง ซอล ด้วย เพราะวรรคเพลงที่ 18 ก็เป็นบันไดเสียง ซอล อยู่แล้ว

แต่ในที่นี้วรรคที่ 18 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล และวรรคที่ 20 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงขึ้น โดยมีวรรคที่ 19 ทำหน้าที่เป็นวรรคเชื่อมอยู่ระหว่างกลางของสองบันไดเสียง

การเปลี่ยนบันไดเสียงในลักษณะแบบมีวรรคเชื่อมนี้จะเป็นไปอย่างกลมกลืนมาก จนบางครั้งทำให้รู้สึกเหมือนว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงบันไดเสียงเกิดขึ้น

วรรคที่ 20 เป็นทำนองเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ประกอบด้วยโน้ต รมฟ ลท ทั้งหมด

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
19	/-ท-ล/ลล-ท/ทท-ร/รร-ม/	ซอล 6, เร/2
20	/-รมฟ/-ล-ม/-ล--/ฟมร-ท/	เร/6

จุดที่ 4 พบการเปลี่ยนบันไดเสียง แบบเปลี่ยนทันที ระหว่างวรรคที่ 20-21

—————วรรคที่ 20————— —————วรรคที่ 21

/-รมฟ/-ล-ม/-ล--/ฟมร-ท/ /-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/

วรรคที่ 20 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง รมฟ ลท ทั้งหมด

วรรคที่ 21 เป็นทำนองเพลงที่ใช้โน้ต ซลท รม ซึ่งเป็นตัวโน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด

ฉะนั้น จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง แบบเปลี่ยนทันทีขึ้น เพราะวรรคเพลงที่ 20 เป็นวรรคเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง เร แล้วทำนองที่ย้ายไปบรรเลงในบันไดเสียง ซอล ทันทีในวรรคที่ 21

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
21	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/	ซอล/1
22	/-ร-ซ/--ลท/-ล-ท/ทท-ล/	ซอล/2
23	/-ม-ท/มร-ม/-ล-ซ/ซซ-ล/	ซอล/2
24	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6

จุดที่ 5 การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันทีระหว่าง วรรคที่ 24-25
วรรคที่ 24 วรรคที่ 25

/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/ /-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/---ดรม/

วรรคที่ 24 เป็นทำนองเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล เพราะใช้โน้ต ซลท รม ซึ่งเป็นโน้ตหลักของบันไดเสียง ซอลทั้งหมด

วรรคที่ 25 เป็นทำนองที่ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งหมด ถึงแม้ในวรรคนี้จะมีโน้ต โด ปรากฏอยู่ด้วยก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงโน้ตรองของบันไดเสียง เท่านั้น โน้ตตัว โด นี้นำมาใช้ในเทคนิคการสะบัดของฆ้องวงใหญ่เท่านั้น

ฉะนั้น จึงมีการย้ายทำนองจากบันไดเสียง ซอล ในวรรคที่ 24 ไปยังบันไดเสียง เร ซึ่งอยู่ในวรรคที่ 25 เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงขึ้นระหว่างบทเพลงทั้งสองวรรคดังกล่าว

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
25	/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/---ดรม/	เร/2

วรรคที่ 25 วรรคที่ 26

/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/---ดรม/ /-ลลล/-ท-ล/-ซ-ม/-ซ-ล/

จุดที่ 6 พบการเปลี่ยนบันไดเสียง ระหว่างวรรคที่ 25-26 เป็นการเปลี่ยนทำนองย้ายกลับมาบรรเลงในบันไดเสียงซอล อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งก่อนหน้านั้นในวรรคที่ 21-24 เป็นวรรคเพลงซึ่งบรรเลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล มาตลอด และได้มีการเปลี่ยนเป็นบันไดเสียง เร ในวรรคที่ 25 เพียงวรรคเดียว แล้วทำนองก็ย้ายกลับมาเป็นบันไดเสียง ซอล เหมือนเดิมในวรรคที่ 26

จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันที โดยไม่มีวรรคใดวรรคหนึ่งมาเชื่อม จากวรรคที่ 25-26

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
26	/-ลลล/-ท-ล/-ซ-ม/-ซ-ล/	ซอล/2
27	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/	ซอล/1
28	/-ร-ซ/--ลท/-ล-ท/ทท-ล/	ซอล/2
29	/-ล-ท/--ดรม/-ม-ม/-ซ-ล/	ซอล/2
30	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6
31	/-ลซ/-ลลล/--ลท/-ลลล/	ซอล/2

จุดที่ 7 การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันที วรรคที่ 31-32

วรรคที่ 31

วรรคที่ 32

/-ลซ/-ลลล/--ลท/-ลลล/ /-ร-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/

วรรคที่ 31 หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ลูกเต๋า เป็นทำนองเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล ถึงแม้จะใช้โน้ตเพียง 3 ตัวโน้ต คือ ซ ล ท ก็พอจะทราบได้ว่าเป็นวรรคเพลงที่อยู่ในบันไดเสียงซอล เพราะสังเกตได้จากการใช้ลำดับขั้นของโน้ต 3 ชั้นเรียงติดกันคือชั้นที่ 1 2 3 สรุปได้ว่าเป็นวรรคเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 32 เป็นทำนองที่ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งหมดคือใช้โน้ต ร ม ฟ ล ท

ด้วยเหตุนี้จุดทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงซึ่ง ทำนองได้ย้ายจากบันไดเสียง ซอล ในวรรคที่ 31 ไปอยู่ในบันไดเสียง เร ในวรรคที่ 32 แบบเปลี่ยนทันทีโดยไม่มีวรรคเพลงมาเชื่อมระหว่างการเปลี่ยนบันไดเสียงด้วย

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
32	/-ร-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/	เร/1

จุดที่ 8 การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันที วรรคที่ 32 และ 33

วรรคที่ 32 วรรคที่ 33

/-ร-ท/-ล-ฟ/ฟ-ม/ม-ร/ /-ทลช/-ร-ช/--ชลท/-ด-ร/

วรรคที่ 32 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร

วรรคที่ 33 เป็นทำนองที่ประกอบด้วยตัวโน้ต 5 ตัว คือ ซอล ลา ที โด เร ทั้งนี้สามารถสังเกตดังนี้คือ

- สังเกตจากทำนองที่อยู่ใกล้เคียงวรรคที่ 32 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง เร และวรรคที่ 34 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง ซอล ถ้าจะใช้วรรคที่ 32 เป็นเกณฑ์และจะให้วรรคที่ 33 เป็นบันไดเสียง เร ด้วยนั้นไม่ได้ เนื่องจากทำนองวรรคที่ 33 ไม่มีเสียง ฟา และเสียง มีอยู่เลย แต่กลับมีเสียง ซอล มากกว่า

- สังเกตจากการเรียงลำดับขั้นของตัวโน้ตขั้นที่ 1, 2, 3 ว่าจะใช้ ร, ม, ฟ หรือจะใช้ ช, ล, ท

- สังเกตได้จากจำนวนกลอนดังกล่าวนั้นเป็นจำนวนทางฆ้องที่ใช้สำหรับลูกตกขั้นที่ 5 ของบันไดเสียง ซึ่งจะใช้ตัวโน้ตตัว โด เป็นตัวผ่านหรือโน้ตตัวรองเท่านั้น

ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าวรรคที่ 33 นี้เป็นวรรคเพลงในบันไดเสียง ซอล จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันทีขึ้นจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล ซึ่งทำนองวรรคที่ 32 บรรเลงอยู่ในบันไดเสียง เร เมื่อจบจากส่วนที่เป็นบันไดเสียง เร แล้วก็ยังไม่ไปบรรเลงในบันไดเสียง ซอล ทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกขั้นที่
33	/-ทลช/-ร-ช/--ชลท/-ด-ร/	ซอล/5
34	/--ดทล/-ท-ร/-ท--/ดรม-ช/	ซอล/1
35	/---ม/-ร-ช/ชช-ล/ลล-ท/	ซอล/3
36	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ช/	ซอล/1

จุดที่ 9 การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันทีวรรคที่ 36-37

วรรคที่ 36 วรรคที่ 37

/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ช/ /--รมฟ/-ล-ม/-ฟ-ม/-ร-ท/

วรรคที่ 36 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 37 เป็นทำนองเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง เร ซึ่งใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งสิ้น

เมื่อกำหนดย้ายจากบันไดเสียง ซอล วรรคที่ 36 ไปเป็นบันไดเสียง เร ในวรรคที่ 37 ทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงขึ้นระหว่างวรรคที่ 36-37 ดังกล่าวการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบนี้ สังเกตได้ง่าย เนื่องจากบทเพลงทั้งสองวรรคนี้ได้นำเสียงหลักของบันไดเสียงมาใช้ทุกตัว เช่น วรรคที่ 36 ก็ใช้โน้ต ซลท รม ครบทั้ง 5 ลำดับชั้น 123 56 และวรรคที่ 37 ก็ใช้โน้ต รมฟ ลท ทั้ง 5 ลำดับชั้นอีกเช่นกันเมื่อฟังแล้วจะทำให้ทราบได้ทันทีว่ามีการเปลี่ยนบันไดเสียงเกิดขึ้น

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
37	/--รมฟ/-ล-ม/-ฟ-ม/-ร-ท/	เร/6
38	/-มรล/-รท/-ม-ร/---ม/	เร/2, ซอล/6

จุดที่ 10 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 37-39

- วรรคที่ 37 วรรคที่ 38 วรรคที่ 39

/--รมฟ/-ล-ม/-ฟ-ม/-ร-ท/ /-มรล/-รท/-ม-ร/---ม/ /--ฟมร/-ม-ร/-ร-ร/---ซ/

วรรคที่ 37 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร

วรรคที่ 38 เป็นวรรคเชื่อมคือทำนองของวรรคนี้จะประกอบด้วยโน้ตร่วมของทั้งสองบันไดเสียงคือ ลท รม ซึ่งเป็นโน้ตที่สามารถจะอยู่ได้ทั้งสองบันไดเสียงทั้งบันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร แต่ทั้งนี้วรรคที่ 38 เกิดปรากฏอยู่ตรงกลางระหว่างวรรคที่ 37 และวรรคที่ 39 ซึ่งวรรคทั้งสองวรรคนี้ต่างก็อยู่บนละบันไดเสียงกันจึงทำให้วรรคที่ 38 กลายเป็นวรรคเชื่อมของทั้งสองบันไดเสียง

วรรคที่ 39 เป็นวรรคที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล ถึงแม้จะมีโน้ตตัว ฟา ปรากฏอยู่ด้วยแต่ทำหน้าที่เป็นเพียงโน้ตรองของบันไดเสียงเท่านั้นเพราะเป็นการบรรเลงที่เรียกว่าสะบัดของฆ้องวงใหญ่ จึงมีโน้ตตัว ฟา ปรากฏอยู่ด้วย

อีกกรณีสังเกตจากจำนวนกลอนดังกล่าวนี้เป็นจำนวนของกลอนที่ใช้สำหรับลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียงเท่านั้น

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
39	/--ฟมร/-ม-ร/-ร-ร/---ซ/	ซอล/1
40	/-ลลล/-ท-ซ/--ลท/-ล-ท/	ซอล/3
41	/--ซลท/-ร-ม/-ซ-ม/-ร-ท/	ซอล/3
42	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/	ซอล/1
43	/-ม-ร/รร-ม/มม-ซ/ซซ-ล/	ซอล/2

จุดที่ 11 การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบทันที วรรคที่ 44-45

- วรรคที่ 44 วรรคที่ 45

/-ซ-ล/-ท-ด/-ร-ด/-ท-ล/ /-ล-ร/--รมฟ/-ทลฟ/ลฟมร/

วรรคที่ 44 เป็นทำนองของบันไดเสียง ซอล สาเหตุที่มีโน้ตตัวโดปรากฏอยู่ด้วยนั้นเป็นเสียงโน้ตตัวผ่าน เพราะสำนวนกลอนนี้เป็นสำนวนกลอนที่ต้องการใช้มือฆ้องบรรเลงคู่ 8 ติดกันโดยจะไม่นิยมข้ามลำดับชั้นของเสียงแต่ก็ยังเป็นสำนวนกลอนที่ใช้สำหรับลูกตกชั้นที่ 2 ของบันไดเสียงเท่านั้น

วรรคที่ 45 เป็นทำนองบันไดเสียง เร สังกัดได้จากกลุ่มตัวโน้ตที่นำมาใช้และจากลำดับของโน้ต 123 56

ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงเกิดขึ้นมีการย้ายทำนองจากบันไดเสียง ซอล เป็นบันไดเสียง เร ในวรรคที่ 45

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
45	/-ล-ร/--รมฟ/-ทลฟ/ลฟมร/	เร/1

จุดที่ 12 การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบทันที วรรคที่ 45-46

- วรรคที่ 45 วรรคที่ 46

/-ล-ร/--รมฟ/-ทลฟ/ลฟมร/ /--ดทล/-ท-ร/-ท--/ดรม-ซ/

วรรคที่ 45 เป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่ 46 เป็นทำนองบันไดเสียง ซอล สังกัดได้จากสาเหตุดังนี้คือ

- มีโน้ตซึ่งอยู่ติดกัน 3 ชั้นคือ ซลท เป็นชั้นที่ 123 ของบันไดเสียง สำนวนกลอนเป็นสำนวนที่จะใช้กับลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียงเช่นเดียวกับวรรคที่ 39

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
46	/--ดทล/-ท-ร/-ท--/ดรม-ซ/	ซอล/1
47	/--ดรม-ซ-ล/-ท-ล/-ซ-ม/	ซอล/6
48	/-ร-ท/มร-ม/-ล-ซ/ซซ-ล/	ซอล/2
49	/-ท-ล/-ซ-ม/--ดรม-ซ-ล/	ซอล/2
50	/---ร/--ดทล/---ท/--ททท/	ซอล/3
51	/-ท-ม/ลล-ท/ทท-ร/รร-ม/	ซอล/6, เร/2

จุดที่ 13 การเปลี่ยนแปลงมีวรรคเชื่อม วรรคที่ 50-51

- วรรคที่ 50 วรรคที่ 51 วรรคที่ 52

/---ร/--ดทล/---ท/--ททท/ /-ท-ม/ลล-ท/ทท-ร/ร-ม/ /--รวมฟ/-ล-ม/-ล-ฟ/มร-ท/

วรรคที่ 50 เป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 51 เป็นวรรคที่เชื่อมที่ใช้โน้ตร่วมของสองบันไดเสียงคือบันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร ซึ่งประกอบด้วยโน้ต ล ท ร ม เช่นเดียวกับวรรคที่ 19 และวรรคที่ 38

วรรคที่ 52 เป็นวรรคเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง เร

เนื่องจากวรรคที่ 51 นี้เป็นวรรคที่อยู่ระหว่างกลางของการเปลี่ยนบันไดเสียง จึงทำให้ทำนองในวรรคดังกล่าวนี้กลายเป็นวรรคเชื่อม

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
52	/--รวมฟ/-ล-ม/-ล-ฟ/มร-ท/	เร/6
53	/--ดทล/-ท-ร/-ล-ร/--รวมฟ/	เร/3
54	/-ล-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/	เร/1

จุดที่ 14 เปลี่ยนบันไดเสียงแบบทันที วรรคที่ 54-55

- วรรคที่ 54 วรรคที่ 55

/-ล-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/ /-ลลล/-ท-ซ/-ล-ท/-ด-ร/

วรรคที่ 54 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร

วรรคที่ 55 เป็นนอในบันไดเสียง ซอล โดยจะมีตัวโน้ตตัว โด เป็นตัวผ่านเพื่อทำนองจะดำเนินไปหาขลุ่ยตก คือเสียง เร ซึ่งเป็นโน้ตชั้นที่ 5 ของบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
55	/-ลลล/-ท-ซ/-ล-ท/-ด-ร/	ซอล/5

จุดที่ 15 เปลี่ยนบันไดเสียงทันที วรรคที่ 55-56

- วรรคที่ 55 วรรคที่ 56

/-ลลล/-ท-ซ/-ล-ท/-ด-ร/ /--ดทล/--ฟมร/-ล-ร/--รฟม/

วรรคที่ 55 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 56 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- มีโน้ต 3 ชั้นเรียงติดกันคือ รμφ และโน้ตตัว ลา ซึ่งเป็นโน้ตที่กระโดดข้ามชั้น
- โน้ตตัว โด เป็นโน้ตพยางค์หน้าของการสะบัดเท่านั้น

ด้วยเหตุดังกล่าวซึ่งเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล เป็นบันไดเสียง เร ใน

วรรคที่ 56

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
56	/-ดทล/--ฟมร/-ล-ร/--รฟม/	เร/3
57	/--รμφ/-ล-ท/-ร-ท/-ล-ฟ/	เร/3
58	/-ล-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/	เร/1
59	/-ท-ล/ลล-ท/ทท-ร/รร-ม/	เร/2
60	/--รμφ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/	เร/6

จุดที่ 16 เปลี่ยนบันไดเสียงทันที วรรคที่ 60-61

- วรรคที่ 60 วรรคที่ 61

/--รμφ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/ /-ร-ท/-ล-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/

วรรคที่ 60 ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งหมดคือ รμφ ลท เป็นวรรคที่อยู่ในบันไดเสียง

เร

วรรคที่ 61 เป็นทำนองที่ใช้โน้ต ซลท ร ซึ่งเป็นลำดับขั้นของบันไดเสียง ซอล ชั้นที่ 123 5

เป็นวรรคเพลงในบันไดเสียง ซอล

สรุปได้ว่าเกิดการเปลี่ยนแบบเปลี่ยนทันที ลักษณะเดียวกับวรรคที่ 20-21

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
61	/-ร-ท/-ล-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3

จุดที่ 17 เปลี่ยนบันไดเสียงทันที วรรคที่ 61-62

- วรรคที่ 61 วรรคที่ 62

/-ร-ท/-ล-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/ /-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/

วรรคที่ 61 เป็นวรรคเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 62 เป็นวรรคเพลงอยู่ในบันไดเสียงเร ใช้โน้ต รมฟ ลท ทั้งหมด โน้ตตัว โด นำมาใช้
ในการสละบัดเท่านั้น

เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบทันทีจากบันไดเสียง ซอล มายังบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
62	/-ฟ-ม/-ร--ดทล-ท/--ดรม/	เร/2

จุดที่ 18 เปลี่ยนบันไดเสียงทันที วรรคที่ 62-63

- วรรคที่ 62 วรรคที่ 63

/-ฟ-ม/-ร--ดทล-ท/--ดรม/ /-ร-ม/-ร-ฟ/ทท-ล/ลล-ซ/

วรรคที่ 62 เป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่ 63 เป็นบันไดเสียง ซอล เนื่องจากใช้โน้ตเป็นโน้ตหลักของบันไดเสียงของ ซอล ทั้ง
หมด ซอล รม

เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบทันทีจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
63	/-ร-ม/-ร-ฟ/ทท-ล/ลล-ซ/	ซอล/1
64	/-ร-ซ/--ลท/-ล-ท/ทท-ล/	ซอล/2
65	/-ม-ร/รร-ม/มม-ซ/ซ-ล/	ซอล/2

จุดที่ 19 เปลี่ยนบันไดเสียงทันที วรรคที่ 65-66

- วรรคที่ 65 วรรคที่ 66

/-ม-ร/รร-ม/มม-ซ/ซ-ล/ /-ร-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/

วรรคที่ 65 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล ซึ่งเป็นวรรคที่รับสัมผัสมาจากวรรคที่ 64 ซึ่ง
เป็นบันไดเสียง ซอล เช่นเดียวกัน

วรรคที่ 66 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งหมด

จุดนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันทีจากบันไดเสียง ซอล มาหาบันได
เสียง เร การเปลี่ยนบันไดเสียงในลักษณะนี้จะทำให้ทำนองไม่กลมกลืนเท่าใด เพราะวรรคที่ 65 นั้น
มีโน้ตตัว ซอล เน้นน้ำหนักอยู่ที่ท้ายวรรค อยู่ในห้องโน้ตที่ 3 และ 4 /มม-ซ/ซซ-ล/ ซึ่งเป็นจุดที่ใกล้

จะเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงในวรรคที่ 66 ซึ่งทำนองวรรคที่ 66 นั้น อยู่ในบันไดเสียง เร และ มีโน้ตตัว ฟา ซึ่งมีน้ำหนักมากกว่าเช่นเดียวกัน

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
66	/-ร-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/	เร/1

จากวรรคที่ 66 นี้เป็นทำนองซึ่งจบบทเพลงสาธุการเที่ยวแรก แล้วย้อนกลับบรรเลงเที่ยวที่สองซ้ำใหม่ ซึ่งเริ่มต้นจากทำนองเพลงวรรคที่ 3 โดยบรรเลงทำนองเดิมมาจนถึงวรรคที่ 38 แล้วจึงแยกออกมาบรรเลงในท่อนจบซึ่งจะตรงกับวรรคเพลงที่ 103

การเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงก็จะเกิดเหมือนลักษณะเดิม ซึ่งเกิดจากจุดที่ 2 มาจนถึงจุดที่ 10 หรือตรงกับจุดที่ 28 ในเที่ยวหลังดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงการเปรียบเทียบวรรคเพลงที่ซ้ำกันและการเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงที่ซ้ำกันระหว่าง
เที่ยวที่ 1 กับเที่ยวที่ 2 ของเพลงสาธุการ

เที่ยวที่ 1		เที่ยวที่ 2	
วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่	วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่
3	-	67	-
4	-	68	-
5	2	69	20
6	2	70	20
7	-	71	-
8	-	72	-
9	-	73	-
10	-	74	-
11	-	75	-
12	-	76	-
13	-	77	-
14	-	78	-
15	-	79	-

16	-	80	-
17	-	81	-
18	3	82	21
19	3	83	21

ตารางแสดงการเปรียบเทียบวรรคเพลงที่ซ้ำกันและการเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงที่ซ้ำกันระหว่าง

ท่อนที่ 1 กับท่อนที่ 2 ของเพลงสากล (ต่อ)

ท่อนที่ 1		ท่อนที่ 2	
วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่	วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่
20	3,4	84	21, 22
21	4	85	22
22	-	86	-
23	-	87	-
24	5	88	23
25	5,6	89	24,24
26	6	90	24
27	-	91	-
28	-	92	-
29	-	93	-
30	-	94	-
31	7	95	25
32	7,8	96	25,26
33	8	97	26
34	-	98	-
35	-	99	-
36	9	100	27
37	9,10	101	27,28
38	10	102	28

จุดที่ 28 เปลี่ยนบันไดเสียงแบบมีวรรคเชื่อมวรรคที่ 101 (37 เที้ยวแรก) – วรรคที่ 103

วรรคที่ 101 (37 เที้ยวแรก) ทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร

วรรคที่ 102 (38 เที้ยวแรก) เป็นวรรคเชื่อมที่ใช้โน้ตร่วมของทั้งสองบันไดเสียง

วรรคที่ 103 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล ถึงจะมีโน้ตเพียง 4 ตัวคือ ลทร และ มี แต่ก็

ยังเป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล เพราะจำนวนกลอนดังกล่าวเป็นจำนวนกลอนที่ใช้กับลูกตก
ชั้นที่ 2 ของบันไดเสียงคือจะแตกที่โน้ตตัว ลา ซึ่งเป็นโน้ตชั้นที่ 2 ของบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
103	/--ทท/ทท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2
104	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6

จุดที่ 29 เปลี่ยนทันทีวรรคที่ 104-105 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงลักษณะเดียวกับจุดที่ 5 คือ
เปลี่ยนไปจากบันไดเสียง ซอลไปยังบันไดเสียง เร และยังมีลักษณะของทำนองที่ใกล้เคียงกับวรรค
ที่ 105 นั้น มีลักษณะทำนองต่างกับวรรคที่ 25 เล็กน้อย แต่ก็ยังเป็นทำนองหรือสำนวนที่มีความ
หมายใกล้เคียงกันคือเป็นสำนวนที่ใช้สำหรับลูกตกชั้นที่ 2 ของบันไดเสียงโดยตกที่ลูกตกตัว มี
เหมือนกัน

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
105	/-ฟ-ม/-ร-ท/-ล-ท/--ดรม/	เร/2

จุดที่ 30 เปลี่ยนบันไดเสียงทันทีวรรคที่ 105-106 และมีการเปลี่ยนบันไดเสียงในลักษณะ
เดียวกันนี้ เกิดขึ้นหลังในจุดที่ 2 และจุดที่ 6 ซึ่งมีลักษณะทำนองที่ใกล้เคียงกัน

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
106	/-ท-ล/-ซ-ม/--ดรม/-ซ-ล/	ซอล/2
107	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/	ซอล/1
108	/-ร-ซ/--ลท/-ล-ท/ทท-ล/	ซอล/2
109	/-ม-ร/รร-ม/มม-ซ/ซซ-ล/	ซอล/2

จุดที่ 31 การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันทีวรรคที่ 109-110 ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกันนี้
เกิดมีการเปลี่ยนบันไดเสียงมาแล้วในจุดที่ 19

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
110	/-ร-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/	เร/1

2. ทรหญาปากคอก

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	/---/---ม/---ร/---ล/	ซอล/2
2	/---ท/-ล-ร/---ล/---ล/	ซอล/2

จุดที่ 1. เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 2-3

-----วรรคที่ 2-----วรรคที่ 3-----

/---ท/-ล-ร/---ล/---ล/ /-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/

วรรคที่ 2 เป็นทำนองที่เรียกว่า ลูกโยน เพียงต้องการให้ทำนองนั้นตกลงที่โน้ตตัว ลา เป็นทำนองที่รับสัมผัสต่อมาจากวรรคที่ 1 ซึ่งจบด้วยเสียง ลา และต้องการให้เสียง ลา มีความยาวอีกก็ได้ นำลูกโยนเสียง ลา มาบรรเลงต่อในวรรคที่ 2 ฉะนั้น วรรคที่ 2 นี้ก็ยังเป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ด้วย

วรรคที่ 3 เป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งหมดคือ ร ม ฟ ล ท โน้ตตัว โด นั้นแค่นำมาใช้ในการสะบัดเท่านั้น

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงขึ้นจาก บันไดเสียง ซอล ใน วรรคที่ 2 มาเป็นบันไดเสียง เร ในวรรคที่ 3 โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
3	/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/	เร/2

จุดที่ 2 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 3-4

-----วรรคที่ 3-----วรรคที่ 4-----

/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/ /-ลลล/-ท-ล/-ซ-ม/-ซ-ล/

วรรคที่ 3 เป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง เร ตามที่กล่าวมาแล้ว

วรรคที่ 4 เป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล และเป็นสำนวนกลอนที่ใช้กับลูกตกชั้นที่ 2 ของบันไดเสียง

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงขึ้น จากวรรคที่ 3 ซึ่งเป็นทำนองในบันไดเสียง เร เมื่อจบวรรคที่ 3 ทำนองได้ย้ายไปบรรเลงในบันไดเสียงซอลโดยทันที ในวรรคที่ 4

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
4	/-ลลล/-ท-ล/-ซ-ม/-ซ-ล/	ซอล/2
5	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/	ซอล/1
6	/-ม-ร/รร-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
7	/-ซลท/-ร-ม/-ซ-ม/-ร-ท/	ซอล/3
8	/-ร-ท/มร-ม/-ล-ซ/ซซ-ล/	ซอล2
9	/-ร-ท/-ล-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/	/ซอล/3
10	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/	ซอล/1

จุดที่ 3 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 10-11

-----วรรคที่ 10----- -----วรรคที่ 11

/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/ /-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/

วรรคที่ 10 เป็นทำนองเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล ใช้จำนวนของลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง

วรรคที่ 11 เป็นทำนองที่ลักษณะเดียวกันกับวรรคที่ 3 และอยู่ในบันไดเสียง เร เหมือนกัน จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล ในวรรคที่ 10 มาเป็นบันไดเสียง เร ในวรรคที่ 11 โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
11	/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/	เร/2

จุดที่ 4 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 11-12

-----วรรคที่ 11----- -----วรรคที่ 12

/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/ /-ลลล/-ท-ล/-ซ-ม/-ซ-ล/

วรรคที่ 10 เป็นทำนองเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล ใช้จำนวนของลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง

การเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงของวรรคที่ 11 และวรรคที่ 12 มีลักษณะการเปลี่ยนบันไดเสียงและมีทำนองเหมือนกับวรรคที่ 3 และวรรคที่ 4 ในจุดที่ 2 เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงทันที เช่นเดียวกัน

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
12	/-ลลล/-ท-ล/-ซ-ม/-ซ-ล/	ซอล/2
13	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/	ซอล/1
14	/-ม-ร/รร-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
15	/-ซลท/-ร-ม/-ซ-ม/-ร-ท/	ซอล/3
16	/---ล/---ซ/-ซ-ซ/---ล/	ซอล/2

จุดที่ 5 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 16-17

วรรคที่ 16

วรรคที่ 17

/---ล/---ซ/-ซ-ซ/---ล/ /-ดทล/-ท-ล/-ล-ล/---ร/

วรรคที่ 16 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล ถึงแม้จะประกอบด้วยโน้ตเพียง 3 ตัว แต่สามารถทราบได้จากวรรคเพลงที่อยู่ข้างหน้าคือวรรคที่ 14-15 ล้วนเป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด

วรรคที่ 17 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เพราะใช้จำนวนของลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง ส่วนโน้ตเสียง โด นั้น นำมาใช้เพียงการสะบัดเท่านั้น

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
17	/---ดทล/-ท-ล/-ล-ล/---ร/	เร/1

จุดที่ 6 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 17-18

วรรคที่ 17

วรรคที่ 18

/---ดทล/-ท-ล/-ล-ล/---ร/ /-ซลท/-ร-ม/-ซ-ม/-ร-ท/

วรรคที่ 17 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร ดังกล่าวมาแล้ว

วรรคที่ 18 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล เนื่องจากใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด ใช้จำนวนกลอนเฉพาะลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
18	/-ซทล/-ร-ม/-ซ-ม/-ร-ท/	ซอล/3
19	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/	ซอล/1
20	/-ม-ร/รร-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
21	/ฟมรท/มร-ม/-ล-ซ/ซซ-ล/	ซอล/2
22	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6

จุดที่ 7 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 22-23

วรรคที่ 22

วรรคที่ 23

/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/ /-ล-ร/--รมฟ/-ล-ฟ/--ฟมร/

วรรคที่ 22 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด

วรรคที่ 23 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เพราะจะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งหมด ใช้
จำนวนกลอนของลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงขึ้น จากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
23	/-ล-ร/--รมฟ/-ล-ฟ/--ฟมร/	เร/1

จุดที่ 8 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 23-24

วรรคที่ 23

วรรคที่ 24

/-ล-ร/--รมฟ/-ล-ฟ/--ฟมร/ /--ดทล/-ท-ร/-ท--/ดรม-ซ/

วรรคที่ 23 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง เร ดังกล่าวมาแล้ว

วรรคที่ 24 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล พอสรุปได้ดังนี้

- เป็น จำนวนกลอนที่ใช้เพื่อช่วยในการสะบัดเท่านั้น จึงมีลำดับชั้นของโน้ต
- โน้ตตัว โด ถูกนำมาใช้เพื่อช่วยในการสะบัดเท่านั้น จึงมีลำดับชั้นของโน้ตที่
อยู่ติดกันคือ ลท รม ซ ซึ่งก็เป็นโน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ทั้งสิ้น

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันทีจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
24	/--ดทล/-ท-ร/-ท--/ดรม-ช/	ซอล/1
25	/-ร-ช/--ลท/-ล-ท/ทท-ล/	ซอล/2
26	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ช/ชช-ม/	ซอล/6
27	/---ร/--ช/--ลท/-ล-ท/	ซอล/3
28	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ช/	ซอล/1
29	/-ร-ท/มร-ม/-ล-ช/ชช-ล/	ซอล/2
30	/--ดรม/-ช-ล/-ล-ล/--ช/	ซอล/1

เพลงระหมัดปากคอกมีความยาว 30 วรรค เพลงพบการเปลี่ยนบันไดเสียง 8 จุด ซึ่งทั้ง 8 จุดที่มีการเปลี่ยนบันไดเสียงนั้น เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันทีทั้งหมด ดังตารางต่อไปนี้

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่	เป็นบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่
1	2-3	ซอล/2	เร/2
2	3-4	เร/2	ซอล/2
3	10-11	ซอล/1	เร/2
4	11-12	เร/2	ซอล/2
5	16-17	ซอล/2	เร/1
6	17-18	เร/1	ซอล/3
7	22-23	ซอล/6	เร/1
8	23-24	เร/1	ซอล/1

3. กระจายพระลักษณะ

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	/-ฟมร/-ม-ร/-ร-ร/---ช/	ซอล/1
2	/-ร-ท/-ล-ช/ชช-ล/ลล-ท/	ซอล/3
3	/-ล-ช/ชช-ล/ลล-ท/ทท-ร/	ซอล/5
4	/-ซลท/-ร-ม/-ร-ด/-ท-ล/	ซอล/2
5	/---ท/-ล-ร/---ล/---ล/	ซอล/2
6	/-ร-ช/--ลท/-ร-ท/-ล-ช/	ซอล/1
7	/-ช--/ซลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2

จุดที่ 1. เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 7-8

-----วรรคที่ 7 วรรคที่ 8

/-ช--/ซลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/ /-ล-ร/-รมฟ/-ล-ฟ/--ฟมร/

วรรคที่ 7 เป็นทำนองรับสัมผัสต่อจากวรรคที่ 6 ซึ่งเป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล และในวรรคที่ 7 ก็ประกอบด้วยโน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด

วรรคที่ 8 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งหมด มีลำดับขั้นโน้ตติดกัน 3 ขั้น คือ ร ม ฟ เป็นขั้นที่ 1, 2, 3

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงขึ้นโดยทันที จากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
8	/-ล-ร/-รมฟ/-ล-ฟ/--ฟมร/	เร/1

จุดที่ 2 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 8-9

-----วรรคที่ 8 วรรคที่ 9 -----

/-ล-ร/-รมฟ/-ล-ฟ/--ฟมร/ /-ช--/ทลชว/ชชลท/ลทดร

วรรคที่ 8 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร ดังกล่าวมาแล้ว

วรรคที่ 9 เป็นทำนองลูกโยน อยู่ในบันไดเสียง ซอล ลูกตกนั้นจะตกในขั้นที่ 5 ของบันไดเสียง

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันที จากบันไดเสียง เร มาเป็น บันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
9	/-ร--/ทลช-ร/ชชลท/ลทดร/	ซอล/5
10	/--ดทล/-ท-ร/-ท--/ดรม-ช/	ซอล/1
11	/-ร-ช/--ลท/-ล-ท/ทท-ล/	ซอล/2
12	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ช/ชช-ม/	ซอล/6
13	/---ร/---ช/--ลท/-ล-ท/	ซอล/3
14	/-ร-ม/--ช/--ลท/-ล-ท/	ซอล/1
15	/-ร-ท/มร-ม/-ล-ช/ชช-ล/	ซอล/2
16	/--ดรม/-ช-ล/-ล-ล/---ช/	ซอล/1
17	/--ชลท/-ร-ม/ทท-ล/ลล-ช/	ซอล/3
18	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ช/	ซอล/1
19	/-ช--/ชลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2

จุดที่ 3 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 19-20

วรรคที่ 19

วรรคที่ 20

/-ช--/ชลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/ /-ร-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/

วรรคที่ 19 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 20 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง เร ใช้กลอนสำหรับลูกตกชั้นที่ 1 ของบันได

เสียง

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันที จากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
20	/-ร-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/	เร/1

จุดที่ 4 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 20-21

-----วรรคที่ 20----- -----วรรคที่ 21

/-ร-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/ /---ร/---ช/--ลท/-ล-ท/

วรรคที่ 20 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร ดังกล่าวมาแล้ว

วรรคที่ 21 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล สังเกตได้จากลำดับขึ้นของโน้ต คือ ซ, ล, ท ติดกันเป็นขั้นที่ 1, 2, 3

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกขั้นที่
21	/---ร/---ซ/--ลท/-ล-ท/	ซอล/3
22	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/	ซอล/1
23	/-ร-ท/มร-ม/-ล-ซ/ซซ-ล/	ซอล/2
24	/--ดรม/-ซ-ล/-ล-ล/---ซ/	ซอล/1

จุดที่ 5 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 24-25

วรรคที่ 24

วรรคที่ 25

/--ดรม/-ซ-ล/-ล-ล/---ซ/ /--รมฟ/-ล-ท/-ลบ-ฟ/ฟฟ-ม/

วรรคที่ 24 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล โน้ตตัว โด นั้นนำมาช่วยในการสะบัดเท้า นั้น ไม่มีน้ำหนักสำคัญมาก

วรรคที่ 25 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เพราะประกอบด้วยโน้ตหลักของบันไดเสียง เร โดยมีโน้ตตัว ฟา ปังบอกบันไดเสียงอย่างชัดเจน

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร ในวรรคที่ 25

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกขั้นที่
25	/--รมฟ/-ล-ท/-ลบ-ฟ/ฟฟ-ม/	เร/2
26	/--รมฟ/-ล-ม/-ล--/ฟมร-ท/	เร/6

จุดที่ 6 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 26-27

วรรคที่ 26

วรรคที่ 27

/--รมฟ/-ล-ม/-ล--/ฟมร-ท/ /-ร-ซ/--ลท/-ร-ท/-ล-ซ/

วรรคที่ 26 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร

วรรคที่ 27 เป็นทำนองที่ประกอบด้วยโน้ต 4 ตัวคือ ร, ซ, ล, ท ซึ่งต่างก็เป็นโน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด และสำนวนกลอนสำหรับลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียงวรรคนี้จึงเป็นบทเพลงในบันไดเสียง ซอล

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
27	/-ร-ซ/--ลท/-ร-ท/-ล-ซ/	ซอล/1
28	/-ม-ร/รร-ซ/ซซ-ล/ลล-ท	ซอล/3
29	/-ซ-ซ/--ลท/-ล-ท/-ด-ร/	ซอล/5

จุดที่ 7 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 29-30

วรรคที่ 29

วรรคที่ 30

/-ซ-ซ/--ลท/-ล-ท/-ด-ร/ /--รมฟ/-ล-ม/-ล--/ฟมร-ท/

วรรคที่ 29 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล ซึ่งใช้กลอนของลูกตกชั้นที่ 5 ของบันไดเสียง วรรคที่ 30 เป็นทำนองเดียวกับวรรคที่ 26 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง เร ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จุดนี้จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากทำนองวรรคที่ 29 อยู่ในบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร ในวรรคที่ 30

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
30	/--รมฟ/-ล-ม/-ล--/ฟมร-ท/	เร/5

จุดที่ 8 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 30-31

วรรคที่ 30

วรรคที่ 31

/--รมฟ/-ล-ม/-ล--/ฟมร-ท/ /-มรท/รทลซ/,-ล/ลล-ท/

วรรคที่ 30 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ใช้กลอนสำหรับลูกตก ชั้นที่ 6 ของบันไดเสียง วรรคที่ 31 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล และเป็นกลอนที่ใช้กับลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียงในที่นี้คือเสียง ที ซึ่งเป็นชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันที จากวรรคที่ 30 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล ในวรรคที่ 31

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
31	/-มรท/รทลช/ชช-ล/ลล-ท/	ซอล/3
32	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ช/	ซอล/1
33	/--ทท/ทท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2
34	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ช/ชช-ม/	ซอล/6

จุดที่ 9 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 34-35

วรรคที่ 34

วรรคที่ 35

/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ช/ชช-ม/ /--รมฟ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/

วรรคที่ 34 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล ใช้กลอนของลูกตก ชั้นที่ 6 ของบันไดเสียง

วรรคที่ 35 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร ใช้กลอนของลูกตกชั้นที่ 6 เช่นเดียวกัน

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันที จากวรรคที่ 34 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร ในวรรคที่ 35

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
35	/--รมฟ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/	เร/6
36	/--มรล/-ร-ท/-ม-ร/--ม/	เร/2, ซอล/6

จุดที่ 10 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 35-37

วรรคที่ 35

วรรคที่ 36

วรรค 37

/--รมฟ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/ /--มรล/-ร-ท/-ม-ร/--ม/ /---ร/---ช/--ลท/-ล-ท/

วรรคที่ 35 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง เร

วรรคที่ 36 เป็นทำนองที่สามารถอยู่ได้ทั้งสองบันไดเสียง เพราะเป็นทำนองที่ใช้ตัวโน้ตร่วมของทั้งบันไดเสียง เร และบันไดเสียง ซอล จะประกอบด้วยโน้ต 4 ตัวคือ ล, ท, ร, ม

วรรคที่ 37 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล เพราะโน้ตตัว ซอล ในห้องที่ 2 มีน้ำหนักรวม

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยมีวรรคเพลงที่ 36 ทำหน้าที่เป็นวรรคเชื่อม ระหว่างกลางของบันไดเสียงทั้งสอง

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
37	/---ร/--ช/--ลท/-ล-ท/	ซอล/3
38	-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ช/	ซอล/1
39	/ลลทท/มร-ม/-ล-ช/ชช-ล/	ซอล/2
40	/--ดรม/-ช-ล/-ล-ล/--ช/	ซอล/1
41	/-ลลล/-ท-ช/--ลท/-ด-ร/	ซอล/5
42	/--ซลท/-ร-ม/-ช-ม/-ร-ท/	ซอล/3
43	/-ช--/ซลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2
44	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ช/ชช-ม/	ซอล/6
45	/-ล-ท/--ดรม/-ล-ช/ชช-ล/	ซอล/2
46	/-ช--/ลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2

จุดที่ 11 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 46-47

วรรคที่ 46

วรรคที่ 47

/-ช--/ลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/ /---ร/-ร-ร/--มฟ/-ม-ฟ

วรรคที่ 46 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 47 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง เร ใช้จำนวนเพลงลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง คือเสียง ฟา ซึ่งเป็นขั้นที่ 3 ของบันไดเสียง เร

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
47	/---ร/-ร-ร/--มฟ/-ม-ฟ/	เร/3
48	/-ล-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/	เร/1
49	/---ร/--มมม/-ฟ-ล/--ชฟม/	เร/2
50	/-ฟ--/ฟมร-ท/-ร--/ดทล-ม/	เร/2
51	/-รมฟ/-ล-ม/ฟล--/ฟมร-ท/	เร/6
52	/---ร/--ท/-ร--/ดทล-ร/	เร/1
53	/---ร--/ดทล/-ฟ--/ซลท/ร/	เร/1
54	/--ดทล/--ฟมร/-ล-ร--/รมฟ/	เร/3
55	/-รมฟ/-ล-ท/-ร-ท/-ล-ฟ/	เร/3
56	/-ล-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/	เร/1

จุดที่ 12 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 56-57

วรรคที่ 56

วรรคที่ 57

/-ล-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร//--ลช/-ลลล/--ลท/-ลลล/

วรรคที่ 56 เป็นทำนองที่รับสัมผัสมาจากวรรคที่ 55 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง เร เช่นกัน

วรรคที่ 57 เป็นทำนองที่ใช้โน้ตเพียง 3 ตัว เป็นทำนองลูกเท่าต้องการให้ยืนอยู่ที่เสียง ลา

โดยมีโน้ตตัว ซอล และ ที อยู่ด้วย จึงเป็นวรรคเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล

โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
57	/-ลช/-ลลล/--ลท/-ลลล/	ซอล/2
58	/-ล-ช/ชช-ล/ลล-ท/ทท-ร/	ซอล/5

จุดที่ 13 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 58-59

วรรคที่ 58

วรรคที่ 59

/-ล-ช/ชช-ล/ลล-ท/ทท-ร/ /-ทลฟ/ลฟมร/-ล-ร/-รมฟ/

วรรคที่ 58 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล ใช้กลอนสำหรับลูกตกชั้นที่ 5 ของบันไดเสียง

วรรคที่ 59 เป็นทำนองที่ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งหมด วรรคนี้จึงเป็นทำนองในบันไดเสียง เร ใช้จำนวนลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง ซอล เป็นบันไดเสียง เร โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
59	/-ทลฟ/ลฟมร/-ล-ร/-รมฟ/	เร/3
60	/-ล-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/	เร/1
61	/-ดทล/-ท-ร/-ล-ร/--รมฟ/	เร/3
62	/-ร--รมฟ-ล/-ท-ล/-ฟ-ม/	เร/2
63	/-ฟ-ม/-ร-ท/-ม-ร/---ม/	เร/2

จุดที่ 14 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 63-64

วรรคที่ 63

วรรคที่ 64

/ฟ-ม/-ร-ท/-ม-ร/---ม/ /-ร-ช/-ลท/-ร-ท/-ล-ช/

วรรคที่ 63 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ใช้กลอนลูกตกชั้นที่ 2 ของบันไดเสียง

วรรคที่ 64 เป็นทำนองวรรคสุดท้ายของเพลงระบำพระลักษณ เป็นวรรคที่ทำหน้าที่จบเพลง จึงใช้กลอนที่ใช้สำหรับลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง วรรคนี้จึงเป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยทันที เพื่อจะจบเพลงในวรรคสุดท้าย

เพลงระบำพระลักษณ มีความยาว 64 วรรค มีการเปลี่ยนบันไดเสียงจำนวน 14 ครั้ง ตั้งแต่จุดที่ 1-14 ในจุดที่ 10 นั้นมีการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบมีวรรคเชื่อม นอกจากนั้นเป็นการเปลี่ยนแบบเปลี่ยนทันที ดังตารางต่อไปนี้

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่	เป็นบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่
1	7-8	ซอล/2	เร/1
2	8-9	เร/1	ซอล/5
3	19-20	ซอล/2	เร/1
4	20-21	เร/1	ซอล/3
5	24-25	ซอล/1	เร/2
6	26-27	เร/6	ซอล/1
7	29-30	ซอล/5	เร/6
8	30-31	เร/6	ซอล/3
9	34-35	ซอล/6	เร/6
10	35-37	เร/6	ซอล/3
11	46-47	ซอล/2	เร/3
12	56-57	เร/1	ซอล/2
13	58-59	ซอล/5	เร/3
14	63-64	เร/2	ซอล/1

4. ตระมารละม่อม

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	/---ด/-ซ-ซ/---ด/-ล-ล/	ซอล/2
2	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6

จุดที่ 1. เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 2-3

-----วรรคที่ 2 วรรคที่ 3

/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/ /-ล-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/

วรรคที่ 2 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล ใช้จำนวนกลอนของลูกตกชั้นที่ 6 ของบันไดเสียง ใช้โน้ตหลักของ บันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 3 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร ใช้จำนวนกลอนของลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันที จากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร จะสังเกตการเปลี่ยนบันไดเสียง ของจุดนี้ได้อย่างชัดเจน เพราะทั้งวรรคที่ 2 และ วรรคที่ 3 นั้นใช้พยางค์โน้ตรูปแบบเดียวกัน แต่อยู่คนละบันไดเสียงเท่านั้น

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
3	/-ล-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/	เร/1

จุดที่ 2 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 3-4

-----วรรคที่ 3 วรรคที่ 4 -----

/-ล-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/ /-ดทล/-ท-ร/-ท--/ดรม-ซ/

วรรคที่ 3 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร ดังได้กล่าวมาแล้ว

วรรคที่ 4 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล โน้ตตัว โด นั้นไม่มีน้ำหนักรมาก เพียงแต่นำมาใช้ในการสะบัด จำนวนกลอนนี้เป็นกลอนที่ใช้กับลูกตกชั้นที่ 1 ของ บันไดเสียง เท่านั้น

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันที จากบันไดเสียง เร มาเป็น บันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
4	/--ดทล/-ท-ร/-ท--/ดรม-ช/	ซอล/1
5	/--ฟมร/-ม-ร/-ร-ร/--ช/	ซอล/1
6	/-ร-ท/-ล-ช/ชช-ล/ลล-ท/	ซอล/3
7	/--ดด/ดด-ร/-ม-ร/-ด-ท/	ซอล/3
8	/-ช-ช/--ลท/-ล-ท/-ด-ร/	ซอล/5

จุดที่ 3 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 8-9

-----วรรคที่ 8 ----- วรรคที่ 9

/-ช-ช/--ลท/-ล-ท/-ด-ร/ /-ล-ฟ/--ฟมร/-ล-ร/--รมฟ/

วรรคที่ 8 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล ใช้จำนวนกลอนลูกตกชั้นที่ 5 ของบันไดเสียง โฉดตัว โด นั้นใช้เป็นเสียงผ่านของบันไดเสียง

วรรคที่ 9 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เป็นจำนวนกลอนสำหรับลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง และใช้ตัวโน้ตในบันไดเสียง เร เป็นส่วนใหญ่

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง แบบเปลี่ยนทันที จากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
9	/-ล-ฟ/--ฟมร/-ล-ร/--รมฟ/	เร/3
10	/-ล-ท/-ล-ฟ/ฟฟ-ม/มม-ร/	เร/1
11	/-ล-ร/--รมฟ/-ม-ฟ/-ล-ม/	เร/2

จุดที่ 4 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 11-12

วรรคที่ 11 วรรคที่ 12

/-ล-ร/--รมฟ/-ม-ฟ/-ล-ม/ /-ล-ท/--ดรม/-ช-ล/ลล-ช/

วรรคที่ 11 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ใช้จำนวนลูกตกชั้นที่ 2 ของ บันไดเสียง ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร

วรรคที่ 12 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ลูกตกเสียง ซอล มีน้ำหนักมาก

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันที จากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล ใน
วรรคที่ 12

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
12	/-ล-ท/--ดรม/-ซ-ล/ลล-ซ/	ซอล/1
13	/--ฟมร/-ม-ร/-ร-ร/---ซ/	ซอล/1
14	/-ลลล/-ท-ซ/--ลท/-ล-ท/	ซอล/3
15	/ร-ท/มร-ม/-ล-ซ/ซซ-ล/	ซอล/2
16	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6
17	/---ร/---ซ/--ลท/-ล-ท/	ซอล/3
18	/-ซ--/ลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2
19	/-ม-ร/รร-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
20	/-ร-ม/-ร-ท/-ล-ซ/-ม-ม/	ซอล/6
21	/---ร/---ซ/--ลท/-ล-ท/	ซอล/3
22	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/	ซอล/1

จุดที่ 5 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 22-23

วรรคที่ 22

วรรคที่ 23

/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ซ/ /-ฟฟฟ/-ซ-ล/-ท-ล/-ซ-ฟ/

วรรคที่ 22 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล เป็นจำนวนของลูกต่ำชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง เช่นเดียวกับวรรคที่ 3 ซึ่งเป็นจำนวนกลอนสำหรับลูกตกชั้นที่ 1 เหมือนกัน เพียงแต่ในวรรคที่ 3 เป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่ 23 เป็นทำนองที่ใช้โน้ต 4 ตัวคือ ฟ, ซ, ล, ท พอสังเกตได้หลายลักษณะดังนี้

- สังเกตจากลูกตกสุดท้ายของวรรค คือ โน้ตตัวฟา
- ศึกษาจากจำนวนกลอน ซึ่งเป็นจำนวนที่ใช้สำหรับลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง
- ศึกษาจากวรรคเพลงที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งจะเป็นบันไดเสียง ซอล ก็ไม่ได้เพราะมีโน้ตเสียง ฟา ประกอบอยู่ด้วยในตำแหน่งสำคัญและหลายครั้ง
- ศึกษาจากวรรคเพลงที่อยู่ตามมาก็คือ วรรคที่ 24 ซึ่งเป็นวรรคเพลงในบันไดเสียง เร

ด้วยเหตุดังกล่าว สรุปได้ว่า วรรคที่ 23 เป็นวรรคเพลงในบันไดเสียงจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจาก บันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร โดยทันทีในวรรคที่ 23

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร ในวรรคที่ 25

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
23	/-ฟฟฟ/-ซ-ล/-ท-ล/-ซ-ฟ/	เร/3
24	/-ร-ร/--มฟ/-ม-ฟ/-ซ-ล/	เร/5

จุดที่ 6 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 24-25

วรรคที่ 24

วรรคที่ 25

/-ร-ร/--มฟ/-ม-ฟ/-ซ-ล/ /-ม-ร/รร-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/

วรรคที่ 24 เป็นทำนองที่ใช้จำนวนของลูกตกชั้นที่ 5 ของบันไดเสียง เช่นเดียวกับวรรคเพลงที่ 8 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง ซอล แต่วรรคที่ 24 อยู่ในบันไดเสียง เร

วรรคที่ 25 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล อย่างชัดเจน เพราะมีการใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ทุกตัว

จุดนี้จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง โดยทันทีจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
25	/-ม-ร/รร-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
26	/ร-ร/--มฟ/-ม-ฟ/-ซ-ล/	ซอล/1

จุดที่ 7 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 26-27

จุดนี้ทำนองและการเปลี่ยนบันไดเสียง เหมือนการเปลี่ยนบันไดเสียงในจุดที่ 5

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
27	/-ฟฟฟ/-ซ-ล/-ท-ล/-ซ-ฟ/	เร/3
28	/-ร-ร/--มฟ/-ม-ฟ/-ซ-ล/	เร/5

จุดที่ 8 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 28-29

จุดนี้มีลักษณะเปลี่ยนบันไดเสียงและมีทำนองเหมือนกับการเปลี่ยนบันไดเสียงในจุดที่ 6 วรรคที่ 24-25

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
29	/-ม-ร/ร-ช/ชช-ล/ลล/	ซอล/3
30	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ช/	ซอล/1
31	/ฟมรท/มร-ม/-ล-ช/ชช-ล/	ซอล/2
32	/--ดรม/-ช-ล/-ล-ล/---ช/	ซอล/1

เพลงตระมารละม่อม มีความยาวทั้งหมด 32 วรรคเพลง มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเกิดขึ้นในเพลง จำนวน 8 ครั้ง ตั้งแต่จุดที่ 1 ถึงจุดที่ 8 ดังต่อไปนี้

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่	เป็นบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่
1	2-3	ซอล/6	เร/1
2	3-4	เร/1	ซอล/1
3	8-9	ซอล/5	เร/3
4	11-12	เร/2	ซอล1
5	22-23	ซอล/1	เร/3
6	24-25	เร/5	ซอล/3
7	26-27	ซอล/1	เร/3
8	28-29	เร/5	ซอล/3

5. รั้วสามลา

เนื่องจากเพลงรั้วสามลานั้นจัดเป็นประเภทของเพลงพิเศษ เป็นเพลงที่มีจังหวะไม่สม่ำเสมอตายตัวแน่นอน จังหวะยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม แต่ก็สามารถแบ่งช่วงของทำนองออกเป็นวรรคๆ ได้ดังนี้

วรรคที่ 1 /---ล/-ล-ท/

วรรคที่ 2 /-ฟมร/-ม-มมม/-ร-ดทล/-ท-ดรม/-ร-ม/

วรรคที่ 3 /-ล-ล/-ช-ฟมร/-ม-ฟชล/-ช-ล/

วรรคที่ 4 /-ร-ม/-ร-ล/-ช-ช/

วรรคที่ 5 /-ร-ม/-ล-ม/-ล-ช/-ท-ท/-ร-ม/-ร-ท/-ล-ท/-ลชล/-ช-ช/

วรรคที่ 6 /---ล/-ล-ท/

วรรคที่ 7 /-ฟมร/-ฟ-มมม/-ร-ดทล/-ท-ดรม/-ร-ม/

วรรคที่ 8 /-ร-ช/--ลท/-ล-ม/-ร-ท/

วรรคที่ 9 /-ร-ม/-ร-ล/

วรรคที่ 10 /-ร-ท/-ล-ท/-ลชล/-ช-ช

วรรคที่ 11 /-ล-ช/-ด-ช/-ล-ช/-ด-ช/-ล-ช/-ด-ช/-ล-ช/-ด-ช/-ล-ช/

วรรคที่ 12 /-ชฟ/-ล-ช/--ชฟ/-ล-ช/--ชฟ/-ล-ช/-ร-ช/--ลท/-ล-ท/

วรรคที่ 13 /-ช-ลท/-ล-ร/--ม/--ร/--ท/--ล/--ท/--ล/--ช/

วรรคที่ 14 /---ร/-ฟ-ม/-ร-ร

วรรคที่ 15 /-ล-ล/-ช-ฟมร/-ม-ฟชล/-ช-ล/

วรรคที่ 16 /-ร-ม/-ร-ล/-ช-ช/

วรรคที่ 17 /---ม/-ม-ม/-ท-ล/-ร--/

วรรคที่ 18 /-ชฟ/-ลชด—ช-ช/

ทำนองในวรรคที่ 1-10 เป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด ถึงแม้จะมีการนำโน้ตตัว ฟา และ โด มาใช้ในวรรคที่ 2, 3 และ 7 นั้นก็นำมาใช้เฉพาะในการสลับเท่านั้น ซึ่งมีได้เป็นโน้ตที่เป็นพยางค์สุดท้ายของห้องเพลง หรือเป็นลูกตกตัวสุดท้ายของวรรคเพลงที่มีน้ำหนักแต่อย่างใด ในที่นี้จะเห็นว่าโน้ตที่เป็นลูกตกของแต่ละวรรคเพลงนั้นจะมีอยู่ 4 ตัวโน้ตคือ ช, ล,ท และ ม ซึ่งโน้ตทุกตัวก็ล้วนเป็นโน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ทั้งสิ้น ดังตารางต่อไปนี้

วรรคที่	บันไดเสียง	ลูกตก	ชั้นที่
1	ซอล	ที	ซอล/3
2	ซอล	มี	ซอล/6
3	ซอล	ลา	ซอล/2
4	ซอล	ซอล	ซอล/1
5	ซอล	ซอล	ซอล/1
6	ซอล	ที	ซอล/3
7	ซอล	มี	ซอล/6
8	ซอล	ที	ซอล/3
9	ซอล	ลา	ซอล/2
10	ซอล	ซอล	ซอล/1
11	โด, ซอล	ซอล	โด/5, ซอล/1

วรรคที่ 11 เป็นทำนองที่สามารถอยู่ได้ทั้งสองบันไดเสียง คือทั้งบันไดเสียงและบันไดเสียง ซอล

- ถ้าอยู่ในบันไดเสียง โด เพราะลักษณะของทำนองและการนำโน้ตมาใช้ในวรรคเพลง ซึ่งมีชั้นเสียงติดกันคือ ซอล กับ ลา และมีโน้ตตัว โด ประกอบอยู่ด้วยอีก ลำดับชั้นหนึ่ง

แต่ในที่นี้นั้นเป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล มากกว่า เพราะสังเกตได้จากหลายสาเหตุคือ

- ลักษณะของทำนองนั้นเน้นที่ตัว ซอล มากกว่า ตัว โด ซึ่งจะเป็นทำนองคล้ายกับทำนอง โยน ซึ่งถ้าโยนเพื่อต้องการลงเสียง ซอล ก็จะเป็นทำนองดังนี้คือ /-ซ-ด/-ด-ซ/-ซ-ด/-ด-ซ/
- สังเกตจากวรรคเพลงที่อยู่ใกล้เคียงก็เป็นวรรคเพลงในบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด
- เสียง ซอล คือเสียงของลูกตกหรือพยางค์สุดท้ายของวรรคเพลง

วรรคที่	บันไดเสียง	ลูกตก	ชั้นที่
12	ซอล	ที	ซอล/3

วรรคที่ 12 ทำนองในช่วงแรกนั้นเหมือนจะเป็นทำนองในบันไดเสียง ฟา แต่ทำนองนั้นก็ยังไม่ได้อยู่ที่เสียง ซอล เหมือนเดิม และในตอนท้ายของวรรคนั้น ทำนองได้มีเสียง เร และ ที เข้ามาประกอบด้วย ทำให้เห็นลำดับชั้นของโน้ตอย่างชัดเจน ฉะนั้นจึงเห็นวรรคเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	บันไดเสียง	ลูกตก	ชั้นที่
13	ซอล	ซอล	ซอล/1

จุดที่ 1 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 13-14

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง โดยทันทีจากวรรคที่ 13 ซึ่งเป็นบันไดเสียง ซอล เปลี่ยนมาเป็นบันไดเสียง เร ในวรรคที่ 14 เพราะวรรคเพลงที่ 14 นั้น ทำนองได้เน้นและลงลูกตกที่โน้ตตัว เร และยังใช้โน้ตติดกัน 3 ชั้นเสียงคือ ร, ม, ฟ ซึ่งเป็นโน้ตหลักของ บันไดเสียงเร

วรรคที่	บันไดเสียง	ลูกตก	ชั้นที่
14	เร	เร	เร/1

จุดที่ 2 เปลี่ยนบันไดเสียงวรรค 14-15

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง โดยทันทีอีก โดยเปลี่ยนจากวรรคที่ 14 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล ในวรรคที่ 15 เพราะวรรคที่ 15 นั้นเป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ใช้จำนวนของลูกตกชั้นที่ 2 ของบันไดเสียง โน้ต ตัว ฟา นำมาใช้ในการสะบัดเท่านั้น

วรรคที่	บันไดเสียง	ลูกตก	ชั้นที่
15	ซอล	ลา	ซอล/2
16	ซอล	ซอล	ซอล/1
17	ซอล	เร	ซอล/5
18	ซอล	ซอล	ซอล/1

วรรคที่ 18 ลักษณะของทำนองเป็นทำนองที่แสดงถึงการจบเพลงโดยต้องการจบลงด้วยเสียงลูกตก ชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง ซึ่งจบลงด้วยโน้ตตัว ซอล

เพลงรั้วสามลา มีความยาวทั้งหมด 18 วรรคเพลง พบการเปลี่ยนบันไดเสียงในบทเพลง โดยเปลี่ยนทันที 2 ครั้ง ดังต่อไปนี้

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่	เป็นบันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	13-14	ซอล/1	เร/1
2	14-15	เร/1	ซอล/2

6. เพลงซุบ

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	/-ล-ท/--ดรม/-ร-ซ/-ซ-ซ/	ซอล/1
2	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6
3	/-ร-ซ/--ลท/-ล-ท/ทท-ล/	ซอล/2
4	/-ร-ท/-ล-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3

จุดที่ 1. เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 4-5

-----วรรคที่ 4 วรรคที่ 5

/-ร-ท/-ล-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/ /-ฟ-ม/-ร--ดทล-ท/--ดรม/

วรรคที่ 4 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ใช้สำนวนกลอนสำหรับลูกตกชั้นที่ 3 ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล เกือบทั้งหมด

วรรคที่ 5 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ซึ่งเป็นทำนองที่พบบ่อยในบทเพลงสาธการ เช่น ในวรรคที่ 25 ของบทเพลงสาธการ ก็อยู่ในบันไดเสียง เร เช่นเดียวกัน

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
5	/-ฟ-ม/-ร--ดทล-ท/--ดรม/	เร/2

จุดที่ 2 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 5-6

-----วรรคที่ 5 วรรคที่ 6 -----

/-ฟ-ม/-ร--ดทล-ท/--ดรม/ /ร-ซ/--ลท/-มรท/-ล-ซ/

วรรคที่ 5 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ดังได้กล่าวมาแล้ว

วรรคที่ 6 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันได จากบันไดเสียง เร กลับมาเป็น บันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
6	/-ร-ซ/--ลท/-มรท/-ล-ซ/	ซอล/1

เพลงซุบ มีความยาวทั้งหมด 6 วรรคเพลง มีการเปลี่ยนโดยแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 2 ครั้ง
 ในจุดที่ 1 และ จุดที่ 2 ดังต่อไปนี้

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่	เป็นบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่
1	4-5	ซอล/3	เร/2
2	5-6	เร/2	ซอล/1

7. เพลงเข้าม่าน

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	/-ด--/มรด-ช/มรดรม/รมฟช/	ซอล/1
2	/--ดรม/-ช-ล/-ช-ล/ลล-ช/	ซอล/1
3	/---/---ช/---/---ช/	ซอล/1
4	/---/---ช/---/---ช/	ซอล/1
5	/---ช/-ช-ช/-ช-ล/ลล-ช/	ซอล/1
6	/---ช/-ช-ช/-ช-ล/ลล-ช/	ซอล/1
7	/-ม-ร/รร-ช/ชช-ล/ลล-ช/	ซอล/1
8	/-ม-ร/รร-ช/ชช-ล/ลล-ช/	ซอล/1
9	/-ท--/ดรม-ช/ชช-ล/ลล-ท/	ซอล/3
10	/-ชลท/-ร-ม/-ช-ม/-ร-ท/	ซอล/3
11	/-ร-ท/-ล-ช/--ลท/-ล-ท/	ซอล/3
12	/---/---ท/---/---ท/	ซอล/3
13	/---/---ท/---/---ท/	ซอล/3
14	/---ล/-ล-ล/-ท-ร/รร-ท/	ซอล/3
15	/---ล/-ล-ล/-ท-ร/รร-ท/	ซอล/3
16	/--รร/รร-ล/--รร/รร-ท/	ซอล/3
17	/--รร/รร-ล/--รร/รร-ท/	ซอล/3

จุดที่ 1. เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 17-18

วรรคที่ 17

วรรคที่ 18

/-รร/รร-ล/--รร/รร-ท/ /-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ฟ/

วรรคที่ 17 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล เพราะเป็นวรรคที่รับสัมผัสต่อเนื่องจากวรรคที่ 15 และ 16 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง ซอล ด้วยทั้งหมด

วรรคที่ 18 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เพราะเป็นทำนองที่ไล่จากเสียงสูงมาสู่เสียงต่ำ และเป็นสำนวนกลอนของลูกตกเสียงชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง เร จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงขึ้นจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร โดยทันที แต่การเปลี่ยนบันไดเสียงนั้น จะกลมกลืนมาก

เพราะในวรรคที่ 16 และ 17 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ก็จริงอยู่ แต่มีการใช้โน้ตเพียงไม่กี่เสียง คือ โน้ตตัว ล, ท, ร ซึ่งโน้ตทั้ง 3 ตัวนี้ก็^๕เป็นโน้ตร่วมของทั้ง 2 บันไดเสียง ด้วย

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
18	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ฟ/	เร/3

จุดที่ 2 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 18-19

วรรคที่ 18 วรรคที่ 19

/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ฟ/ /-ม/-ม-ม/-ด--/รมฟ-ล/

วรรคที่ 18 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร

วรรคที่ 19 เป็นทำนองในบันไดเสียง ลา เป็นสำนวนกลอนของลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง และใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ลา เป็นส่วนใหญ่ มีโน้ตตัว เร เท่านั้น ที่เป็นโน้ตนอกบันไดเสียง ซึ่งใช้ในการสะบัดเท่านั้น

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
19	/-ม/-ม-ม/-ด--/รมฟ-ล/	ลา/1
20	-ท-ด/-ท-ล/---ฟ/-ฟ-ฟ/	ลา/6
21	-ท-ด/-รมฟ/-ท-ล/ลล-ท/	ลา/2
22	/-ด-ม/-ด-ท/ทท-ล/ลล-ฟ/	ลา/6
23	/-ม/-ม-ม/-ด--/รมฟ-ล/	ลา/1
24	/-ทด/-ท-ล/---ฟ/-ฟ-ฟ/	ลา/6

จุดที่ 3 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 24-25

วรรคที่ 24 วรรคที่ 25

/-ทด/-ท-ล/---ฟ/-ฟ-ฟ/ /-ลลล/-ท-ร/-ล-ร/-ฟมร/

วรรคที่ 24 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ลา ซึ่งเป็นทำนองที่เป็นวรรครับสัมผัสมาจากวรรคที่ 23 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง ลา เช่นเดียวกัน

วรรคที่ 25 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งหมด สำนวนกลอนเป็นสำนวนที่ใช้สำหรับลูกตกชั้นที่ 1 ของ บันไดเสียงคือเสียงเร

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง ลา มาเป็นบันไดเสียง เร โดยทันที ใน
วรรคที่ 25

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
25	/-ลลล/-ท-ร/-ล-ร/--ฟมร/	เร/1
26	/--รมฟ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/	เร/6
27	/--ดรม/-ร-ท/-ร--/ดทล-ฟ/	เร/3
28	/---ม/---ฟ/-ล-ท/ทท-ล/	เร/5, ลา/1

จุดที่ 4 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 27-29

-----วรรคที่ 27----- วรรคที่ 28 วรรคที่ 29

- /--ดรม/-ร-ท/-ร--/ดทล-ฟ/ /---ม/---ฟ/-ล-ท/ทท-ล/ /-ล-ท/--รมฟ/-ล-ท/-ล-ฟ/

วรรคที่ 27 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร

วรรคที่ 28 เป็นทำนองที่สามารถอยู่ได้ทั้งสองบันไดเสียง คือทั้งบันไดเสียง เร และเสียง ลา
ลูกตกเสียง ลา นั้นสามารถเป็นเสียงชั้นที่ 5 ของบันไดเสียงก็ได้ หรือยังสามารถเป็นเสียงชั้นที่ 1
ของบันไดเสียง ลา ได้อีกเช่นกัน

วรรคที่ 29 เป็นทำนองในบันไดเสียง ลา เพราะมีโน้ตตัว โด ประกอบอยู่ในวรรคด้วย ซึ่ง
โน้ตตัวโดนั้นเป็นโน้ตชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง ลา

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร ในวรรคที่ 27 และเปลี่ยนมาเป็น
บันไดเสียง ลา ในวรรคที่ 29 โดยมีวรรคที่ 28 เป็น วรรคเพลงทำหน้าที่เชื่อมระหว่างกลางของการ
เปลี่ยนบันไดเสียง

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
29	/-ล-ท/--รมฟ/-ล-ท/-ล-ฟ/	ลา/6
30	/ม-ล/--ทด/-ม-ด/-ท-ล/	ลา/1
31	/---ฟ/-ฟ-ฟ/-ด--/รมฟ-ล/	ลา/1
32	/--ทด/-ท-ล/---ฟ/-ฟ-ฟ/	ลา/6

จุดที่ 5 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 32-33

วรรคที่ 32

วรรคที่ 33

/--ทด/-ท-ล/--ฟ/-ฟ-ฟ/ /-ลลล/-ท-ร/-ล-ร/--ฟมร/

วรรคที่ 32 เป็นทำนองในบันไดเสียง ลา

วรรคที่ 33 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ซึ่งในทำนองเดียวกับวรรคที่ 25

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ลา มาเป็นบันไดเสียง เร โดยทันที ไม่มี
วรรคเพลงมาเชื่อมระหว่างกลาง

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
33	/-ลลล/-ท-ร/-ล-ร/--ฟมร/	เร/1
34	/-รวมฟ/-ล-ม/-ฟ--ฟมร-ท/	เร/6
35	/-ดรม/-ร-ท/-ร--ดทล-ฟ/	เร/3
36	/---ม/--ฟ/-ล-ท/ทท-ล/	เร/5

จุดที่ 6 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 35-37

วรรคที่ 35

วรรคที่ 36

วรรคที่ 37

/-ดรม/-ร-ท/-ร--ดทล-ฟ/ /---ม/--ฟ/-ล-ท/ทท-ล/ /-ม-ด/-ท-ล/--ทด/-ท-ด/

วรรคที่ 35 เป็นวรรคเพลงในบันไดเสียง เร เช่นเดียวกับวรรคที่ 27

วรรคที่ 36 เป็นวรรคเพลงที่อยู่ได้ทั้งสองบันไดเสียง เช่นเดียวกับวรรคที่ 28

วรรคที่ 35 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง ลา เพราะมีโน้ตตัว โด ประกอบอยู่ด้วย

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ลา โดยมีวรรคเพลง
ที่ 36 ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างการเปลี่ยนบันไดเสียง ซึ่งได้มีการเปลี่ยนบันไดเสียงใน
ลักษณะเดียวกันนี้ในจุดที่ 4 วรรคเพลงที่ 27, 28, 29 แล้วในข้างต้น

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
37	/-ม-ด/-ท-ล/--ทด/-ท-ด/	ลา/3
38	/-ม-ฟ/-ม-ด/ดด-ท/ทท-ล/	ลา/1
39	/---ล/-ล-ล/-ล-ท/ทท-ล/	ลา/1
40	/-ฟ-ม/มม-ล/ลล-ท/ทท-ด/	ลา/3
41	/-ม-ด/-ท-ล/--ทด/-ท-ด/	ลา/3

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
42	/--ลล/ลล-ท/-ล-ท/-ดดด/	ลา/3
43	/-ม-ด/-ท-ล/--ทด/-ท-ด/	ลา/3
44	/-ท-ด/--รมฟ/-ซ--ซฟม-ด/	ลา/3
45	/--รมฟ/-ม-ด/--ฟมด/-ท-ล/	ลา/1
46	/--ล/-ล-ล/-ล-ท/ทท-ล/	ลา/1
47	/-ฟ-ม/มม-ล/ลล-ท/ทท-ด/	ลา/3
48	/-ม-ด/-ท-ล/--ทด/-ท-ด/	ลา/3
49	/--ลล/ลล-ท/-ล-ท/-ดดด/	ลา/3
50	/-ม-ด/-ท-ล/--ทด/-ท-ด/	ลา/3
51	/-ท-ด/--รมฟ/-ซ--ซฟม-ด/	ลา/3
52	/--รมฟ/-ม-ด/--ฟมด/-ท-ล/	ลา/1
53	/-ล-ล/ทดทล/-ล-ล/ทดทล/	ลา/1

จุดที่ 7 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 53-54

วรรคที่ 53

วรรคที่ 54

/-ล-ล/ทดทล/-ล-ล/ทดทล/ /-ซซซ/-ล-ท/-ล-ท/-ด-ม/

วรรคที่ 53 เป็นวรรคเพลงอยู่ในบันไดเสียง ลา

วรรคที่ 54 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล ซึ่งใช้จำนวนของลูกตกชั้นที่ 5

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง ลา เป็นบันไดเสียง ซอล ซึ่งการเปลี่ยนบันไดเสียงในลักษณะนี้ก็จะเด่นชัดมาก เพราะเปลี่ยนลดลงมาเพียง 1 บันไดเสียง เท่านั้น

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
54	/-ซซซ/-ล-ท/-ล-ท/-ด-ร/	ซอล/5

จุดที่ 8 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 54-55

วรรคที่ 54

วรรคที่ 55

/-ซซซ/-ล-ท/-ล-ท/-ด-ร/ /--ล/-ล-ล/-ฟ--ซลท-ร/

วรรคที่ 54 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล ดังได้กล่าวมาแล้ว

วรรคที่ 55 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร เพราะเป็นสำนวนกลอนที่ใช้กับลูกตกเสียงชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง ในที่นี้คือเสียง เร

- ทำนองในลักษณะเดียวกันกับวรรคที่ 55 เคยมีมาก่อนแล้วในวรรคที่ 19 เพียงแต่เป็นทำนองคนละบันไดเสียงกันเท่านั้น แต่มีการใช้ลำดับชั้นโน้ตเหมือนกัน

จุดนี้ซึ่งเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันที จากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
55	/---ล/-ล-ล/-ฟ--/ซลท-ร/	เร/1
56	/---ล/---ท/---ร/-ร-ร/	เร/1
57	/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ฟ/--ดรม/	เร/2
58	/--รมฟ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/	เร/6
59	/-ททท/-ททท/-ททท/-ททท/	เร/6, ซอล 3

จุดที่ 9 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 58-60

วรรคที่ 58

วรรคที่ 59

วรรคที่ 60

/--รมฟ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/ /-ททท/-ททท/-ททท/-ททท/ /-ซ--/ลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/

วรรคที่ 58 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง เร

วรรคที่ 59 เป็นทำนองที่สามารถอยู่ได้ทั้งสองบันไดเสียง เพราะใช้โน้ตตัว ที่ เพียงตัวเดียว สามารถแยกได้ 2 กรณีคือ

- โน้ตตัวที่เป็นโน้ตชั้นที่ 6 ของบันไดเสียง เร
- โน้ตตัวที่เป็นโน้ตชั้นที่ 3 ของ บันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 60 เป็นทำนองเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล ซึ่งใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล หมดทุกตัว

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบมีวรรคเชื่อม โดยเปลี่ยนจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยมีวรรคที่ 59 เป็นวรรคเชื่อมระหว่างการเปลี่ยนบันไดเสียง เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงให้กลมกลืนมากเพราะวรรคเพลงที่ทำหน้าที่เป็นวรรคเชื่อมนั้นทำนองได้ยืนอยู่จุดเดียวคือ เน้นที่เสียงเป็นหลัก

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
60	/-ซ--/ลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2
61	/---ร/-ร-ร/-ท--/ดรม-ซ/	ซอล/1
62	/-ลท/-ล-ซ/--ม/-ม-ม/	ซอล/6
63	/-ล-ท/--ดรม/-ล-ซ/ซซ-ล/	ซอล/2
64	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6
65	/---ร/-ร-ร/-ท--/ดรม-ซ/	ซอล/1
66	/-ลท/-ล-ซ/--ม/-ม-ม/	ซอล/6

จุดที่ 10 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 35-37

- วรรคที่ 66 วรรคที่ 67

/-ลท/-ล-ซ/--ม/-ม-ม/ /-ลลล/-ท-ร/-ล-ร/--พมร/

วรรคที่ 66 ทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล เป็นจำนวนของลูกตกชั้นที่ 6 ของบันไดเสียง

วรรคที่ 67 ทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร เช่นเดียวกับวรรคที่ 25

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันทีจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร และจากจุดนี้ทำนองได้ย้อนกลับไปบรรเลงซ้ำใหม่ตั้งแต่วรรคที่ 25 มาจนถึงวรรคที่ 66 อีกเที่ยวหนึ่ง ซึ่งก็มีการเปลี่ยนบันไดเสียงในลักษณะเดิมอีก

ตารางแสดงวรรคเพลงและการเปลี่ยนบันไดเสียงที่ซ้ำกันของเพลงเข้ามา

เที่ยวที่ 1		เที่ยวที่ 2	
วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่	วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่
25	-	67	-
26	-	68	-
27	4	69	11
28	4	70	11
29	4	71	11
30	-	72	-
31	-	73	-
32	5	74	12
33	5	75	12
34	-	76	-
35	6	77	13
36	6	78	13
37	6	79	13
38	-	80	-
39	-	81	-
40	-	82	-
41	-	83	-
42	-	84	-
43	-	85	-

ตารางแสดงวรรคเพลงและการเปลี่ยนบันไดเสียงที่ซ้ำกันของเพลงเข้ามา (ต่อ)

เที่ยวที่ 1		เที่ยวที่ 2	
วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่	วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่
44	-	86	-
45	-	87	-
46	-	88	-
47	-	89	-
48	-	90	-
49	-	91	-
50	-	92	-
51	-	93	-
52	-	94	-
53	7, 8	95	14
54	8	96	14, 15
55	-	97	15
56	-	98	-
57	9	99	-
58	9	100	16
59	9	101	16
60	-	102	16
61	-	103	-
62	-	104	-
63	-	105	-
64	-	106	-
65	-	107	-
66	-	108	-

จุดที่ 17 เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันทีวรรคที่ 108-109

—วรรคที่ 108 — —วรรคที่ 109 —

/-ลท/-ล-ซ/---ม/-ม-ม/ /-ล-ล/-ท-ร/-ล-ฟ/--ฟมร/

วรรคที่ 108 เป็นทำนองเดียวกับวรรคที่ 66 อยู่ในบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 109 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งหมดเป็นทำนองคล้ายกับทำนองในวรรคที่ 67 ซึ่งใช้จำนวนกลอนที่ใช้สำหรับเสียงชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง โดยทันทีจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
109	/-ล-ล/-ท-ร/-ล-ฟ/--ฟมร/	เร/1
110	/--รมฟ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/	เร/6

จุดที่ 18 เปลี่ยนบันไดเสียงทันทีวรรคที่ 110-111

—วรรคที่ 110

วรรคที่ 111

/--รมฟ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/ /--ดรม/-ร-ล/-ท--/ทลช-ม/

วรรคที่ 110 เป็นทำนองรับสัมผัสมาจากวรรคที่ 109 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง เร ด้วยกัน

วรรคที่ 111 เป็นทำนองในบันไดเสียง เพราะมีโน้ตตัว ซอล มาประกอบอยู่ในวรรคด้วย และยังเป็นโน้ตที่ลูกตกทำวรรคด้วย

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
112	/---ร/---ม/-ช-ล/ลล-ช/	ซอล/1
113	/-ล-ท/--ดรม/-ช-ล/-ช-ม/	ซอล/6
114	/-ร-ช/--ลท/-ร-ท/-ล-ช/	ซอล/1
115	/---ร/-ร-ร/-ท--/ดรม-ช/	ซอล/1
116	/--ลท/-ล-ช/---ม/-ม-ม/	ซอล/6

จุดที่ 19 เปลี่ยนบันไดเสียง ทันทีระหว่างวรรคที่ 116-117

—วรรคที่ 116 — — วรรคที่ 117 —

/--ลท/-ล-ช/---ม/-ม-ม/ /-ล-ล/-ท-ร/-ล-ฟ--/ฟมร/

จุดที่ 19 นี้ได้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง โดยทันทีจากบันไดเสียงซอล มาเป็นบันไดเสียง เร โดยมีลักษณะการเปลี่ยนและทำนองเหมือนกับการเปลี่ยนบันไดเสียงในจุดที่ 10

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
117	/-ล-ล/-ท-ร/-ล-ฟ--/ฟมร/	เร/1
118	/--รมฟ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/	เร/6

จุดที่ 20 เปลี่ยนบันไดเสียงทันทีระหว่างวรรคที่ 118-119

—วรรคที่ 118 — วรรคที่ 119

/-รมฟ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/ /-ดรม/-ร-ล/-ท--/ทลช-ม/

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยทันที
ลักษณะการเปลี่ยนบันไดเสียงลักษณะเดียวกันกับการเปลี่ยนบันไดเสียงจากจุดที่ 18

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
119	/-ดรม/-ร-ล/-ท--/ทลช-ม/	ซอล/6
120	/---ร/---ม/-ช-ล/ลล-ช/	ซอล/1
121	/-ร-ท/-ล-ช/--ลท/-ล-ท/	ซอล/3
122	/-ร-ม/-ร-ท/ทท-ล/ลล-ช/	ซอล/1
123	/---ช/-ช-ช/-ช-ล/ลล-ช/	ซอล/1
124	/-ม-ร/-ร-ท/ชช-ล/ลล-ท/	ซอล/3
125	/-ร-ท/-ล-ช/ชช-ล/ลล-ท/	ซอล/3
126	/-ชช/ชช-ล/-ช-ล/-ททท/	ซอล/3
127	/-ร-ท/-ล-ช/--ลท/-ล-ท/	ซอล/3
128	/-ล-ท/--ดรม/-ฟ--/ฟมร-ท/	ซอล/3
129	/-ดรม/-ร-ท/-มรท/-ล-ช/	ซอล/1
130	/---ช/-ช-ช/-ช-ล/ลล-ช/	ซอล/1
131	/-ม-ร/รร-ช/ชช-ล/ลล-ท/	ซอล/3
132	/-ร-ท/-ล-ช/ชช-ล/ลล-ท/	ซอล/3
133	/-ชช/ชช-ล/-ช-ล/-ททท/	ซอล/3
134	/-ร-ท/-ล-ช/--ลท/-ล-ท/	ซอล/3
135	/-ล-ท/--ดรม/-ฟ--/ฟมร-ท/	ซอล/3
136	/-ดรม/-ร-ท/-มรท/-ล-ช/	ซอล/1
137	/-ช-ช/ลทลช/-ช-ช/ลทลช/	ซอล/1
138	/-ชชช/-ล-ท/-ล-ท/-ด-ร/	ซอล/5

จุดที่ 21 เปลี่ยนบันไดเสียงทันทีระหว่างวรรคที่ 138-139

—วรรคที่ 138 — วรรคที่ 139 —

/-ชชช/-ล-ท/-ล-ท/-ด-ร/ /---ล/-ล-ล/-ฟ--/ซลท-ร/

จุดนี้มีลักษณะการเปลี่ยนบันไดเสียง และมีทำนองตรงกับการเปลี่ยนบันไดเสียงในจุดที่ 8 ซึ่งเปลี่ยนจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร เช่นเดียวกัน

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
139	/---ล/-ล-ล/-ฟ--/ซลท-ร/	เร/1
140	/---ล/--ท/--ร/-ร-ร/	เร/1
141	/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/	เร/2
142	/-รฟม/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/	เร/6
143	/-ททท/-ททท/-ททท/-ททท/	เร/6, ซอล/3

จุดที่ 22 เปลี่ยนบันไดเสียงโดยมีวรรคเพลงเชื่อมระหว่างวรรคที่ 142-144

—วรรคที่ 142 — วรรคที่ 143 วรรคที่ 144

/-รฟม/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท//ททท/-ททท/-ททท/-ททท/ /-ซ--/ซลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/

จุดนี้มีลักษณะการเปลี่ยนบันไดเสียง เช่นเดียวกับการเปลี่ยนบันไดเสียงในจุดที่ 9 ทำนองตรงกับวรรคที่ 38, 39, 60

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
144	/-ซ--/ซลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2
145	/---ร/-ร-ร/-ท--/ดรม-ซ/	ซอล/1
146	/-ลท/-ล-ซ/--ม/-ม-ม/	ซอล/6
147	/-ล-ท/--ดรม/-ล-ซ/ซซ-ล/	ซอล/2
148	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6
149	/---ร/-ร-ร/-ท--/ดรม-ซ/	ซอล/1
150	/-ลท/-ล-ซ/--ม/-ม-ม/	ซอล/6

จากวรรคที่ 150 ทำนองเพลงได้ย้อนกลับบรรเลงซ้ำใหม่อีกครั้ง โดยย้อนไปเริ่มที่วรรคเพลงที่ 109 บรรเลงมาจนถึงวรรคที่ 150 ซึ่งจะมีการเปลี่ยนบันไดเสียงเหมือนลักษณะเดิมที่เกิดขึ้นในการบรรเลงเที่ยวที่ 1

เที่ยวที่ 1		เที่ยวที่ 2	
วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่	วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่
109	17	151	23
100	18	152	24
111	18	153	24

(ต่อ)

เที่ยวที่ 1		เที่ยวที่ 2	
วรรณคดี	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่	วรรณคดี	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่
112	-	154	-
113	-	155	-
114	-	156	-
115	-	157	-
116	19	158	25
117	19	159	25
118	20	160	26
119	20	161	26
120	-	162	-
121	-	163	-
122	-	164	-
123	-	165	-
124	-	166	-
125	-	167	-
126	-	168	-
127	-	169	-
128	-	170	-
129	-	171	-
130	-	172	-
131	-	173	-
132	-	174	-
133	-	175	-
134	-	176	-
135	-	177	-
136	-	178	-
137	-	179	-

เที่ยวที่ 1		เที่ยวที่ 2	
วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่	วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่
138	21	180	27
139	21	181	27
140	-	182	-
141	-	183	-
142	22	184	28
143	22	185	28
144	-	186	-
145	-	187	-
146	-	188	-
147	-	189	-
148	-	190	-
149	-	191	-
150	-	192	-

11. เสมอ

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	/-ล-ล/ท-มรด/-รรร/-ร-ช/	ซอล/1

จุดที่ 1 เปลี่ยนบันไดเสียงทันทีวรรคที่ 1-2

วรรคที่ 1 วรรคที่ 2

/-ล-ล/ท-มรด/-รรร/-ร-ช/ /-ลลล/-ท-ร/-ล-ร/--รมฟ/

วรรคที่ 1 เป็นเพลงในบันไดเสียง ซอล เนื่องจากสำนวนกลอนเป็นกลอนที่ใช้เฉพาะลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง ถึงแม้จะมีโน้ตตัว โด อยู่ด้วย แต่โน้ตตัว โด ก็เป็นเสียงโน้ตรองของบันไดเสียงเท่านั้น

วรรคที่ 2 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งหมด และเป็นสำนวนกลอนที่ใช้กับลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล เป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
2	/-ลลล/-ท-ร/-ล-ร/-รมฟ/	เร/3
3	/-รมฟ/-ล-ท/-ร-ท/-ล-ฟ/	เร/3
4	/-ท-ท/ทท-ล/-ล-ท/--ดรม/	เร/2
5	/--รมฟ/-ล-ม/ฟล--/ฟมร-ท/	เร/6

จุดที่ 2 เปลี่ยนบันไดทันทีระหว่างวรรคที่ 5-6

—วรรคที่ 5 วรรคที่ 6

/--รมฟ/-ล-ม/ฟล--/ฟมร-ท/ /-ททท/-ททท/-ช-ช/--ลท/

วรรคที่ 5 เป็นเพลงในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักในบันไดเสียง เร และเป็นวรรคซึ่งรับสัมผัสมาจากวรรคที่ 4

วรรคที่ 6 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล เพราะทำนองเน้นหนักอยู่ที่โน้ตตัว ที ตั้งแต่วรรคที่ 5 และในวรรคที่ 6 ก็ไม่มีโน้ตตัว ซอล เข้ามาประกอบอยู่ด้วย และยังเป็นโน้ตที่ตกอยู่พยางค์สุดท้ายของห้องโน้ตที่ 3 ซึ่งเป็นเสียงที่มีน้ำหนักมาก

จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันทีซึ่งเปลี่ยนจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
6	/-ททท/-ททท/-ซ-ซ/-ล-ท/	ซอล/3

จุดที่ 3 เปลี่ยนบันไดทั้นที่ระหว่างวรรคที่ 6-7

—วรรคที่ 6 — วรรคที่ 7

/-ททท/-ททท/-ซ-ซ/-ล-ท/ /-ฟ--/ฟมร-ท/-ร-ม/มม-ฟ/

วรรคที่ 6 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล ดังกล่าวมาแล้วในจุดที่ 2

วรรคที่ 7 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร เป็นส่วน

ใหญ่

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร โดยทั้นที่

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
7	/-ฟ--/ฟมร-ท/-ร-ม/มม-ฟ/	เร/3
8	/-ฟ-ม/-ร-ท/-ม-ร/---ม/	เร/2

จุดที่ 4 เปลี่ยนบันไดทั้นที่ระหว่างวรรคที่ 8-9

—วรรคที่ 8 — วรรคที่ 9

/-ฟ-ม/-ร-ท/-ม-ร/---ม/ /-ซ-ซ/ลท-ล/---ซ/---ร/

วรรคที่ 8 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร ใช้จำนวนลูกตกชั้นที่ 2 ของบันไดเสียง

วรรคที่ 9 เป็นทำนองที่ใช้ในการจบเพลง สำหรับเพลงที่ต้องการจบโดยกระทันหันและเป็นจำนวนจบด้วยเสียงลูกตกชั้นที่ 5 ของบันไดเสียง ฉะนั้น จึงเป็นวรรคเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง เร วรรคที่ 8 มาเป็นบันไดเสียง ซอล ในวรรคที่ 9 ซึ่งทำหน้าที่เป็นวรรคจบเพลง

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
9	/-ซ-ซ/ลท-ล/---ซ/---ร/	ซอล/5

เพลงเสมอมีความยาว 9 วรรคเพลง พบการเปลี่ยนบันไดเสียงเกิดขึ้นจำนวน 4 ครั้งตั้งแต่จุดที่ 1 ถึงจุดที่ 4 ดังต่อไปนี้

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง- ลูกตกชั้นที่	เป็นบันไดเสียง ลูกตกชั้นที่
1	1-2	ซอล/1	เร/3
2	5-6	เร/6	ซอล/3
3	6-7	ซอล/3	เร/3
4	8-9	เร/2	ซอล/4

การเปลี่ยนบันไดเสียงของเพลงเสมอทั้ง 4 ครั้งเป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียงซอล เป็นบันไดเสียง เร และบันไดเสียง เร เป็นบันไดเสียง ซอล เท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนจากบันไดเสียง ซอล เป็นบันไดเสียง เร นั้นจะเป็นการเปลี่ยนไปสู่บันไดเสียง เร ที่มีลูกตกเป็นชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง เร ทั้ง 2 ครั้ง

12. รั้วลาเดียว

เนื่องจากการแบ่งวรรคเพลงของเพลงรั้วไม่สามารถที่จะแบ่งตามลักษณะของห้องเพลงได้ เพราะเพลงรั้วนั้นมีจังหวะไม่สม่ำเสมอ จังหวะยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม จึง สามารถแบ่งเป็น วรรค ๆ ได้ดังนี้

- วรรคที่ 1 /---ล/-ล-ท/
 วรรคที่ 2 /--ฟมร/-ม-มมม/-ร-ดทล/-ท-ดรม/-ร-ม/ → ม/
 วรรคที่ 3 /-ล-ล/-ซ-ฟมร/-ม-ฟซล/-ซ-ล/ → ล/
 วรรคที่ 4 /-ร-ม/-ร-ล/-ซ-ซ/--- → ซ/
 วรรคที่ 5 /---ม/-ม-ม/-ท-ล/-ร-/
 วรรคที่ 6 /-ซฟ/-ลซด/-ซ-ซ/

วรรคที่	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	ซอล/3
2	ซอล/6
3	ซอล/2
4	ซอล/1
5	ซอล/5
6	ซอล/6

เพลงรั้วลาเดียวมีความยาวทั้งหมด 6 วรรค ทำนองบรรเลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด ไม่พบการเปลี่ยนบันไดเสียงในบทเพลง

13. เซ็ด 2 ชั้น

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกขันธ์
1	/---ล/---ร/---ท/---ม/	ซอล/6
2	/---ร/---ม/-ซซซ/-ล-ซ/	ซอล/1
3	/-ดรัม/-ซ-ล/-ท-ร/-ม-ร/	ซอล/5
4	/-ท-ล/-ซ-ม/-ม-ม/-ซ-ซ/	ซอล/1
5	/ลลทร/-ม-ร/-ร--/ดทล-ม/	ซอล/6
6	/-ล-ท/-ดรัม/-ซซซ/-ล-ซ/	ซอล/1
7	/-ดรัม/-ซ-ล/-ท-ล/-ททท/	ซอล/3
8	/-ซ--/ซลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2
9	/---ร/---ล/---ซ/---ม/--ท/---ล/	ซอล/2
10	/-ท-ม/-ร-ล/-ท--/ทลซ-ม/	ซอล/6
11	/-ดรัม/-ซ-ล/-ท-ร/-ม-ร/	ซอล/5
12	/-ท-ล/-ซ-ม/-ม-ม/-ซ-ซ/	ซอล/1
13	/-ล-ท/-ดรัม/-ม-ม/-ซ-ล/	ซอล/2
14	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6
15	/-มรท/รทลซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
16	/-ร-ท/มร-ม/-ล-ซ/ซซ-ล/--ซฟ/-ล-ซ/	ซอล/1
17	/-ซลท/-ทร-ล/-ทร--/ทลซ-ม/	ซอล/6
18	/-มรท/มรทล/รทลซ/ทลซม/	ซอล/6
19	/-ดรัม/-ซ-ล/-ท-ล/-ซ-ม/	ซอล/6
20	/-ล-ท/---ดรัม/-ม-ม/-ซ-ซ/	ซอล/1
21	/-ททท/-ร-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6
22	/--ดรัม/-ซ-ล/-ท-ล/-ซ-ม/	ซอล/6
23	/-มรท/รทลซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
24	/-ซ--/ซลท-ร/-ท-ล/-ซ-ม/	ซอล/2
25	/---ร/---ล/---ซ/---ม/---ท/--ล/	ซอล/2
26	/-ท-ม/-ร-ล/-ท--/ทลซ-ม/	ซอล/6
27	/-ดรัม/-ซ-ล/-ท-ร/-ม-ร/	ซอล/5

(ต่อ)

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
28	/-ท-ล/-ช-ม/-ม-ม/-ช-ช/	ซอล/1
29	/-ล-ท/--ดรม/-ม-ม/ช-ล/	ซอล/2
30	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ช/ชช-ม/	ซอล/6
31	/-มรท/รทลช/ชช-ล/ลล-ท	ซอล/3
32	/-ร-ท/มร-ม/-ล-ช/ชช-ล/--ชฟ/-ล-ช/	ซอล/1
33	/---ช/---ร/---ร/---ร/	ซอล/5

จุดที่ 1 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 33-34

—วรรคที่ 33 วรรคที่ 34

/---ช/---ร/---ร/---ร/ /-ล-ร/--รมฟ/-ร-ม/--มรท/

วรรคที่ 33 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล เพราะเป็นทำนองในลักษณะที่เรียกว่าลูกโยน ถึงแม้ทำนองนั้นจะเน้นหนักไปที่ตัว เร แต่ลักษณะของทำนองโยนนี้จะเป็ทำนองของบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 34 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร และใช้จำนวนกลอนของลูกตกชั้นที่ 6 ของบันไดเสียง

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันทีจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
34	/-ล-ร/--รมฟ/-ร-ม/--มรท/	เร/6

จุดที่ 2 เปลี่ยนบันไดเสียงวรรคที่ 34-35

—วรรคที่ 34 วรรคที่ 35

/ -ล-ร/--รมฟ/-ร-ม/--มรท/ /--ดรม/-ร-ล/-ท--/ทลช-ม/

วรรคที่ 34 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร ดังที่กล่าวมาแล้ว

วรรคที่ 35 เป็นทำนองเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล โน้ตตัว โดที่อยู่ห้องที่ 1 นั้นนำมาใช้ช่วยในการสับัดเท่านั้น

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันทีระหว่างวรรคที่ 34 บันไดเสียง เร มา
เป็นบันไดเสียง ซอล ในวรรคที่ 35

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
35	/--ดรัม/-ร-ล/-ท--/ทลช-ม/	ซอล/6
36	/--ดรัม/-ช-ล/-ท-ล/-ช-ม/	ซอล/6
37	/-ล-ท/--ดรัม/-ม-ม/-ช-ช/	ซอล/1

จุดที่ 3 เปลี่ยนบันไดวรรคที่ 37-38

—วรรคที่ 37 — วรรคที่ 38

/-ล-ท/--ดรัม/-ม-ม/-ช-ช/ /-ร-มฟ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/

วรรคที่ 37 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล เพราะใช้โน้ตหลักในบันไดเสียง ซอล ใช้
สำนวนกลอนสำหรับลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง

วรรคที่ 38 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักในบันไดเสียง เร ใช้สำนวน
กลอนสำหรับลูกตกชั้นที่ 6 ของบันไดเสียง

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันทีจากวรรคที่ 37 บันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง
เร ในวรรคที่ 38

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
39	/-ล-ร/--ร-มฟ/-ร-ม/--มรท	เร/

จุดที่ 4 เปลี่ยนบันไดวรรคที่ 39-40

—วรรคที่ 39 — วรรคที่ 40

/-ล-ร/--ร-มฟ/-ร-ม/--มรท/ /--ดรัม/-ช-ล/-ท-ล/-ช-ม/

วรรคที่ 39 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร ใช้โน้ตหลักในบันไดเสียง เร ทั้งสิ้น และใช้
สำนวนกลอนสำหรับลูกตกชั้นที่ 6 ของบันไดเสียง

วรรคที่ 40 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ใช้กลุ่มโน้ตหลักในบันไดเสียง ซอล โน้ตตัว โด
นำมาช่วยในการสะบัดเท่านั้น ไม่มีน้ำหนักแต่อย่างใด

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันทีจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกขันท
40	/--ดรัม/-ซ-ล/-ท-ล/-ซ-ม/	ซอล/6
41	/-มรท/รทลซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
42	/-ซ--ซลท-ท/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2
43	/---ร/---ล/---ซ/---ม/---ท/---ล/	ซอล/2
44	/-ท-ม/-ร-ล/-ท--/ทลซ-ม/	ซอล/6
45	/--ดรัม/-ซ-ล/-ท-ร/-ม-ร/	ซอล/5
46	/-ท-ล/-ซ-ม/-ม-ม/-ซ-ล/	ซอล/1
47	/-ล-ท/--ดรัม/-ม-ม/-ซ-ล/	ซอล/2
48	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6
49	/-มรท/รทลซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
50	/-ร-ท/มร-ม/-ล-ซ/ซซ-ล/--ซฟ/-ล-ซ/	ซอล1
51	/---ร/---ซ/---ล/---ท/	ซอล/3
52	/-ร-ท/-ล-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
53	/-ซซซ/-ล-ซ/-ท-ล/-ซ-ม/	ซอล/6
54	/--ดรัม/-ซ-ล/-ท-ล/-ซ-ม/	ซอล/6
55	/-ล-ท/--ดรัม/-ม-ม/-ซซซ/	ซอล/1
56	/--ดรัม/-ซ-ซ/-ร-ซ/-ซลท/	ซอล/3
57	/-ททท/-ล-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
58	/--ดรัม/-ซ-ล/-ท-ล/-ซ-ม/	ซอล/6
59	/-มรท/รทลซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
62	/-ท-ม/-ร-ล/-ท--/ทลซ-ม/	ซอล/2
61	/---ร/---ล/---ซ/---ม/---ท/---ล/	ซอล/2
62	/-ท-ม/-ร-ล/-ท--/ทลซ-ม/	ซอล/6
63	/--ดรัม/-ซ-ล/-ท-ร/-ม-ร/	ซอล/5
64	/-ท-ล/-ซ-ม/-ม-ม/-ซ-ซ/	ซอล/1
65	/-ล-ท/--ดรัม/-ม-ม/-ซ-ล/	ซอล/2
66	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6
67	/-มรท/รทลซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3

68	/-ร-ท/มร-ม/-ล-ช/ชช-ล/--ชฟ/-ล-ช/	ชอล/1
----	---------------------------------	-------

เพลงชุด 2 ชั้น มีความยาวทั้งหมด 68 วรรคเพลง ทำนองโดยส่วนใหญ่จะดำเนินอยู่ใน
บันไดเสียง ชอล พบการเปลี่ยนบันไดเสียงในบทเพลงจำนวน 4 ครั้งดังต่อไปนี้

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง- ลูกตกชั้นที่	เป็นบันไดเสียง ลูกตกชั้นที่
1	33-34	ชอล/5	เร/6
2	34-35	เร/6	ชอล/6
3	37-38	ชอล/1	เร/6
4	39-40	เร/6	ชอล/6

การเปลี่ยนบันไดเสียงทั้ง 4 ครั้ง ของเพลงชุด 2 ชั้น พบเฉพาะการเปลี่ยนบันไดเสียงจาก
บันไดเสียง ชอล ไป บันไดเสียง เร และวรรครับของการเปลี่ยนบันไดเสียงมีลูกตกเป็นเสียงชั้นที่ 6
ทุกครั้งหากแต่มีทำนองแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

เข็ดชั้นเดียว

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	/---ท/--ดรม/---ล/---ช/	ชอล/1
2	/---ล/-ล-ล/-ร-ท/-ล-ท/	ชอล/3
3	/-ช-ช/-ท-ม/-ท-ล/-ช-ม/	ชอล/6
4	/-ร-ม/-ฟชล/-ท-ร/-ม-ร/	ชอล/5
5	/-ล-ท/--ดรม/-ร-ช/-ช-ช/	ชอล/1
6	/-ล-ล/--ดรม/-ช-ล/-ท-ช/	ชอล/1
7	/---ล/-ล--/-ร-ท/-ล-ท/	ชอล/3
8	/-ช-ล/-ท-ม/-ท-ช/---/	ชอล/1
9	/-ร-ม/-ฟชล/-ล-ล/-ท--/	ชอล/3
10	/-ช--/ลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ชอล/2
11	/---ร/---ล/---ช/---ท/---ร/---ล/	ชอล/2
12	/--ดรม/-ร-ล/-ท--/--ทลช-ม/	ชอล/6
13	/--ดรม/-ช-ล/-ท-ล/-ช-ช/	ชอล/1
14	/-ร-ม/-ลชม/-ม-ม/-ช-ช/	ชอล/1
15	/-ร-ช/-ร-ด/-ท-ล/-ช-ล/	ชอล/2
16	/-ท-ล/-ร-ด/-ท-ล/-ช-ล/	ชอล/6
17	/-ร-ม/-ฟชล/-ล-ล/-ท--/	ชอล/3
18	/-ล-ท/--ดรม/-ร-ช/---ช/---ท/-ล-ช/	ชอล/1
19	/---ร/---ท/---ล/---ท/	ชอล/3
20	/--ดรม-ร/-ท-ร/---ดทล-ท/	ชอล/3
21	/-ล-ช/-ล-ท/-ล-ท/-ด-ร/	ชอล/5
22	/-ม-ด/-ม-ร/-ด-ท/-ล-ท/	ชอล/3
23	/--ดรม/-ร-ล/-ท--/ทลช-ม-ม/	ชอล/6
24	--ช--/---/-ท-ล/-ช-ม/	ชอล/6
25	/-ล-ท/--ดรม/-ร-ช/---ช/	ชอล/1
26	/-ร-ม/-ร-ท/--ทลช/-ล-ท/	ชอล/3
27	/--ดรม/-ร-ท/-ร--/--ดทล-ท	ชอล/3

(ต่อ)

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
28	/-ร-ช/--ชลท/-ล-ท/-ด-ร/	ชอล/5
29	/--รดท/-ม-ร/-ด-ท/-ล-ท/	ชอล/3
30	/--ฟชล/-ท-ม/-ท-ล/-ช--/	ชอล/1
31	/-ร-ม/--ฟชล/-ล-ล/-ท--/	ชอล/3
32	/-ช--/ลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ชอล/2
33	/---ร/---ล/---ช/---ท/---ร/---ล	ชอล/2
34	/--ดรม/-ร-ล/-ท--/ทลช-ม/	ชอล/6
35	/--ดรม/-ช-ล/-ท-ล/-ช-ช/	ชอล/1
36	/-ร-ม/--ลชม/-ร-ช/-ช-ช/	ชอล/1
37	/-ร-ช/-ร-ด/-ท-ล/-ช-ล/	ชอล/2
38	/-ท-ล/-ร-ด/-ท-ล/-ช-ม/	ชอล/6
39	/-ร-ม/--ฟชล/-ล-ล/-ท--/	ชอล/3
40	/-ล-ท/--ดรม/-ร-ช/---ช/---ท/-ล-ช/	ชอล/1
41	/---ท/-ท-ท/---ท/---ร/	ชอล/5
42	/---ม/---ร/---ท/---ล/	ชอล/2
43	/---ช/---ล/---ท/---ร/	ชอล/5
44	/--ฟชล/-ท-ม/-ท-ล/-ช--/	ชอล/1
45	/-ร-ม/--ฟชล/-ท-ล/-ช-ช/	ชอล/1
46	/-ร-ม/--ลชม/-ร-ช/-ช-ช/	ชอล/1
47	/---ท/-ท-ท/---ท/---ร/	ชอล/5
48	/---ม/---ร/---ท/---ล/	ชอล/2
49	/---ช/---ล/---ท/---ร/	ชอล/5
50	/---ช/---/-ท-ล/-ช-ม/	ชอล/6
51	/-ฟ-ม/-ร-ท/--ชลท/-ร-ร/	ชอล/5
52	/--ชลท/-ม-ม/-ร-ด/-ท-ล/	ชอล/2
53	/---ร/---ล/---ช/---ม/---ม/---ท/---ล/	ชอล/2
54	/-ท-ร/--มรล/-ท--/ทลช-ม/	ชอล/6

(ต่อ)

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
55	/--ดรัม/-ช-ล/-ท-ล/-ช-ช/	ซอล/1
56	/-ร-ม/--ลช/ -ร-ช/-ช-ช/	ซอล/1
57	/-ร-ช/-ร-ด/-ท-ล/-ช-ล/	ซอล/2
58	/-ท-ล/-ร-ด/-ท-ล/-ช-ม/	ซอล/6
59	/-ร-ม/--ฟชล/-ล-ล/-ท--/	ซอล/3
60	/-ล-ท/--ดรัม/-ร-ช/---ช/---ท/-ล-ช/	ซอล/1
61	/---ท/-ท-ท/---ท/-ท-ท/	ซอล/3
62	/---ร/---ท/---ล/---ช/	ซอล/1
63	/---ร/-ร-ร/---ม/---ช/	ซอล/1
64	/---ช/---/-ท-ล/-ช-ม/	ซอล/6
65	/-ร-ม/--ฟชล/-ท-ล/-ช-ช/	ซอล/1
66	/-ร-ม/-ฟ-ม/-ร-ช/-ช-ช/	ซอล/1
67	/---ท/-ท-ท/---ท/-ท-ท/	ซอล/3
68	/---ร/---ท/---ล/---ช/	ซอล/1
69	/---ร/-ร-ร/---ม/---ช/	ซอล/1
70	/---ช/---/-ท-ล/-ช-ม/	ซอล/6
71	/-ร-ม/--ฟชล/-ท-ล/-ท-ท/	ซอล/3
72	/---ม/---ร/---ท/---ล/	ซอล/2
73	/---ร/---ล/---ช/---ท/---ร/---/	ซอล/5
74	/---ล/--มรล/-ม-ร/-ร--/	ซอล/5
75	/-ม-ร/---/---ช/-ล-ท/	ซอล/3
76	/---ล/--มรล/-ม-ร/-ร--/	ซอล/1
77	/-ม-ม/--ดรัม/-ล-ล/--ฟชล/	ซอล/2
78	/-ท-ท/--ชลท/-ม-ล/-ช--/	ซอล/1
79	/-ฟ-ม/-ร-ม/--ฟชล/-ท--/	ซอล/3
80	/-ท-ท/--ดรัม/-ล-ช/---ช/---ท/-ล-ช/	ซอล/1
81	/-ล-ล/-ท-ร/---ม/---ช/	ซอล/1
82	/---ร/---ม/---ท/---ล	ซอล/2

(ต่อ)

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
83	/---ช/----/-ท-ล/-ช-ม/	ชอล/6
84	/-ร-ม/--ฟชล/-ท-ล/-ช-ช/	ชอล/1
85	/-ร-ม/-ฟ-ม/-ร-ช/-ช-ช/	ชอล/1
86	/-ล-ล/-ท-ร/---ม/---ช/	ชอล/1
87	/---ร/---ม/---ท/---ล/	ชอล/2
88	/---ช/----/-ท-ล/-ช-ม/	ชอล/6
89	/-ม/--ฟชล/-ท-ล/-ท-ท/	ชอล/3
90	/---ม/---ร/---ท/---ล/	ชอล/2
91	/---ร/---ล/---ช/---ม/---ร/---ร/	ชอล/5
92	/---ล/--มรล/-ม-ร/-ร--/	ชอล/5
93	/-ม--/-ร-/---ช/-ล-ท/	ชอล/3
94	/---ล/-ช-ม/-ม-ม/-ช-ช/	ชอล/1
95	/-ม-ม/--ดรม/-ล-ล/--ฟชล/	ชอล/2
96	/-ท-ท/--ชลท/-ม-ล/-ช--/	ชอล/1
97	/-ฟ-ม/-ร-ม/--ฟชล/-ท--/	ชอล/3
98	/-ท-ท/--ดรม/-ล-ช/---ช/---ท/-ล-ช/	ชอล/1
99	/---ล/---ช/-ช-ช/---ร/	ชอล/5
100	/---ช/---ด/---ช/---ช/	ชอล/1
101	/---ร/-ร-ร/---ม/---ช/	ชอล/1
102	/---ช/----/-ท-ล/-ช-ม/	ชอล/6
103	-ร-ม/--ฟชล/-ท-ล/-ช-ช/	ชอล/1
104	/-ร-ม/-ฟ-ม/-ร-ช/-ช-ช/	ชอล/1
105	/---ล/---ช/-ช-ช/---ร/	ชอล/5
106	/---ช/---ด/---ช/---ช/	ชอล/1
107	/---ร/-ร-ร/---ม/---ช/	ชอล/1
108	---ช/----/-ท-ล/-ช-ม/	ชอล/6
109	/-ร-ม/--ฟชล/-ท-ล/-ท-ท/	ชอล/3

(ต่อ)

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
110	/---ม/--ร/--ท/--ล/	ซอล/2
111	/---ร/--ล/--ซ/--ท/--ร/---/	ซอล/5
112	/---ล/--มรล/-ม-ร-ร--/	ซอล/5
113	/-ม--/-ร-/--ซ/-ล-ท/	ซอล/3
114	/---ล/-ซ-ม/-ม-ม/-ซ-ซ/	ซอล/1
115	/-ม-ม/--ดรม/-ล-ล/--ฟซล/	ซอล/2
116	/-ท-ท/--ซลท/-ม-ล/-ซ--/	ซอล/1
117	/-ฟ-ม/-ร-ม/--ฟซล/-ท--/	ซอล/3
118	/-ท-ท/--ดรม/-ล-ซ/--ซ/--ท/-ล-ซ/	ซอล/1
119	/---ม/-ท-ล/-ร-ม/-ท-ล/	ซอล/2
120	/-ร-ม/-ล-ซ/-ร-ม/-ล-ซ/	ซอล/1
121	/-ร-ม/-ร-ท/-ล-ซ/-ล-ท/	ซอล/3
122	/-ซ-ล/-ท-ม/-ท-ล/-ซ-ม/	ซอล/6
123	/-ร-ม/--ฟซล/-ท-ท/--ฟมซ/	ซอล/5
124	/-ม-ท/--ดรม/-ร-ซ/--ซ/	ซอล/1
125	/-ร-ม/-ท-ล/-ร-ม/-ท-ล/	ซอล/2
126	/-ร-ม/-ล-ซ/-ร-ม/-ล-ซ/	ซอล/1
127	/-ร-ม/-ร-ท/-ล-ซ/-ล-ท/	ซอล/3
128	/-ซ-ล/-ท-ม/-ท-ล/-ซ--/	ซอล/1
129	/-ฟ-ม/-ร-ท/--ซลท/-ร--/	ซอล/5
130	/--ซลท/-ม--/-ร--/-ท-ล/	ซอล/2
131	/---ร/--ล/--ซ/--ท/--ร/---ล	ซอล/2
132	/---/--มรล/-ม-ร-ร--/	ซอล/5
133	/-ม--/-ร-/--ซ/-ล-ท/	ซอล/3
134	/-ล--/ซ-ม/-ม-ม/-ซ-ซ/	ซอล/1
135	/-ม-ม/--ดรม/-ล-ล/--ฟซล/	ซอล/2
136	/-ท-ท/--ซลท/-ม-ล/-ซ--/	ซอล/1
137	/-ฟ-ม/-ร-ม/--ฟซล/-ท--/	ซอล/3

(ต่อ)

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
138	-ท-ท/--ดรัม/-ล-ช/--ช/--ท/-ล-ช/	ซอล/1
139	/-ร-ม/-ร-ล/-ร-ม/-ร-ล/	ซอล/2
140	/----/-ร-ม/-ร-ล/----	ซอล/2
141	/-ช-ล/-ท-ด/-ร-ด/-ท-ล/	ซอล/2
142	/-ช-ล/-ท-ม/-ท-ล/-ช--/	ซอล/1
143	/-ร-ม/--ฟซล/-ท-ท/--ฟมร/	ซอล/5
144	/-ม-ท/--ดรัม/-ร-ช/--ช/	ซอล/1
145	/-ร-ม/-ร-ล/-ร-ม/-ร-ล/	ซอล/2
146	/---/-ร-ม/-ร-ล/----	ซอล/2
147	/-ช-ล/-ท-ด/-ร-ด/-ท-ล/	ซอล/2
148	/-ช-ล/-ท-ม/-ท-ล/-ช--/	ซอล/1
149	/-ฟ-ม/-ร-ท/--ท/--ท/	ซอล/3
150	/---ม/---ร/---ท/---ล/	ซอล/2
151	/---ร/---ล/---ช/---ท/---ร/---ล/	ซอล/2
152	/---ท/---ด/---ร/---ม/	ซอล/6
153	/---ช/---ท/-ล-ช/----ม/	ซอล/6
154	/---ร/---ท/---ล/---ช/	ซอล/1
155	/---/-ดรัม/---ช/---ล	ซอล/2
156	/---ท/---ล/---ช/---ม/	ซอล/6
157	/---ร/---ช/---/-ลท/	ซอล/3
158	/---ม/---ร/---ท/---ล/---ท/-ล-ช/	ซอล/1

จุดที่ 1 วรรคที่ 158-159

— วรรคที่ 158

วรรคที่ 159

/---ม/---ร/---ท/---ล/---ท/-ล-ช/ /---ฟ/-ฟ-ฟ/---ฟ/-ฟ-ฟ/

วรรคที่ 158 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ซึ่งเป็นวรรคจบของเชิดตัวที่ 12 จะจบด้วยเสียงที่ 1 ของบันไดเสียงคือโน้ตตัว ซอล

วรรคที่ 159 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร การศึกษาหาบันไดเสียงในวรรคนี้ นั้นต้องดูจาก
วรรคเพลงที่อยู่ใกล้คือวรรคที่ 160 จึงจะทราบว่าเป็นวรรคเพลงในบันไดเสียง เร โดยสมบูรณ์
จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล เป็นบันไดเสียง เร โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
159	/---ฟ/-ฟ-ฟ/---ฟ/-ฟ-ฟ/	เร/3
160	/---ล/---ฟ/---ม/---ฟ/	เร/3

จุดที่ วรรคที่ 160-161

—วรรคที่ 160 — วรรคที่ 161

/---ล/---ฟ/---ม/---ฟ/ /---/--ดรม/-ร-ช/---ช/

วรรคที่ 160 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ซึ่งใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร

วรรคที่ 161 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล โน้ตตัว โด นั้นนำมาช่วยในการสะบัด

จุดนี้เปลี่ยนทันทีจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
161	/---/--ดรม/-ร/---ช/	ซอล/1
162	/---ช/---/-ท-ล/-ช-ช/	ซอล/1
163	/-ร-ม/-ลชม/-ร-ช/-ช-ช/	ซอล/1

จุดที่ 3 วรรคที่ 163-164

—วรรคที่ 163 — วรรคที่ 164

/-ร-ม/-ลชม/-ร-ช/-ช-ช/ /---ฟ/-ฟ-ฟ/---ฟ/-ฟ-ฟ/

วรรคที่ 163 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 164 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เช่นเดียวกับวรรคที่ 159 ดังกล่าวมาแล้ว

จุดนี้เปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันทีจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
164	/---ฟ/-ฟ-ฟ/---ฟ/-ฟ-ฟ/	เร/3
165	/---ล/---ฟ/---ม/---ฟ/	เร/3

จุดที่ 4 เปลี่ยนบันไดวรรคที่ 165-166

—วรรคที่ 165 — วรรคที่ 166

/---ล/--ฟ/--ม/--ฟ/ /---/--ดรม/-ร-ช/--ช

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันทีจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยมี
ลักษณะการเปลี่ยนบันไดเสียงและทำนองเหมือนกับวรรคที่ 160-165 ซึ่งอยู่ในจุดที่ 2

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
166	/---/--ดรม/-ร-ช/--ช/	ซอล/1
167	/---ร/--ช/---/-ล-ท/	ซอล/3
168	/---ม/--ร/--ท/---ล/	ซอล/2
169	/---ร/--ร-ช-ล/-ท-ร/---ท/---ล/	ซอล/2
170	/-ท-ม/-ร-ล/-ท-ล/-ช-ม/	ซอล/6
171	/-ร-ม/--ฟชล/-ร-ท/-ม-ร/	ซอล/5
172	/-ล-ท/--ดรม/-ล-ช/--ช/	ซอล/1
173	/---/--ดรม/--ช/---ล/	ซอล/2
174	/---ท/---ล/---ช/---ม/	ซอล/6
175	/---ร/--ช/---/-ล-ท/	ซอล/3
176	/---ม/--ร/--ท/---ล/---ท/-ล-ช/	ซอล/1
177	/---ม/-ม-ม/--ช/---ล/	ซอล/2
178	/---ช/---ล/---ท/---ล/	ซอล/2
179	/---ม/-ม-ม/--ช/---ล/	ซอล/2
180	/---ช/---ล/---ท/---ล/	ซอล/2
181	/---ช/---/-ท-ล/-ช-ม/	ซอล/6
182	/-ร-ม/--ฟชล/-ท-ล/-ช-ช/	ซอล/1
183	/-ร-ม/-ฟ-ม/-ร-ช/-ช-ช/	ซอล/1
184	/---ม/-ม-ม/--ช/---ล/	ซอล/2
185	/---ช/---ล/---ท/---ล/	ซอล/2
186	/---ม/-ม-ม/--ช/---ล/	ซอล/2
187	/---ช/---ล/---ท/---ล/	ซอล/2
188	/---ช/---/-ท-ล/-ช-ม/	ซอล/6

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
189	/---ร/---ช/---ล/---ท/	ซอล/3
190	/---ม/---ร/---ท/---ล/	ซอล/2
191	/---ร/---ล/---ช/---ท/---ร/---ล/	ซอล/2
192	/---ท/---ด/---ร/---ม/	ซอล/6
193	/---ช/---ท/---ล-ช/---ม/	ซอล/6
194	/---ร/---ท/---ล/---ช/	ซอล/1
195	/---/---ดรม/---ช/---ล/	ซอล/2
196	/---ท/---ล/---ช/---ม/	ซอล/6
197	/---ร/---ช/---/---ล-ท/	ซอล/3
198	/---/---ดรม/---ช/---ช/	ซอล/1

เพลงเชิดชั้นเดียว มีความยาวทั้งหมด 198 วรรคเพลง บทเพลงจะดำเนินอยู่ในบันไดเสียง ซอล พบการเปลี่ยนบันไดเสียงในบทเพลงจำนวน 4 จุด ดังนี้

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง- ลูกตกชั้นที่	เป็นบันไดเสียง ลูกตกชั้นที่
1	158-159	ซอล/1	เร/3
2	160-161	เร/3	ซอล/1
3	163-164	ซอล/1	เร/3
4	165-166	เร/3	ซอล/1

การเปลี่ยนบันไดเสียงของเพลงเชิดชั้นเดียวมีอยู่ด้วยกัน 4 ครั้ง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล ไปบันไดเสียง เร และบันไดเสียง เร ไปบันไดเสียง ซอล เหมือนกัน กับเพลงเชิดสองชั้น หากแต่มีปัจจัยต่างกันออกไป กล่าวคือการเปลี่ยนบันไดเสียงของเพลงเชิดชั้นเดียวพบเพียงการเปลี่ยนบันไดเสียงที่มีลูกตกในชั้นที่ 1 ไปชั้นที่ 3 และชั้นที่ 3 มาชั้นที่ 1 ทั้งนี้มีผลมาจากทำนองเริ่มต้นเพลงเชิดชั้นเดียวที่มีทำนอง /---ฟ/---ฟ/---ฟ/---ฟ/---ฟ/ เพียงประการเดียวที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบันไดเสียงเป็นบันไดเสียง เร จากที่ทำนองทั้งหมดดำเนินอยู่ในบันไดเสียง ซอล

15. กลม

วรรคที่ 1 เป็นทำนองที่รับช่วงต่อจากทำนองเพลงเชิดชั้นเดียว จึงใช้ทำนองชั้นเพลงเป็นทำนองแบบตัดจึงทำให้วรรคสั้นลงเหลือเพียง 2 ห้องเพลง แต่สำนวนก็ยังสามารถบ่งบอกถึงบันไดเสียงได้

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	/-ร-ช/-ล-ท/	ชอล/3
2	/---ท/---ท/---ท/---ท/	ชอล/3
3	/-ทลช/ลทลท/-รรว/-ทลท/	ชอล/3
4	/-ทลช/ลทลท/-รรว/-ทลท/	ชอล/3
5	/-ร--/พมร-ท/--ชลท/ลท-ท/	ชอล/3
6	/-ร--/พมร-ท/--ชลท/ลท-ท/	ชอล/3

จุดที่ 1 เปลี่ยนบันไดวรรคที่ 6-7

—วรรคที่ 6 — วรรคที่ 7

/-ร--/พมร-ท/--ชลท/ลท-ท/ /-ร-ท/-ล-ม/-ม-ล/ลล-พ/

วรรคที่ 6 เป็นทำนองที่รับสัมผัสมาจากวรรคที่ 5 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง ชอล โน้ตตัว ฟา นั้นนำมาช่วยในการสะบัดเท่านั้น

วรรคที่ 7 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เพราะโน้ตตัว ฟา ที่ประกอบอยู่ในวรรคนี้ อยู่ตรงพยางค์ท้ายของห้องที่ 2 และห้องที่ 4 ซึ่งถือว่าเป็นโน้ตตัวสำคัญและมีน้ำหนักมาก

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงขึ้นทันทีจากบันไดเสียง ชอล มาเป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
7	/-ร-ท/-ล-พ/-ม-ล/ลล-พ/	เร/3

จุดที่ 2 เปลี่ยนบันไดวรรคที่ 7-8

—วรรคที่ 7 — วรรคที่ 8

/-ร-ท/-ล-พ/-ม-ล/ลล-พ /--รมพ/-ล-พ/-ร-ช/-ล-ท/

วรรคที่ 7 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

วรรคที่ 8 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ถึงแม้จะมีตัวโน้ตตัว ฟา ประกอบอยู่ด้วยในห้องที่ 1 และห้องที่ 2 แต่การศึกษาหาบันไดเสียงส่วนที่สำคัญนอกจากความยาวของวรรคเพลงแล้วยังสามารถศึกษาได้จากลูกตก ซึ่งในวรรคนี้ ลูกตกคือตัว ที ทั้งทำนองในห้องที่ 3 และห้องที่ 4 ก็เป็นสำนวนกลอนที่บ่งบอกถึงการตกของเสียงขึ้นที่ 3 ของบันไดเสียงอีกด้วย

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันทีจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
8	/---รมฟ/-ล-ฟ/-ร-ช/--ลท/	ซอล/3

จุดที่ 3 เปลี่ยนบันไดวรรคที่ 8-9

—วรรคที่ 8 — วรรคที่ 9

/---รมฟ/-ล-ฟ/-ร-ช/--ลท/ /-ร-ท/-ล-ฟ/-ม-ล/ลล-ฟ/

วรรคที่ 8 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

วรรคที่ 9 เป็นทำนองเดียวกันกับวรรคที่ 7 อยู่ในบันไดเสียง เร

ฉะนั้น จุดนี้จึงมีการเปลี่ยนบันไดเสียงทันทีจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
9	/-ร-ท/-ล-ฟ/-ม-ล/ลล-ฟ/	เร/3

จุดที่ 4 เปลี่ยนบันไดวรรคที่ 9 วรรคที่ 10

การเปลี่ยนบันไดเสียงในจุดที่ 4 นี้ มีลักษณะการเปลี่ยนและทำนองเหมือนกับการเปลี่ยนบันไดเสียงในจุดที่ 2

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
10	/-รมฟ/-ล-ฟ/-ร-ช/--ลท/	ซอล/3
11	/-ร-ท/-ล-ช/-ร-ช/--ลท/	ซอล/3
12	/-ร-ท/-ล-ช/-ร-ช/--ลท/	ซอล/3

จุดที่ 5 เปลี่ยนบันไดวรรคที่ 12-13

วรรคที่ 12

วรรคที่ 13

/-ร-ท/-ล-ช/-ร-ช/--ลท/ /-ร-ท/-ล-ฟ/-ม-ล/ลล-ฟ/

วรรคที่ 12 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 13 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งหมด

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันที จากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
13	/-ร-ท/-ล-ฟ/-ม-ล/ลล-ฟ/	เร/3
14	/-ร-ท/-ล-ฟ/-ม-ล/ลล-ฟ/	เร/3
15	/-ล-ร/--รมฟ/-ล-ฟ/--ฟมร/	เร/1
16	/--ดทล/-ท-ฟ/-ฟมร/มฟ-ม/	เร/2
17	/-รมฟ/มฟลม/ฟมรท/รม-ร/	เร/1
18	/--ดท/-ท-ฟ/-ฟมร/มฟ-ม/	เร/2
19	/-รมฟ/มฟลม/ฟมรท/รม-ร/	เร/1
20	/-ล-ร/--ฟมร/-ฟ--/ฟมร-ท/	เร/6
21	/-ลลล/-ฟฟฟ/-มมม/-รรร/	เร/1
22	/-ร--/รมฟ-ล/-ทลฟ/-ฟ-ม/	เร/2
23	/-ชลท/-ล-ฟ/-ทลฟ/-ม-ร/	เร/1
24	/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/	เร/2
25	/-ฟลม/ฟมรท/-ล-ท/มร-ม/	เร/2
26	/-ร--/รมฟ-ล/-ท-ล'-ฟ-ม/	เร/2
27	/-ฟลม/ฟมรท/-ร-ท/มร-ม/	เร/2
28	/-ร--/รมฟ-ล/-ท-ล/-ฟ-ม/	เร/2

จุดที่ 6 เปลี่ยนบันไดวรรคที่ 28-29

—วรรคที่ 28 —

วรรคที่ 29

/-ร--/รมฟ-ล/-ท-ล/-ฟ-ม/ /-ร-ม/-ร-ช/ชช-ล/ลล-ท/

วรรคที่ 28 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ใช้จำนวนของลูกตกชั้นที่ 2 ของบันไดเสียง เร

วรรคที่ 29 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด และ
ใช้จำนวนกลอนของลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันทีจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
29	/-ร-ม/-ร-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3
30	/-ร-ท/-ล-ซ/-ร-ซ/--ลท/	ซอล/3
31	/-ร-ท/-ล-ซ/-ร-ซ/--ลท/	ซอล/3

จากวรรคเพลงที่ 30 ถึงวรรคที่ 47 ทำนองได้บรรเลงซ้ำเหมือนทำนองเดิม และมีการ
เปลี่ยนบันไดเสียง ลักษณะเดียวกันกับวรรคที่ 11-28 ดังต่อไปนี้

เที่ยวที่ 1		เที่ยวที่ 2	
วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่	วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่
11	-	30	-
12	5	31	
13	5	32	7
14	-	33	-
15	-	34	-
16	-	35	-
17	-	36	-
18	-	37	-
19	-	38	-
20	-	39	-
21	-	40	--
22	-	41	
23	-	42	
24	-	43	
25	-	44	
26	-	45	
27	-	46	

(ต่อ)

เที่ยวที่ 1		เที่ยวที่ 2	
วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่	วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่
28	-	47	-

จุดที่ 8 เปลี่ยนบันไดเสียงในวรรคที่ 47-48

วรรคที่ 47 วรรคที่ 48

/-ร--/รมฟ-ล/-ท-ล/-ฟ-ม/ /-ฟชล/-ช-ด/ดต-ร/รร-/

วรรคที่ 47 เป็นทำนองเดียวกับวรรคที่ 28 อยู่ในบันไดเสียงเดียวกัน คือบันไดเสียง เร

วรรคที่ 48 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง โด เพราะใช้กลุ่มโน้ตหลักของบันไดเสียง โด ใช้
 จำนวนกลอนคล้ายกับวรรคที่ 29 ซึ่งตกที่ลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียงเช่นเดียวกัน โน้ตตัว ฟา ที่
 อยู่ในวรรคนี้นำมาใช้ในการสะบัดเท่านั้น

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันที จากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง โด

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
48	/-ฟชล/-ช-ด/ดต-ร/รร-ม/	โด/3
49	/-ช-ม/-ร-ด/ดต-ร/รร-ม/	โด/3
50	/-ลชม/-ร-ด/ดต-ร/รร-ม/	โด/3

จุดที่ 9 เปลี่ยนบันไดวรรคที่ 50-51

—วรรคที่ 50 — วรรคที่ 51

/-ลชม/-ร-ด/ดต-ร/รร-ม/ /-ช-ม/-ร-ท/-ล-ร/รร-ท/

วรรคที่ 50 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง โด เพราะใช้โน้ตหลักในบันไดเสียง โด ทั้งหมด

วรรคที่ 51 เป็นทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองวรรคที่ 9 และ 13 คือใช้จำนวนกลอน
 ของลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียงเหมือนกัน เพียงแต่ใช้กลุ่มโน้ตต่างบันไดเสียงกัน ในวรรคที่ 9
 และ 13 ใช้กลุ่มโน้ตในบันไดเสียง เร ส่วนวรรคที่ 51 นี้ ใช้กลุ่มโน้ตในบันไดเสียง ซอล

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง โด มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
51	/-ช-ม/-ร-ท/-ล-ร/รร-ท/	ซอล/3

(ต่อ)

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
52	/-ซ-ม/-ร-ท/-ล-ร/รร-ท/	ซอล/3
53	/ลทลร/ลทลร/ลทลร/-ม-ซ/	ซอล/3
54	/--ฟมร/-ม-ท/-ทลซ/ลท-ล/	ซอล/1
55	/-ซลท/ลทลร/ทลซม/ซล-ซ/	ซอล/2
56	/--ฟมร/-ม-ท/-ทล/ลท-ล/	ซอล/1
57	/-ซลท/ลทลร/ทลซม/ซล-ซ/	ซอล/2
58	/-ร-ซ/-ทลซ/-ท--/ทลซ-ม/	ซอล/1
59	/-รรร/-ททท/-ท--/ทลซ-ม/	ซอล/6
60	/-ซ--/ซลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/1
61	/--ดรม/-ร-ท/-มรท/-ล-ซ/	ซอล/2
62	/-ท-ล/-ซ--/ฟมร-ม/--ฟซล/	ซอล/1
63	/-ท-ล/-ซ--/ฟมร-ม/-ฟซล/	ซอล/2
64	/-ซ--/ซลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2
65	/-ทลร/ทลซม/-ร-ม/-ฟซล/	ซอล/2
66	/-ซ--/ซลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2

จุดที่ 10 เปลี่ยนบันไดวรรคที่ 66-67

—วรรคที่ 66 — วรรคที่ 67

/ -ซ--/ซลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/ /--ฟซล/-ซ-ด/ดด-ร/รร-ม/

วรรคที่ 66 เป็นทำนองลักษณะเดียวกันกับวรรคที่ 28 และ 47 ใช้จำนวนของลูกตกชั้นที่ 2 ของบันไดเสียงเหมือนกัน เพียงแต่วรรคที่ 66 นี้ใช้กลุ่มโน้ตบันไดเสียง ซอล จึงเป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 67 เป็นทำนองเหมือนวรรคที่ 48 และใช้โน้ตกลุ่มเดียวกัน อยู่ในบันไดเสียง โด เหมือนกัน

จุดนี้จะเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง โด

จากการเปลี่ยนบันไดเสียงในจุดนี้แล้ว ทำนองตั้งแต่วรรคที่ 67-85 นั้นทำนองได้บรรเลงซ้ำเหมือนเดิมและมีการเปลี่ยนบันไดเสียงลักษณะเดียวกันตั้งแต่วรรคที่ 48-66 ดังต่อไปนี้

ตารางแสดงการเปรียบเทียบวรรคเพลงและลักษณะการเปลี่ยนบันไดเสียงที่ซ้ำกัน

เที่ยวที่ 1		เที่ยวที่ 2	
วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่	วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่
48	-	67	-
49	-	68	-
50	9	69	11
51	9	70	11
52	-	71	-
53	-	72	-
54	-	73	-
55	-	74	-
56	-	75	-
57	-	76	-
58	-	77	-
59	-	78	-
60	-	79	-
61	-	80	-
62	-	81	-
63	-	82	-
64	-	83	-
65	-	84	-
66	-	85	-

จุดที่ 12 เป็นบันไดเสียงวรรคที่ 85-86

วรรคที่ 86

วรรคที่ 86

/-ช--/ชลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/ /--ทดร/-ด-ฟ/ฟฟ-ช/ชช-ล

วรรคที่ 85 เป็นทำนองเดียวกับวรรคที่ 66 อยู่ในบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 86 เป็นทำนองลักษณะเดียวกับวรรคที่ 67 แต่ใช้กลุ่มโน้ตในบันไดเสียง ฟา จึงเป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง ฟา

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันทีจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง ฟา

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
86	/--ทดร/-ด-ฟ/ฟฟ-ช/ชช-ล/	ฟา/3
87	/-ด-ล/-ช-ฟ/ฟฟ-ช/ชช-ล/	ฟา/3
88	/ด-ล/-ช-ฟ/ฟฟ-ช/ชช-ล/	ฟา/3

จุดที่ 13 เปลี่ยนบันไดเสียงวรรคที่ 88-89

วรรคที่ 88

วรรคที่ 89

/ด-ล/-ช-ฟ/ฟฟ-ช/ชช-ล/ /-ด-ล/-ช-ม/-ร-ช/ชช-ม/

วรรคที่ 88 เป็นทำนองในลักษณะเดียวกับวรรคที่ 50 คือใช้จำนวนกลอนสำหรับลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียงเหมือนกัน เพียงแต่วรรคที่ 88 ใช้กลุ่มโน้ตในบันไดเสียง ฟา จึงเป็นทำนองในบันไดเสียง ฟา

วรรคที่ 89 เป็นทำนองลักษณะเดียวกับวรรคที่ 51 เพียงแต่ใช้โน้ตคนละกลุ่ม วรรคที่ 89 นี้ใช้โน้ตหลักในบันไดเสียง โด จึงเป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง โด

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง ในลักษณะเดียวกับจุดที่ 9 เพียงแต่ต่างบันไดเสียงกันในจุดนี้เปลี่ยนจากบันไดเสียง ฟา มาเป็นบันไดเสียง โด

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
89	/-ด-ล/-ช-ม/-ร-ช/ชช-ม/	โด/3
90	/-ด-ล/-ช-ม/-ร-ช/ชช-ม/	โด/3
91	/รรมรช/รรมรช/รรมรช/-ล-ด/	โด/1
92	/--ทลช/-ล-ม/-มรด/รม-ร/	โด/2
93	/-ดรม/รมชร/มรดล/ดร-ด/	โด/1
94	/--ทลช/-ล-ม/-มรด/รม-ร/	โด/2
95	/-ดรม/รมชร/มรดล/ดร-ด/	โด/1
96	/-ช-ด/--มรด/-ม--/มรด-ล/	โด/6
97	/-ชชช/-ทมม/-ลรร/-ชดด/	โด/1
98	/-ด--/ดรม-ช/-ล-ช/-ม-ร/	โด/2
99	/--ฟชล/-ช-ม/-ลชม/-ร-ด/	โด/1
100	/-ม-ร/-ด--/ทลช-ล/--ทดร/	โด/2
101	/-ม-ร/-ด--/ทลช-ล/--ทดร/	โด/2

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
102	/-ด--/ด-ร-ม-ช/-ล-ช/-ม-ร/	โด/2
103	/-ม-ช-ร/ม-ร-ด-ล/-ช-ล/-ท-ด-ร/	โด/2
104	/-ด--/ด-ร-ม-ช/-ล-ช/-ม-ร/	โด/2

จุดที่ 14 เปลี่ยนบันไดเสียงทันทีวรรคที่ 104-105

วรรคที่ 104

วรรคที่ 105

/-ด--/ด-ร-ม-ช/-ล-ช/-ม-ร/ /-ท-ด-ร/-ด-ฟ/ฟ-ฟ-ช/ช-ช-ล/

วรรคที่ 104 เป็นนองลักษณะเดียวกันกับวรรคที่ 85 แต่อยู่คนละบันไดเสียงกับวรรคที่ 104

นี้ให้อยู่ในบันไดเสียง โด

วรรคที่ 105 เป็นวรรคเพลงทำนองเดียวกับวรรคที่ 86 อยู่ในบันไดเสียง ฟา เหมือนกัน

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงจากบันไดเสียง โด มาเป็นบันไดเสียง

จากจุดที่ 14 นี้ทำนองตั้งแต่วรรคที่ 105 -123 เป็นต้นไป เป็นทำนองเดียวกันกับวรรคที่

86-104

ตารางแสดงการเปรียบเทียบวรรคเพลงและลักษณะการเปลี่ยนบันไดเสียงที่ซ้ำกัน

เที่ยวที่ 1		เที่ยวที่ 2	
วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่	วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่
86	-	105	-
87	-	106	-
88	13	107	15
89	13	108	15
90	-	109	-
91	-	110	-
92	-	111	-
93	-	112	-
94	-	113	-
95	-	114	-
96	-	115	-
97	-	116	-
98	-	117	-

(ต่อ)

เที่ยวที่ 1		เที่ยวที่ 2	
วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่	วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่
99	-	118	-
101	-	119	-
102	-	120	-
103	-	121	-
104	-	123	-

จุดที่ 16 เปลี่ยนบันไดเสียงทันที วรรคที่ 123-124

วรรคที่ 123

วรรคที่ 124

/-ด-/-ดรม-ช/-ล-ช/-ม-ร/ /-ล-ล-/-รมฟ/-ท-ล/ลล-ท/

วรรคที่ 123 เป็นทำนองเดียวกับวรรคที่ 104 อยู่ในบันไดเสียง โด

วรรคที่ 124 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร เพราะใช้กลุ่มโน้ตหลักของบันไดเสียง เร

จุดนี้ทำนองเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง โด เป็นบันไดเสียง เร โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
124	/-ล-ล-/-รมฟ/-ท-ล/ลล-ท/	เร/6
125	/-ล-ล-/-รมฟ/-ท-ล/ลล-ท/	เร/6
126	/-ลลล/-ท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	เร/5
127	/-ล-ล-/-รมฟ/-ท-ล/ลล-ท/	เร/6
128	/-ล-ล-/-รมฟ/-ท-ล/ลล-ท/	เร/6
129	/-ลลล/-ท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	เร/5, ซอล/2

จุดที่ 17 เปลี่ยนบันไดเสียงวรรคที่ 128-130

วรรคที่ 128

วรรคที่ 129

วรรคที่ 130

/-ล-ล-/-รมฟ/-ท-ล/ลล-ท/ /-ลลล/-ท-ร/-ม-ร/-ท-ล/ /-ร-ท/-ล-ช/-ร-ช/-ลท/

วรรคที่ 128 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร ซึ่งเป็นทำนองเดียวกับวรรคที่ 124 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง เร เช่นเดียวกัน

วรรคที่ 129 เป็นทำนองที่ใช้โน้ตร่วมของทั้งสองบันไดเสียง คือบันไดเสียง เร ซึ่งอยู่ในวรรคที่ 128 และบันไดเสียง ซอล อยู่ในวรรคที่ 130

วรรคที่ 130 เป็นทำนองเดียวกับวรรคที่ 12 ซึ่งเป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล จุดนี้มีการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง เร วรรคที่ 128 มาเป็นบันไดเสียง ซอล ในวรรคที่ 130 โดยวรรคที่ 129 ซึ่งใช้โน้ตร่วม 4 ตัว คือ ล ท ร ม เป็นวรรคที่ทำหน้าที่เชื่อมระหว่างสองบันไดเสียงเข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
130	/-ร-ท/-ล-ซ/-ร-ซ/--ลท/	ซอล/3
131	/-ร-ท/-ล-ซ/-ร-ซ/--ลท/	ซอล/3

จุดที่ 18 เปลี่ยนบันไดเสียงทันทีระหว่างวรรคที่ 131-132

วรรคที่ 131 วรรคที่ 132

/-ร-ท/-ล-ซ/-ร-ซ/--ลท/ /-ร-ท/-ล-ฟ/-ม-ล/ลล-ฟ/

จะเห็นว่าทำนองในวรรคที่ 131 เหมือนกับทำนองในวรรคที่ 12 และทำนองในวรรคที่ 132 เหมือนกับทำนองในวรรคที่ 13 ในจุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงลักษณะเดียวกันกับจุดที่ 5 ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
132	/-ร-ท/-ล-ฟ/-ม-ล/ลล-ฟ/	เร/3
133	/-ร-ท/-ล-ฟ/-ม-ล/ลล-ฟ/	เร/3
134	-ล-ร/--รมฟ/-ล-ฟ/-ท-ร/	เร/1
135	/-ดทล/-ท-ฟ/-ฟมร/มฟ-ม/	เร/2
136	/-รมฟ/มฟล/มฟมร/รม-ร/	เร/1
137	/--ดทล/-ท-ฟ/-ฟมร/มฟ-ม/	เร/2
138	/-รมฟ/มฟล/มฟมร/รม-ร/	เร/1
139	/-ล-ร/--ฟมร/-ฟ--/ฟมร-ท/	เร/6
140	/-ลลล/-ฟฟฟ/-มมม/-รรร/	เร/1
141	/-ร--/รมฟ-ล/-ท-ล/-ฟ-ม/	เร/2
142	/--ซลท/-ล-ฟ/-ทลฟ/-ม-ร/	เร/1

(ต่อ)

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
143	/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/	เร/2
144	/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/	เร/2
145	/-ร--/รมฟ-ล/-ท-ล/-ฟ-ม/	เร/2
146	/-ฟลม/ฟมรท/-ล-ท/--ดรม/	เร/2
147	/-ร--/รมฟ-ล/-ท-ล/-ฟ-ม/	เร/2
148	/-ล-ล/--รมฟ/-ท-ล/ลล-ท/	เร/6
149	/-ล-ล/--รมฟ/-ท-ล/ลล-ท/	เร/6
150	/-ลลล/-ท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	เร/5
151	/-ล-ล/--รมฟ/-ท-ล/ลล-ท/	เร/6
152	/-ล-ล/--รมฟ/-ท-ล/ลล-ท/	เร/6
153	/-ลลล/-ท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	เร/5, ซอล/2

จุดที่ 19 เปลี่ยนบันไดเสียงวรรคที่ 152-154

วรรคที่ 152

วรรคที่ 153

วรรคที่ 154

/-ล-ล/--รมฟ/-ท-ล/ลล-ท/ /-ลลล/-ท-ร/-ม-ร/-ท-ล/ /-ร-ท/-ล-ซ/-ร-ซ/--ลท/

วรรคที่ 152 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ใช้จำนวนลูกตกชั้นที่ 6 ของบันไดเสียงเหมือนกับ
ทำนองในทำนองในวรรคที่ 149

วรรคที่ 153 เป็นทำนองที่ใช้โน้ตเพียง 4 ตัว ล ท ร ม ซึ่งเป็นโน้ตร่วมของทั้งสองบันไดเสียง

วรรคที่ 154 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ใช้จำนวนลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียงเหมือนกับ
ทำนองในวรรคที่ 131 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง ซอล เหมือนกัน

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยมีวรรค
เพลงที่ 153 เป็นวรรคเพลงที่ทำหน้าที่เชื่อมระหว่างการเปลี่ยนบันไดเสียงของทั้งสองบันไดเสียง
เพราะวรรคที่ 153 เป็นวรรคที่ใช้โน้ตร่วมของบันไดเสียงทั้งสองที่อยู่ในวรรคที่ 152 และวรรคที่ 154

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
154	/-ร-ท/-ล-ซ/-ร-ซ/--ลท/	ซอล/3
155	/-ร-ท/-ล-ซ/-ร-ซ/--ลท/	ซอล/3

จุดที่ 20 เปลี่ยนบันไดเสียงวรรคที่ 155-156

วรรคที่ 155

วรรคที่ 156

/-ร-ท/-ล-ช/-ร-ช/--ลท/ /-ร-ท/-ล-ฟ/-ม-ล/ลล-ฟ/

วรรคที่ 155 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล เหมือนทำนองวรรคที่ 131 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง ซอล เช่นกัน

วรรคที่ 156 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักในบันไดเสียง เร ทั้งหมด จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
156	/-ร-ท/-ล-ฟ/-ม-ล/ลล-ฟ/	เร/3
157	/-ร-ท/-ล-ฟ/-ม-ล/ลล-ฟ/	เร/3
158	/-ล-ร/--รมฟ/-ล-ฟ/-ท-ร/	เร/1
159	/-ดทล/-ท-ฟ/-ฟมร/มฟ-ม/	เร/2
160	/-รมฟ/มฟล/มฟร/ม-ร/	เร/1
161	/-ดทล/-ท-ฟ/-ฟมร/มฟ-ม/	เร/2
162	/-รมฟ/มฟล/มฟร/ม-ร/	เร/1
163	/-ล-ร/--ฟมร/-ฟ--/ฟมร-ท/	เร/6
164	/-ลลล/-ฟฟฟ/-มมม/-รรร/	เร/1
165	/-ร--/รมฟ-ล/-ท-ล/-ฟ-ม/	เร/2
166	/-ชลท/-ล-ฟ/-ทลฟ/-ม-ร/	เร/1
167	/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/	เร/2
168	/-ฟ-ม/-ร--/ดทล-ท/--ดรม/	เร/2
169	/-ร--/รมฟ-ล/-ท-ล/-ฟ-ม/	เร/2
170	/-ฟล/มฟมร/ล-ท/--ดรม/	เร/2
171	/-ร--/รมฟ-ล/-ท-ล/-ฟ-ม/	เร/2

เพลง กลม มีความยาวทั้งหมด 171 วรรคเพลง ทำนองเพลงจะบรรเลงซ้ำกันไปมาและเปลี่ยนบันไดเสียง 4 เทียบ ดังนี้

- เทียบที่ 1 ทำนองเพลงเริ่มต้นด้วยบันไดเสียง ซอล และจบด้วยบันไดเสียง เร
- เทียบที่ 2 ทำนองเพลงเริ่มต้นด้วยบันไดเสียง โด และจบด้วยบันไดเสียง ซอล
- เทียบที่ 3 ทำนองเพลงเริ่มต้นด้วยบันไดเสียง ฟา และจบด้วยบันไดเสียง โด
- เทียบที่ 4 ทำนองเพลงเริ่มต้นด้วยบันไดเสียง ซอล และจบด้วยบันไดเสียง เร

ประการแรก ลักษณะข้างต้นจะทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทั้งเพลง คือใช้ทำนองเพลงเหมือนกัน เพียงแต่มีการเคลื่อนย้ายบันไดเสียงทั้ง 4 เทียบ

ประการที่สอง นอกจากจะมีการเปลี่ยนบันไดเสียงเกิดขึ้นโดยแบบเปลี่ยนบันไดเสียงทั้งเพลงในประการแรกแล้ว ยังพบการเปลี่ยนบันไดเสียงอีกประเภทหนึ่ง คือการเปลี่ยนบันไดเสียงในเพลงจำนวน 20 ครั้ง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางสรุปการเปลี่ยนบันไดเสียงเพลงกลม

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง/ ชั้นที่	เป็นบันไดเสียง/ ชั้นที่
1	6-7	ซอล/3	เร/3
2	7-8	เร/3	ซอล/3
3	8-9	ซอล/3	เร/3
4	9-10	เร/3	ซอล/3
5	12-13	ซอล/3	เร/3
6	28-29	เร/3	ซอล/3
7	31-32	ซอล/3	เร/3
8	47-48	เร/3	โด/3
9	50-51	โด/3	ซอล/3
10	66-67	ซอล/2	โด/3
11	69-70	โด/3	ซอล/2
12	85-86	ซอล/2	ฟา/3
13	88-89	ฟา/3	โด/3
14	104-105	โด/2	ฟา/3
15	107-108	ฟา/3	โด/3

(ต่อ)

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง/ ชั้นที่	เป็นบันไดเสียง/ ชั้นที่
16	123-124	โด/2	เร/6
17	128-130	เร/5	ซอล/3
18	131-132	ซอล/3	เร/3
19	148-150	เร/5	ซอล/3
20	151-152	ซอล/3	เร/3

การเปลี่ยนบันไดเสียงของเพลงกลมในแต่ละเพี้ยนนั้น เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงที่สอดคล้องกันตามการเปลี่ยนบันไดเสียงของทำนองเพลงทั้ง 4 เทียบเกิดขึ้นทั้งสิ้น 20 ครั้ง แบ่งออกเป็น

จุดที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง	เป็นบันไดเสียง	จำนวน
1	ซอล	เร	6
2	เร	ซอล	5
3	เร	โด	1
4	โด	ซอล	2
5	ซอล	โด	1
6	ซอล	ฟา	1
7	ฟา	โด	2
8	โด	ฟา	1
9	โด	เร	1

การเปลี่ยนบันไดเสียงข้างต้นจะพบว่าการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล ไปบันไดเสียง เร นั้นมีลูกตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8 เป็นชั้นที่ 3 ของทั้งสองบันไดเสียงตามลำดับซึ่งเป็นผลมาจากทำนองเพลงในวรรครีบ เป็นทำนอง /-ร-ท/-ล-ฟ/-ม-ล/ล-ฟ/ เหมือนกันทุกครั้งและเช่นเดียวกันกับการเปลี่ยนบันไดเสียง เร ไปบันไดเสียง ซอล ทั้ง 5 ครั้งที่มีวรรครีบเป็นทำนอง /-ร-มฟ/-ล-ฟ/-ร-ซ/-ล-ท/ เหมือนกัน

16. ซำนาญ

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	/-ฟ-ม/-ร-ท/-ม-ร/--ม/	เร/2
2	/---ม/-ม-ม/-ม-ร/-รร-ม/	เร/2

จุดที่ 1 เปลี่ยนบันไดเสียงทันทีระหว่างวรรคที่ 2-3

วรรคที่ 2 วรรคที่ 3

/---ม/-ม-ม/-ม-ร/-รร-ม/ /--ดรม/-ซ-ล/-ซ-ล/-ท-ด/

วรรคที่ 2 เป็นวรรคที่รับสัมผัสต่อจากวรรคที่ 1 ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง เร ด้วยกัน ใช้จำนวนลูกตกชั้นที่ 2 ของบันไดเสียง

วรรคที่ 3 เป็นวรรคเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง โด เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง โด ลูกตกเสียง โด มีน้ำหนักมาก เป็นจำนวนที่ใช้กับลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง

จุดนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันทีจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง โด

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
3	/--ดรม/-ซ-ล/-ซ-ล/-ท-ด/	โด/1
4	/-ซ-ด/--ดรม/-ซ-ม/--มรด/	โด/1
5	/-ซ-ด/--ดทล/-ท--/ทลซ-ฟ/	(วรรคเชื่อม)

จุดที่ 2 เปลี่ยนบันไดเสียงทันทีระหว่างวรรคที่ 4-6

วรรคที่ 4 วรรคที่ 5 วรรคที่ 6

/-ซ-ด/--ดรม/-ซ-ม/--มรด//ซ-ด/--ดทล/-ท--/ทลซ-ฟ/ /---ฟ/-ฟ-ฟ/-ท-ล/-ฟ-ม/

วรรคที่ 4 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง โด

วรรคที่ 5 ทำนองใน 2 ห้องแรกเป็นบันไดเสียง โด แต่ลูกตกของวรรคนั้นตกที่โน้ตตัว ฟา เป็นลักษณะทำนองพิเศษ ซึ่งจะไม่ปรากฏอยู่ในกลุ่มของบันไดเสียงโดบันไดเสียงหนึ่ง ทำนองในวรรคนี้ไม่สามารถบ่งบอกบันไดเสียงได้ว่าเป็นบันไดเสียงใด แต่ลักษณะของลูกตกซึ่งเป็นโน้ตตัวสำคัญนั้นทำให้ทราบว่าจะมีการเปลี่ยนบันไดเสียงเกิดขึ้นในวรรคถัดไป

วรรคที่ 6 เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร ลูกตกตัว มี นั้นเป็นชั้นที่ 2 ของบันไดเสียง เร

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง โด มาเป็นบันไดเสียง เร โดยใช้ทำนอง
วรรคที่ 5 เป็นทำนองเชื่อมระหว่างกลางของการเปลี่ยนบันไดเสียง

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
6	/---ฟ/-ฟ-ฟ/-ท-ล/-ฟ-ม/	เร/2
7	/-ร-ท/มร-ม/-ฟ-ฟ/-ลท-ล/	เร/5

จุดที่ 3 เปลี่ยนบันไดเสียงทันทีระหว่างวรรคที่ 7-8

วรรคที่ 7 วรรคที่ 8

/-ร-ท/มร-ม/-ฟ-ฟ/-ลท-ล/ /-ดตด/-ท-ล/-ฟ-ฟ/ฟฟ-ม/

วรรคที่ 7 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ใช้จำนวนของกลอนสำหรับลูกตกชั้นที่ 5 ของเพลง

วรรคที่ 8 เป็นทำนองในบันไดเสียง ลา ให้หลักของบันไดเสียง ลา ทั้งหมด

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันทีจากบันไดเสียง มาเป็นบันไดเสียง ลา

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
8	/-ดตด/-ท-ล/-ฟ-ฟ/ฟฟ-ม/	ลา/5

จุดที่ 4 เปลี่ยนบันไดเสียงวรรคที่ 8-9

วรรคที่ 8 วรรคที่ 9

/-ดตด/-ท-ล/-ฟ-ฟ/ฟฟ-ม/ /-ลลล/-ท-ร/-ล-ร/--ฟมร/

วรรคที่ 8 เป็นทำนองในบันไดเสียง ลา ดังที่กล่าวมาแล้วในจุดที่ 3

วรรคที่ 9 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันทีจากบันไดเสียง ลา เป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
9	/-ลลล/-ท-ร/-ล-ร/-ฟมร/	เร/1
10	/-รวมฟ/-ล-ม/-ฟ--/ฟมร-ท/	เร/6
11	/---ร/--ดทล/---ท/--ททท/	เร/6
12	/-ล-ฟ/ทล-ท/-ม-ร/รร-ม/	เร/2
13	/---ฟ/-ฟ-ฟ/-ท-ล/-ฟ-ม/	เร/2
14	/-ล-ฟ/-ม-ร/-มรช/-ร-ร/	เร/1

จุดที่ 5 เปลี่ยนบันไดเสียงวรรคที่ 14-15

วรรคที่ 14 วรรคที่ 15

/-ล-ฟ/-ม-ร/-มรช/-ร-ร/ /-ม-ร/รร-ม/มม-ช/ชช-ล/

วรรคที่ 14 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร

วรรคที่ 15 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง เร เป็นบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
15	/-ม-ร/รร-ม/มม-ช/ชช-ล/	ซอล/2
16	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ช/ชช-ม/	ซอล/6
17	/--รท/รร-ล/--รท/รร-ม/	ซอล/6
18	/-ร-ท/มร-ม/-ช-ล/-ช-ม/	ซอล/6

จุดที่ 6 เปลี่ยนบันไดเสียงวรรคที่ 18-19

วรรคที่ 18 วรรคที่ 19

/-ร-ท/มร-ม/-ช-ล/-ช-ม/ /--ดรม/-ช-ล/-ช-ล/-ท-ด/

วรรคที่ 18 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 19 เป็นทำนองเดียวกับวรรคที่ 3 อยู่ในบันไดเสียง โด เหมือนกัน

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันทีจากบันไดเสียง ซอล เป็นบันไดเสียง โด และจากจุดนี้ทำนองเพลงจากวรรคที่ 19-27 เป็นทำนองเดียวกันและมีการเปลี่ยนบันไดเสียงเหมือนกันกับทำนองจากวรรคที่ 3-11 ดังตารางต่อไปนี้

เที่ยวที่ 1		เที่ยวที่ 2	
วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่	วรรคที่	เปลี่ยนบันไดเสียงจุดที่
3	-	19	-
4	2	20	7
5	2	21	7
6	2	22	7
7	3	23	8
8	3, 4	24	8,9
9	4	25	9
10	-	26	-
11	-	27	-

จุดที่ 10 เปลี่ยนบันไดเสียงทันทีวรรคที่ 27-28

วรรคที่ 27 วรรคที่ 28

/---ร/--ดทล/---ท/--ททท/ /-ร-ท/มร-ม/-ล-ช/ชช-ล/

วรรคที่ 27 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร

วรรคที่ 28 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
28	/-ร-ท/มร-ม/-ล-ช/ชช-ล/	ซอล/2
29	/---ท/-ท-ท/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2
30	/-ร-ท/-ล-ช/-ลชด/-ช-ช/	ซอล/1

เพลงขำนาญมีความยาวทั้งหมด 30 วรรค มีจำนวน 2 ท่อนดังนี้

- ท่อนที่ 1 ตั้งแต่วรรคที่ 1-14
- ท่อนที่ 2 ตั้งแต่วรรคที่ 15-30

พบการเปลี่ยนบันไดเสียงในบทเพลงทั้งหมด 10 จุดดังตารางต่อไปนี้

ตารางสรุปการเปลี่ยนบันไดเสียงเพลงขำนาญ

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่	เป็นบันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	2-3	เร/2	โด/1
2	4-6	โด/1	เร/2
3	7-8	เร/5	ลา/5
4	8-9	ลา/5	เร/1
5	14-15	เร/1	ซอล/2
6	18-19	ซอล/6	โด/1
7	20-22	โด/1	เร/2
8	23-24	เร/5	ลา/5
9	24-25	ลา/5	เร/1
10	27-28	เร/6	ซอล/2

เนื่องจากเพลงขำนาญมีการบรรเลง 2 เที้ยว โดยมีส่วนที่เป็นส่วนหน้าต่างกันเล็กน้อย แต่เนื้อเพลงส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน จึงทำการเปลี่ยนบันไดเสียงของเพลงขำนาญมีความสอดคล้องกันเอง โดยจุดที่ 1 และ 6 เป็นส่วนนำ จุดที่ 5 และ 10 เป็นทำนองจบ จึงแตกต่างกันออกไป แต่ส่วนที่เป็นเนื้อเพลงมีการเปลี่ยนบันไดเสียงเหมือนกันโดยสิ้นเชิง จุดที่ 2-4 และจุดที่ 7-9

17. กราวโน

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	/--ดรม/-ช-ล/-ช-ช/--ด/	โด/1
2	/---ช/--ด/--ช/--ด/	โด/1
3	/---ช/--ด/--ช/--ด/	โด/1
4	/-ช-ด/-ช-ด/-ช-ด/-ด--/	โด/1
5	/-ช-ด/-ช-ด/-ช-ด/-ด--/	โด/1
6	/-ช-ด/-ดรม/-มรด/รม-ร/	โด/2

จุดที่ 1. เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 6-7

วรรคที่ 6

วรรคที่ 7

/-ช-ด/-ดรม/-มรด/รม-ร/ /-ชชช/-ล-ท/-ช-ล/-ททท/

วรรคที่ 6 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง โด ใช้จำนวนสำหรับลูกตกชั้นที่ 2 ของบันไดเสียง

วรรคที่ 7 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ซึ่งมีโน้ต 3 ลำดับชั้นเสียง

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงบันไดเสียงจากบันไดเสียงโด มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
7	/-ชชช/-ล-ท/-ช-ล/-ททท/	ซอล/3
8	/-ช-ช/ลท-ล/-ช-ฟ/-ม-ร/	ซอล/5
9	/--ทลช/ร-ช/-ล-ท/-ด-ร/	ซอล/5
10	/--ร/-ร-ช/-ด-ร/--ร/	ซอล/5
11	/---ช/--ร/--ช/--ร/	ซอล/5
12	/---ช/--ร/--ช/--ร/	ซอล/5

จุดที่ 2 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 12-13

วรรคที่ 12

วรรคที่ 13

/---ช/--ร/--ช/--ร/ /--ดรม/-ล-ล/-ท-ม/-ร--/

วรรคที่ 12 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล เป็นทำนองที่เรียกว่าลูกโยน ต้องการให้
ทำนองตกที่เสียง เร ซึ่งเป็นลูกตกขั้นที่ 5 ของบันไดเสียง ซอล

วรรคที่ 13 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง เร โน้ตตัวโดนั้นนำมาช่วยในการสะบัด
เท่านั้น

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงแปลงจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกขั้นที่
13	/--ดรม/-ล-ล/-ท-ม/-ร--/	เร/1
14	/-ดรม/-ล-ล/-ท-ม/-ร--/	เร/1
15	/ฟ-ร/-ม-ฟ/-ร-ม/-ทรท/	เร/6
16	/--ซลท/-ล-ฟ/-ทลฟ/-ม-ร/	เร/1
17	/-ฟ-ร/-ม-ฟ/-ร-ม/-ม-ร-ท/	เร/6
18	/--ซลท/-ล-ฟ/-ทลฟ/-ม-ร/	เร/1

จุดที่ 3 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 18

วรรคที่ 18

วรรคที่ 19

/--ซลท/-ล-ฟ/-ทลฟ/-ม-ร/ /--ซลท/-ท-ท/-ร-ท/-ล-ท/

วรรคที่ 18 เป็นทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง เร วรรคนี้มีโน้ตตัว ซอล มาช่วยในการสะบัด
เท่านั้น นอกนั้นเป็นโน้ตในบันไดเสียงหมด

วรรคที่ 19 เป็นทำนองที่ใช้สำนวนสกลอนลูกตกขั้นที่ 3 ของบันไดเสียง ซอล

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกขั้นที่
19	/--ซลท/-ท-ท/-ร-ท/-ล-ท/ซอล/	ซอล/3
20	/-ล-ซ/-ซ-ซ/-ล-ท/--ท-ท/	ซอล/3
21	/--ซลท/-ร-ม/-ซ-ม/-ร-ท/	ซอล/3
22	/-ล-ซ/-ซ-ซ/-ล-ท/-ท-ท/	ซอล/3

จุดที่ 4 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 22-23

วรรคที่ 22

วรรคที่ 23

/-ล-ช/-ช-ช/-ล-ท/-ท-ท/ /-ล-ล/-ทงฟ/-ล-/-ฟมร-ฟ/

วรรคที่ 22 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ติดกัน 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1, 2 และ 3

วรรคที่ 23 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เพราะใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ทั้งหมด

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง โดยทันที จากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
23	/-ล-ล/-ทงฟ/-ล-/-ฟมร-ฟ/	เร/3
24	/-ฟมร/-ล-ร/-รมฟ/-ล-ล/	เร/5

จุดที่ 5 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 24-25

วรรคที่ 24

วรรคที่ 25

/-ฟมร/-ล-ร/-รมฟ/-ล-ล/ /-ด-ล/-ท-ด/-ล-ท/--ทลฟ/

วรรคที่ 24 เป็นทำนองต่อมาจากทำนองวรรคที่ 23 ซึ่งรับสัมผัสกันมาและเป็นวรรคที่อยู่ในบันไดเสียง เร ด้วยกัน

วรรคที่ 25 เป็นทำนองในบันไดเสียง ลา จะสังเกตเห็นว่าโน้ตตัว โด นั้นมีอยู่ 2 ตัวในวรรคนี้ ซึ่งเป็นโน้ตที่ตกพยางค์สุดท้ายของห้องที่ 2 จึงมีความสำคัญในส่วนของการบ่งบอกบันไดเสียง

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง โดยทันที จากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ลา

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
25	/-ด-ล/-ท-ด/-ล-ท/--ทลฟ/	ลา/6

จุดที่ 6 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 25-26

วรรคที่ 25

วรรคที่ 26

/-ด-ล/-ท-ด/-ล-ท/--ทลฟ/ /-ฟมร/-ล-ร/-รมฟ/-ล-ล/

วรรคที่ 25 เป็นทำนองในบันไดเสียง ลา ดังกล่าวมาแล้ว

วรรคที่ 26 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เนื่องจากใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ลา มาเป็นบันไดเสียง เร จะสังเกตว่า การเปลี่ยนบันไดเสียงนั้นใช้โน้ตตัว ฟา ซึ่งเป็นโน้ตหลักของทั้งสองบันไดเสียงมาเป็นรอยต่อ

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
26	/--ฟมร/-ล-ร/--รมฟ/-ล-ล/	เร/5
27	/-ท-ล/--ดรม/-ฟ--ฟมร-ท/	เร/6
28	/-ซลท/-ล-ฟ/--ทลฟ/-ม-ร/	เร/1
29	/-ฟ-ร/-ม-ฟ/-ร-ม/-มรท/	เร/6
30	/-ซลท/-ล-ฟ/--ทลฟ/-ม-ร/	เร/1

จุดที่ 7 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 30-31

วรรคที่ 30

วรรคที่ 31

/-ซลท/-ล-ฟ/--ทลฟ/-ม-ร/ /-ซลท/ลท-ท/-ร-ท/-ล-ท/

วรรคที่ 30 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เหมือนวรรคที่ 18

วรรคที่ 31 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล เหมือนวรรคที่ 19

ฉะนั้น จุดนี้จึงมีการเปลี่ยนบันไดเสียง เหมือนจุดที่ 3 วรรคที่ 18-19

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
31	/-ซลท/ลท-ท/-ร-ท/-ล-ท/	ซอล/3
32	/-ล-ซ/-ซ-ซ/-ล-ท/-ท-ท/	ซอล/3
33	/-ซลท/-ร-ม/-ซ-ม/-ร-ท/	ซอล/3
34	/-ล-ซ/-ซ-ซ/-ล-ท/-ท-ท/	ซอล/3

จุดที่ 8 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 34-35

จุดนี้มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเหมือนจุดที่ 4 วรรคที่ 22-23

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
35	/-ล-ล/--ทลฟ/-ล--ฟมร-ฟ/	เร/3
36	/--ฟมร/-ล-ร/--รมฟ/-ล-ล/	เร/5

จุดที่ 9 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 36-37

จุดนี้มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเหมือนจุดที่ 5 วรรคที่ 24-25

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
37	/-ด-ล/-ท-ด/-ล-ท/--ทลฟ/	ลา/6

จุดที่ 10 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 37-38

มีลักษณะการเปลี่ยนบันไดเสียงและมีทำนองเหมือนกับจุดที่ 6 วรรคที่ 25-26

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
38	/--ฟมร/-ล-ร/--รมฟ/-ล-ล/	เร/5
39	/-ท-ล/--ดรม/-ฟ--/-ฟมร-ท/	เร/6
40	/--ซลท/-ล-ฟ/--ทลฟ/-ม-ร/	เร/1
41	/-ฟ-ร/ม-ฟ/-ร-ม/-มรท/	เร/6
42	/--ซลท/-ล-ฟ/--ทลฟ/-ม-ร/	เร/1
43	/--ดรม/-ล-ล/-ท-ม/-ร--/	เร/1
44	/--ดรม/-ล-ล/-ท-ม/-ร--/	เร/1

จุดที่ 11 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 44-45

วรรคที่ 44

วรรคที่ 45

/--ดรม/-ล-ล/-ท-ม/-ร--/ /-ซ-ซ/ลท-ล/-ท-ม/-ร--/

วรรคที่ 44 เป็นทำนองเดียวกับวรรคที่ 13 อยู่ในบันไดเสียง เร

วรรคที่ 45 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล มีตัวโน้ตตัว ซอล เข้ามาประกอบอยู่ด้วย

จุดนี้จึงมีการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
45	/-ซ-ซ/ลท-ล/-ท-ม/-ร- -/	ซอล/5
46	/-ซ-ซ/ลท-ล/-ท-ม/-ร--/	ซอล/5
47	/-ซ-ซ/ลท-ล/-ซ-ล/-ท-ร/	ซอล/5

จุดที่ 12 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 47-48

วรรคที่ 47

วรรคที่ 48

/-ซ-ซ/ลท-ล/-ซ-ล/-ท-ร/ /-ซ-ซ/ลท-ล/-ซ-ฟ/-ม-ร/

วรรคที่ 47 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ใช้จำนวนลูกตกชั้นที่ 5 ของบันไดเสียง

วรรคที่ 48 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร เพราะมีตัวโน้ตตัว ฟา อยู่ที่พยางค์สุดท้ายของห้อง
ที่ 3 ของวรรคเพลงจุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง โดยทันที จากวรรคที่ 47 ของบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันได
เสียง เร วรรคที่ 48

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
48	/-ซ-ซ/ลท-ล/-ซ-ฟ/-ม-ร/	เร/1
49	/-ม-ม/-ร-ท/--ซลท/-ร-ร/	เร/1
50	/-ม-ม/-ร-ท/--ซลท/-ร-ร/	เร/1
51	/-ฟ-ม/-ร-ท/--ซลท/-ร-ท/	เร/6
52	/-ฟ-ม/-ร-ท/--ซลท/-ร-ท/	เร/6
53	/-มรล/-ร-ท/-มรล/-ร-ท/	เร/6
54	/-มรล/-มรท/-มรล/-มรท/	เร/6
55	/-ฟ-ม/-ร--ดทล-ท/--ดรม/	เร/2

จุดที่ 13 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 55-56

วรรคที่ 55

วรรคที่ 56

/-ฟ-ม/-ร--ดทล-ท/--ดรม/ /--ดรม/-ซ-ล/-ท-ล/-ซ-ม/

วรรคที่ 55 เป็นทำนองบันไดเสียง เร

วรรคที่ 56 เป็นทำนองบันไดเสียง ซอล

จุดนี้จึงมีการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง ซอล โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
56	/--ดรัม/-ซ-ล/-ท-ล/-ซ-ม/	ซอล/6
57	/---ม/---ร/--มร/-ม-ม/	ซอล/6
58	/---ล/---ม/---ล/---ม/	ซอล/6
59	/---ล/---ม/---ล/---ม/	ซอล/6
60	/--ดรัม/-ม-ม/--ดรัม/ร-ม-ม/	ซอล/6
61	/--ดรัม/-ม-ม/--ดรัม/ร-ม-ม/	ซอล/6
62	/--ดรัม/ร-ม-ม/--ดรัม/ร-ม-ม/	ซอล/6
63	/-ล-ท/--ดรัม/-ล-ซ/ซซ-ล/	ซอล/2
64	/-ซ--/ลท-ร/-ม-ร/-ท-ล/	ซอล/2
65	/---ล/---ซ/--ลซ/-ลลล/	ซอล/2
66	/---ร/---ล/---ร/---ล/	ซอล/2
67	/---ร/---ล/---ร/---ล/	ซอล/2

จุดที่ 14 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 67-68

วรรคที่ 67

วรรคที่ 68

/---ร/---ล/---ร/---ล/ /-ททท/-ล-ท/-ด-ท/-ล-ฟ/

วรรคที่ 67 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล เพราะเป็นทำนองโยน

วรรคที่ 68 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ถึงแม้จะมีโน้ตตัว โด อยู่ด้วย แต่โน้ตตัว โด ไม่ได้อยู่

ตรงพยางค์ที่มีน้ำหนักมากเช่นท้ายห้องเพลง โน้ตตัว โด จึงเป็นแคโน้ตตัวผ่านของบันไดเสียงเท่านั้น

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
68	/-ททท/-ล-ท/-ด-ท/-ล-ฟ/	เร/3
69	/-ทลฟ/ลฟมร/-ล-ร/-ร-มฟ/	เร/3
70	/--ร-มฟ/-ล-ท/-ร-ท/-ล-ฟ/	เร/3
71	/---ฟ/--ม/--ฟม/-ฟ-ฟ/	เร/3
72	/---ท/---ฟ/---ท/---ฟ/	เร/3
73	/---ท/---ฟ/---ท/---ฟ/	เร/3
74	/-ทล-ม/-ล-ฟ/-ทล-ร/-ล-ม/	เร/3
75	/-ทล-ร/-ล-ม/-ทล-ร/-ล-ม/	เร/2

(ต่อ)

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
76	/-ซพม/--ฟฟฟ/--พมร/-มมม/	เร/2
77	/-ซพม/--ฟฟฟ/--พมร/-มมม/	เร/2
78	/-ท-ม/-ร-ม/-ฟ--/พมร-ม/	เร/2
79	/-ท-ม/-ร-ม/-ฟ--/พมร-ม/	เร/2
80	/-ฟ--/พมร-ม/-ฟ--/พมร-ม/	เร/2

จุดที่ 15 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 80-81

วรรคที่ 80

วรรคที่ 81

/-ฟ--/พมร-ม/-ฟ--/พมร-ม/ /-ซ-ด/--ดรม/-ซ-ม/--มรด/

วรรคที่ 80 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง เร

วรรคที่ 81 เป็นทำนองในบันไดเสียง โด ใช้โน้ตหลักของบันไดเสียง โด

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง ทันที จากบันไดเสียง เร มาเป็นบันไดเสียง โด

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
81	/-ซ-ด/--ดรม/-ซ-ม/--มรด/	โด/1
82	/--ทลซ/-ล-ซ/-ซ-ซ/--ด/	โด/1
83	/---ด/---ท/--ดท/-ดดด/	โด/1
84	/---ฟ/---ด/---ฟ/---ด/	โด/1
85	/---ฟ/---ด/---ฟ/---ด/	โด/1
86	/-ฟซล/-ด-ด/-ม-ร/-ด-ด/	โด/1
87	/-ฟซล/-ด-ด/-ม-ร/-ด-ด/	โด/1
88	/-ม-ร/-ด-ร/-ม-ร/-ด-ด/	โด/1
89	/-ม-ร/-ด-ด/-ม-ร/-ด-ด/	โด/1
90	/-ม-ร/-ด-ด/-ม-ร/-ด-ด/	โด/1
91	/-ม-ร/-ด-ด/-ม-ร/-ด-ด/	โด/1
92	/---ซ/---ด/---ซ/---ด/	โด/1
93	---ซ/---ด/-ซ-ด/-ด--/	โด/1

(ต่อ)

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
94	/-ซ-ด/-ซ-ด/-ซ-ด/-ด--/	โด/1
95	/-ซ-ด/-ดรม/-มรด/รม-ร/	โด/2

จุดที่ 16 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 95-96

วรรคที่ 95

วรรคที่ 96

/-ซ-ด/-ดรม/-มรด/รม-ร/ /-ซซซ/-ล-ท/-ซ-ล/-ททท/

วรรคที่ 95 เป็นทำนองในบันไดเสียง โด ใช้จำนวนลูกตกที่ 2 ของบันไดเสียง โด

วรรคที่ 96 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ใช้จำนวนลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง ซอล

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงทันที จากบันไดเสียง โด มาเป็นบันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
96	/-ซซซ/-ล-ท/-ซ-ล/-ททท/	ซอล/3
97	/-ซ-ซ/ลท-ล/ซ-ฟ/-ม-ร/	ซอล/5
98	/--ซซซ/-ร-ซ/-ร-ร/---ร/	ซอล/5
99	/--รร/-ร-ซ/-ร-ร/---ร/	ซอล/5
100	/---ซ/---ร/---ซ/---ร/	ซอล/5
101	/---ซ/---ร/---ซ/---ร/	ซอล/5

เพลงกราวในมีความยาวของวรรคเพลงทั้งหมดจำนวน 101 วรรค พบการเปลี่ยนบันไดเสียงที่เกิดขึ้นในบทเพลง จำนวน 16 ครั้ง ดังตารางต่อไปนี้

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่	เป็นบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่
1	6-7	โด/2	ซอล/3
2	12-13	ซอล/5	เร/1
3	18-19	เร/1	ซอล/3
4	22-23	ซอล/3	เร/3

(ต่อ)

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่	เป็นบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่
5	24-25	เร/5	ลา/6
6	25-26	ลา/6	เร/5
7	30-31	เร/1	ซอล/3
8	34-35	ซอล/3	เร/3
9	36-37	เร/5	ลา/6
10	37-38	ลา/6	เร/5
11	44-45	เร/1	ซอล/6
12	47-48	ซอล/5	เร/1
13	55-56	เร/2	ซอล/6
14	67-68	ซอล/2	เร/3
15	80-81	เร/2	โด/1
16	95-96	โด/2	ซอล/3

18. เพลงซุบ

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
1	/-ล-ท/--ดรม/-ร-ซ/-ซ-ซ/	ซอล/1
2	/-ท-ร/-ท-ล/ลล-ซ/ซซ-ม/	ซอล/6
3	/-ร-ซ/--ลท/-ล-ท/ทท-ล/	ซอล/2
4	/-ร-ท/-ล-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/	ซอล/3

จุดที่ 1. เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 4-5

—————วรรคที่ 4 วรรคที่ 5

/-ร-ท/-ล-ซ/ซซ-ล/ลล-ท/ /-ฟ-ม/-ร--ดทล-ท/--ดรม/

วรรคที่ 4 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล ใช้จำนวนกลอนสำหรับลูกตกชั้นที่ 3 ใช้น้ตหลักของบันไดเสียง ซอล เกือบทั้งหมด

วรรคที่ 5 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ซึ่งเป็นทำนองที่พบบ่อยในบทเพลงสาธการ เช่น ในวรรคที่ 25 ของบทเพลงสาธการ ก็อยู่ในบันไดเสียง เร เช่นเดียวกัน

จุดนี้จึงเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร โดยทันที

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
5	/-ฟ-ม/-ร--ดทล-ท/--ดรม/	เร/2

จุดที่ 2 เปลี่ยนบันไดเสียง วรรคที่ 5-6

—————วรรคที่ 5 วรรคที่ 6 ———

/-ฟ-ม/-ร--ดทล-ท/--ดรม/ /ร-ซ/--ลท/-มรท/-ล-ซ/

วรรคที่ 5 เป็นทำนองในบันไดเสียง เร ดังได้กล่าวมาแล้ว

วรรคที่ 6 เป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล เพราะใช้น้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ทั้งหมด

จุดนี้เกิดการเปลี่ยนบันได จากบันไดเสียง เร กลับมาเป็น บันไดเสียง ซอล

วรรคที่	ทำนองเพลง	บันไดเสียง/ลูกตกชั้นที่
6	/-ร-ซ/--ลท/-มรท/-ล-ซ/	ซอล/1

เพลงซุบ มีความยาวทั้งหมด 6 วรรคเพลง มีการเปลี่ยนโดยแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 2 ครั้ง
 ในจุดที่ 1 และ จุดที่ 2 ดังต่อไปนี้

จุดที่	วรรคที่-วรรคที่	เปลี่ยนจากบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่	เป็นบันไดเสียง/ ลูกตกชั้นที่
1	4-5	ซอล/3	เร/2
2	5-6	เร/2	ซอล/1

บทที่ 5

วันที่ ๗/๓/๒๕๖๓

สรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิเคราะห์เพลงชุดโหมโรงเย็นทางห้องวงใหญ่ทางกรมศิลปากร ฉบับรวมเครื่องผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงวิธีการเปลี่ยนบันไดเสียงที่เกิดขึ้นในแต่ละเพลง โดยผลของการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนบันไดเสียงในเพลงชุดโหมโรงเย็น สามารถจำแนกเป็นรูปแบบได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันที ซึ่งเกิดขึ้นในบทเพลง ระหว่างวรรคเพลงต่อวรรคเพลง เช่น เมื่อทำนองบรรเลงอยู่ในบันไดเสียง ก ในวรรคที่ 1 แล้วพอถึง วรรคที่ 2 ทำนองเพลงก็จะย้ายไปบรรเลงในบันไดเสียง ข หรือ ค ทันที

รูปแบบที่ 2 เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทั้งเพลง เช่น เพลงกลมเป็นต้น การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบนี้เปลี่ยนเมื่อบรรเลงในบันไดเสียงเดิมจนจบแล้วก็บรรเลงทำนองเหมือนเดิม แต่เปลี่ยนไปบรรเลงในบันไดเสียงอื่น

รูปแบบที่ 3 เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบมีวรรคเพลงมาเชื่อมอยู่ระหว่างกลางของการเปลี่ยนบันไดเสียง

ในบทเพลงชุดโหมโรงเย็นนั้นจะบรรเลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล เป็นส่วนมาก แล้วจึงเปลี่ยนไปเป็นบันไดเสียงต่างๆเช่น บันไดเสียง ลา , บันไดเสียง โด , และบันไดเสียง ฟา พบว่าการเปลี่ยนบันไดเสียงทั้งหมดจำนวน 138 ครั้ง พอสรุปได้ดังนี้

1. เพลงสาธุการ มีการเปลี่ยนบันไดเสียงทั้งหมด 31 ครั้ง โดยเปลี่ยนแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 25 ครั้ง และเปลี่ยนแบบมีวรรคเพลงเชื่อมจำนวน 6 ครั้ง
2. เพลงตระหง่าปากคอก มีการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 8 ครั้ง
3. เพลงตระปลายพระลักษณ์ มีการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 13 ครั้ง และเปลี่ยนแบบมีวรรคเพลงเชื่อมจำนวน 1 ครั้ง
4. เพลงตระमारละม่อม เปลี่ยนแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 8 ครั้ง
5. เพลงซุบ เปลี่ยนแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 2 ครั้ง
6. เพลงเข้าม่าน เปลี่ยนแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 20 ครั้งและเปลี่ยนแบบมีวรรคเพลงเชื่อมจำนวน 8 ครั้ง
7. เพลงเสมอ เปลี่ยนแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 4 ครั้ง
8. เพลงเชิด 2 ชั้น เปลี่ยนแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 4 ครั้ง

9. เพลงเชิดชั้นเดียว เปลี่ยนแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 4 ครั้ง

10. เพลงกลม เปลี่ยนแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 18 ครั้งและเปลี่ยนแบบมีวรรคเพลงเชื่อมจำนวน 2 ครั้ง และเปลี่ยนแบบเปลี่ยนทั้งหมดจำนวน 4 ครั้ง

11. เพลงชานาญ เปลี่ยนแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 8 ครั้ง เปลี่ยนแบบเปลี่ยนทั้งเพลงจำนวน 2 ครั้ง

12. เพลงกราวใน เปลี่ยนแบบเปลี่ยนทันทีจำนวน 16 ครั้ง

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่ามีการเปลี่ยนบันไดเสียงของทางห้องวงใหญ่ เพลงชุดโหมโรงเย็นทั้งหมด 138 ครั้ง จากบันไดเสียงต่างๆต่อไปนี้

ตารางสรุปการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียงซอล ลูกตกชั้นต่างๆ

ลูกตกชั้นที่	ไปยังบันไดเสียง	ลูกตกชั้นที่	จำนวน(ครั้ง)
1	เร	1	1
		2	2
		3	5
		6	3
2	เร	1	8
		2	1
		3	2
3	เร	2	2
		3	10
		6	3
5	เร	1	6
		3	4
		5	1
		6	1
6	โศ เร	1	1
		1	7
		2	3
		6	1

ตารางสรุปการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ลา ลูกตกชั้นต่างๆ

ลูกตกชั้นที่	ไปยังบันไดเสียง	ลูกตกชั้นที่	จำนวนครั้ง
1	ซอล	5	2
5	เร	1	2
6	เร	1	3
6		5	2

ตารางสรุปการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง โด ลูกตกชั้นต่างๆ

ลูกตกชั้นที่	ไปยังบันไดเสียง	ลูกตกชั้นที่	จำนวน(ครั้ง)
1	เร	2	2
2	เร	6	1
	ฟา	3	1
	ซอล	3	2
3	ซอล	3	2

ตารางสรุปการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นต่างๆ

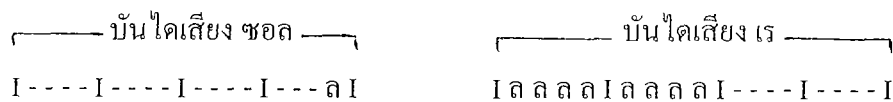
ลูกตกชั้นที่	ไปยังบันไดเสียง	ลูกตกชั้นที่	จำนวน(ครั้ง)
1	ซอล	1	3
		2	3
		3	4
		5	5
		2	โด
3	1		
ซอล	4		
2	7		
3	1		
5	1		
6	1		

3. การเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 1 มาเป็นบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 3 การเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงลักษณะนี้จะไม่กลมกลืนเท่าที่ควร เพราะเป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบทันทีและทำนองที่เป็นวรรคหน้าของการเปลี่ยนบันไดเสียง I-ร-ม I-ร-ท I ท ท - ล I ล - ซ I ในเพลงตระมาร-ละม่อม ซึ่งทำนองนี้จะเป็นทำนองอยู่ในวรรครับมากกว่าที่จะเป็นวรรคถาม และเมื่อมีทำนองที่เปลี่ยนบันไดเสียงตามมาอีก 1 วรรคคือ I-ฟ ฟ I-ซ-ล I-ท-ล I-ซ-ฟ I ซึ่งจะเป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร จะทำให้เหมือนว่ามีวรรครับอยู่ติดกันถึง 2 วรรค

4. การเปลี่ยนแปลงบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 1 ไปยังบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 6 ซึ่งเกิดขึ้นในเพลงสาธุการและเพลงเชิด 2 ชั้น ลักษณะการเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง จะมีวรรคถามคล้ายกับการเปลี่ยนบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 1 ไปยังลูกตกชั้นที่ 1 ไปยังบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 3 คือ I-ร-ม I-ร-ท I ท ท - ล I ล - ซ I ซึ่งจะเป็นลักษณะของประโยคปลายปิดเช่นเดียวกัน จะทำให้วรรคเพลงที่มาต่อท้ายเกิดเป็นประโยคใหม่และในที่นี่จะเกิดบันไดเสียงใหม่ด้วย จึงทำให้บทเพลงในช่วงที่เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงนี้ไม่สอดคล้องกับวรรคที่เป็นวรรคถาม

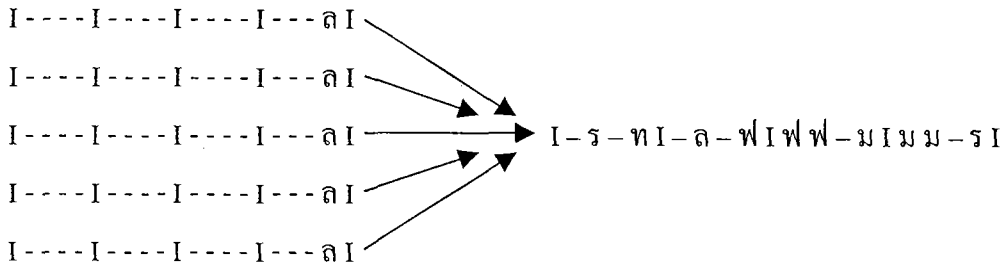
จากบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 2 มีดังนี้

1. การเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันทีจากบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 2 เป็นบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 1 ทั้ง 8 ครั้ง ก็ยังพบการใช้สัมผัสของวรรคเพลงอีกเช่นเดียวกัน คือการใช้โน้ตตัวลา ซึ่งเป็นลูกตกของวรรคข้างหน้าคือวรรคในบันไดเสียง ซอล จะถูกนำมาใช้ใน 2 ห้องแรกของวรรคหลังที่อยู่ในบันไดเสียง เร ด้วย อาจจะถูกนำมาใช้ 1 ครั้ง หรือมากกว่าดังแผนต่อไปนี้

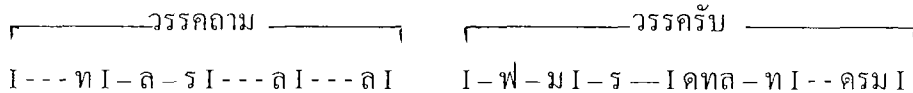
จากแผนผังจะเห็นว่า โน้ต ลา จะปรากฏอยู่ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งหรือมากกว่าเพื่อจะทำให้บทเพลงทั้งสองวรรคมีความสัมพันธ์กันอีกลักษณะหนึ่งที่พบจากการเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 2 มาเป็นบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 1 จะพบว่า วรรคเพลงที่อยู่ในบันไดเสียง เร ซึ่งเป็นวรรครับนั้นมีทำนองเหมือนกันทั้ง 5 ครั้ง คือ I-ร-ท I-ล-ฟ I ฟ ฟ - ม I ม ม - ร I โดยที่มีวรรคถามทำนองต่างกันดังนี้

วรรคถามที่มีทำนองต่างกัน

สรุปว่า การเปลี่ยนจากบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 2 ไปยังบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 1 จะมีทำนองวรรครับในลักษณะดังกล่าว

2. การเปลี่ยนจากบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 2 ไปยังบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 2 พบในเพลงตระหมู้าปากคอกเพียงครั้งเดียว โดยมีวรรคถามและวรรครับ คือ

จะเห็นว่า ในวรรคถามเป็นลักษณะทำนองโยนซึ่งต้องการให้ทำนองยืนอยู่ที่เสียง ลา และเป็นลูกตกชั้นที่ 2 จึงทำให้วรรคนี้เป็นวรรคปลายเปิด แต่ทำนองในวรรครับนั้นไม่มีโน้ตตัว ลา รับสัมผัสอยู่ ทำให้ทำนองไม่กลมกลืน เพราะทำนองในวรรครับนั้นกระโดดจากเสียง ลา เคลื่อนต่ำลง

3. การเปลี่ยนจากลูกตกชั้นที่ 2 ของบันไดเสียง ซอล ไปหาลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง เร พบในเพลงตระปลายพระลักษณะ จุดที่ 11 และเพลงกราวใน จุดที่ 14 การเปลี่ยนบันไดเสียงในลักษณะนี้จะเป็นการเปลี่ยนจากลูกตกเสียง ลา เคลื่อนต่ำลงมา 3 ระดับเสียง มาหาลูกตกเสียง ฟา ซึ่งเป็นทำนองที่ไม่รับสัมผัสกัน โดยเฉพาะเพลงตระปลายพระลักษณะ ซึ่งมีวรรคถามคือ I-ซ-- I ล ท-ร I-ม-ร I-ท-ล I

และมีวรรครับคือ I--- ร I-ร-ร I-- ม ฟ I-ม-ฟ I เป็นทำนองซึ่งน่าจะเป็นวรรคถามมากกว่า จึงทำให้การเปลี่ยนบันไดเสียงในลักษณะดังกล่าวนี้ไม่สมบูรณ์

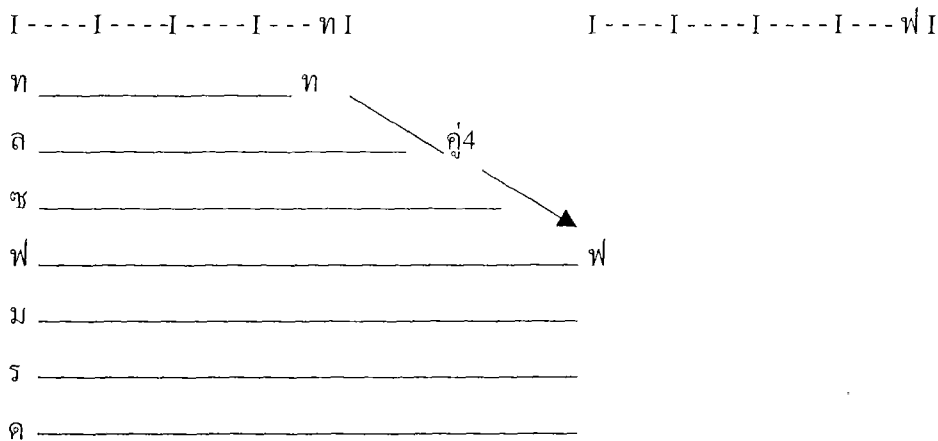
จากบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 3 มีดังนี้

การเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 3 เป็นบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 2 เกิดขึ้นในเพลงสาธุการ จุดที่ 17 และเพลงซุบ จุดที่ 1 ซึ่งมีทำนองเหมือนกันทั้งวรรคถามและวรรครับ ดังนี้คือ

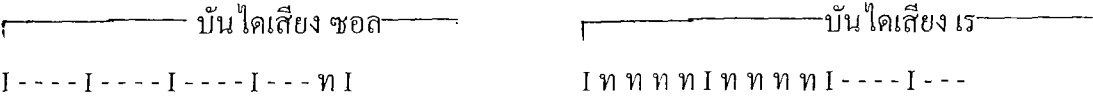

จากทำนองที่เป็นวรรคถามและวรรครับ ทำให้ทราบว่ามี การเปลี่ยนบันไดเสียงเกิดขึ้นการเปลี่ยนไปเป็นบันไดเสียง เร ในวรรครับนั้นมีตัวโน้ตที่เป็นตัวบ่งของบันไดเสียงเพียงโน้ตตัว ฟา ตัวเดียวที่แตกต่างจากวรรคถาม ถ้าในวรรครับไม่มีตัวโน้ต ฟา อยู่ก็จะทำให้วรรครับเป็นวรรคในบันไดเสียง ซอล เหมือนกับวรรคถามได้ เพราะใช้โน้ตในกลุ่มใกล้เคียงกัน คือเสียง ลา ที่ เร มี ฉะนั้นการเปลี่ยนบันไดเสียงลักษณะแบบนี้จะสังเกตได้ยากทำนองก็จะกลมกลืน

จากการเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันทีทั้ง 10 ครั้งซึ่งเป็นการเปลี่ยน บันไดเสียงที่พบมากที่สุด ในเพลง โหมโรงเย็นจะเห็นว่า การเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 3 มาเป็นบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 3 เป็นการเปลี่ยนจากลูกตกตัว ที่ ซึ่งเป็นระดับเสียงที่สูงกว่า ลดต่ำลงมาหาลูกตกตัว ฟา โดยเปลี่ยนต่ำลงเป็นคู่ 4 ดังแผนต่อไปนี้

ถึงแม้จะเป็นวรรคเพลงที่อยู่ต่างบันไดเสียงกัน แต่การเปลี่ยนบันไดเสียงก็ยังคงยึดความสัมพันธ์ระหว่างบทเพลง โดยการนำพยางค์สุดท้ายของวรรคที่อยู่ข้างหน้าคือโน้ตตัว ที่ ซึ่งเป็นลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง ซอล ในวรรคเพลงที่เปลี่ยนบันไดเสียงไปคือวรรคเพลงในบันไดเสียง เร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จากตัวอย่างจะเห็นว่าโน้ตตัว ที่ ที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล จะถูกนำมาใช้ในวรรคเพลงในบันไดเสียง เร ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง I 1 2 3 4 II 2 3 4 I ใน 2 ห้องแรกของวรรคเพลงในบันไดเสียง เร

การเปลี่ยนบันไดเสียงที่พบในเพลงโหมโรงเย็นจากบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ ๖ ไป บันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ ๖ พบในเพลงสาธุการ จุดที่ 3 , 13 , 21 ทุกจุดนั้นจะมีวรรคเชื่อมอยู่ระหว่างการเปลี่ยนบันไดเสียงทุกจุด ซึ่งจะพบวรรคเชื่อมที่ใช้เป็นทำนองที่เป็นโน้ตร่วมคือ I - ท - ล I ล - ท I ท ท - ร I ร ร - ม I จะเห็นว่าวรรคดังกล่าวนี้ใช้โน้ตบันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร จึงทำให้การเปลี่ยนบันไดเสียง ซอล ไปยังบันไดเสียง เร ของเพลงสาธุการ เป็นการเปลี่ยนอย่างกลมกลืน

จากบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 5 มีดังนี้

1. การเปลี่ยนบันไดเสียงที่เกิดขึ้นในเพลงโหมโรงเย็น ซึ่งเปลี่ยนจากลูกตกชั้นที่ 5 ของบันไดเสียง ซอล แล้วเปลี่ยนไปเป็นลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง เร นี้ พบจำนวนทั้งหมด 6 ครั้ง โดยเป็นการเปลี่ยนแบบเปลี่ยนทันทีในเพลงเข้ามา 4 ครั้ง และเพลงกราวใน 2 ครั้ง การเปลี่ยนบันไดเสียงในเพลงเข้ามาทั้ง 4 ครั้งเป็นการเปลี่ยนโดยใช้ทำนองซ้ำกันทั้ง 4 ครั้ง โดยมีวรรคตามคือ I - ซ ซ ซ I - ล - ท I - ล - ท I - ค - ร I และวรรครับคือ I - - - ล I - ล - ล I - ฟ - - I ซลท - ร I ทำนองทั้งวรรคตามและวรรครับจะเคลื่อนที่ไปยังลูกตกเสียง เร แต่จะใช้กลุ่มโน้ตที่ต่างบันไดเสียงกันลักษณะนี้จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงและเกิดการเปลี่ยนลำดับชั้นของการใช้โน้ตทำนองจึงจะเกิดความแตกต่างระหว่างสองวรรคเพลง ซึ่งการได้รับฟังทำนองทำให้โสตประสาทของผู้ฟังทราบซึ่งกลุ่มเสียงในบันไดเสียงหนึ่งแต่เมื่อได้ฟังทำนองเพลงในวรรคที่ 2 ซึ่งอยู่ในอีกบันไดเสียงหนึ่งจะทำให้โสตประสาทเกิดความรู้สึกแตกต่างขึ้น

2. การเปลี่ยนจากบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 5 ไปเป็นบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 3 นั้นพบในเพลงระบำพระลักษณ์ จุดที่ 13 เพลงระบำมารละม่อม จุดที่ 3 และเพลงสาธุการ จุดที่ 1 กับจุดที่ 15 ทุกจุดที่พบนี้นี้มีทำนองใกล้เคียงกัน คือ I - - คทล I - - ฟมร I - ล - ร I - - รมฟ I ซึ่งการเปลี่ยนบันไดเสียงในลักษณะนี้จะนำตัวโน้ตตัว เร ซึ่งเป็นพยางค์สุดท้ายของวรรคตาม มาใช้ในพยางค์สุดท้ายของห้องที่ 2 ของวรรครับ คือ I - - - - I - - - - ร I - - - - I - - - - I เพื่อทำให้วรรคเพลงนั้นรับสัมผัสกัน

3. การเปลี่ยนจากบันไดเสียง ซอล ลูกตกชั้นที่ 5 พบในเพลงระบำพระลักษณ์ จุดที่ 7 จากวรรคตามคือ I - ซ - ซ I - - ล ท I - ล - ท I - ค - ร I มาเป็นวรรครับคือ I - - รมฟ I - ล - ม I - ล - - I ฟมร - ท I ซึ่งเมื่อศึกษาทำนองแล้วจะพบว่าทำนองนั้นมีการใช้เสียงและรูปแบบของวรรคไม่สัมผัสกันเป็นอย่างมาก เพราะในวรรคตามเป็นทำนองลักษณะเรียบๆคือจะต่างจากวรรครับซึ่งใช้วิธีสะบัด ทำให้ทำนองต่างกันโดยสิ้นเชิง

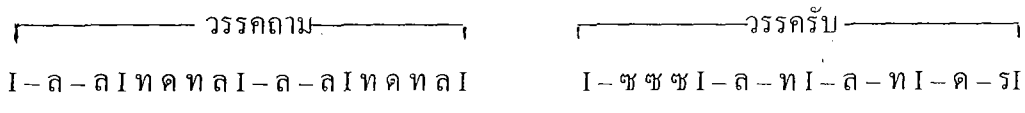
จากบันไดเสียง ซอล ลูกตกขั้นที่ 6 มีดังนี้

1. การเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันทีจากบันไดเสียง ซอล มาเป็นบันไดเสียง เร ลูกตกขั้นที่ 1 ในบทเพลงโหมโรงเย็นพบทั้งหมด 7 ครั้ง และในจำนวน 7 ครั้งนี้มีทำนองที่เปลี่ยนบันไดเสียงซ้ำกันอยู่ 5 ครั้งคือ จากทำนอง I - - ล ท I - ล - ซ I - - - ม I - ม - ม I ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง ซอล เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง เร I - ล - ล I - ท - ร I - ล - ฟ I - - ฟมรI จะเห็นว่าการเปลี่ยนบันไดเสียงในลักษณะนี้ ทำนองทั้ง 2 วรรค คือวรรคข้างหน้า I - - ล ท I - ล - ซ I - - - ม I - ม - ม I และวรรคข้างหลัง I - ล - ล I - ท - ร I - ล - ฟ I - - ฟมรI นั้นจะไม่รับสัมผัสกันเท่าใดนัก ซึ่งจะไม่มีโน้ตตัว มี ที่เป็นพยางค์สุดท้ายของวรรคข้างหน้ามาปรากฏหรือทำหน้าที่เป็นตัวรับสัมผัสอยู่ในห้องเพลงที่ 1 และ 2 ของวรรคข้างหลัง ทั้งนี้เพราะทำนองเพลงในวรรคหลังหรือที่เรียกว่าวรรครับนั้น เป็นทำนองที่จะต้องคำนึงมาตกยังลูกตกที่ 1 ของบันไดเสียงตัวอย่าง

ทำนองที่จะสามารถดำเนินมาหาลูกตกเสียง เร ซึ่งเป็นเสียงขั้นที่ 1 ของ บันได เสียงนั้นจะเป็นทำนองที่ไม่นิยมใช้โน้ตในห้องที่ I - - - - I - - - - I แต่อย่างใด ยกเว้นกรณีวรรครับของเพลงตระหง่าปากคอก ซึ่งเป็นทำนองที่เริ่มจากเสียงที่ต่ำกว่าลูกตก เช่นในวรรครับ I - ล - ร I - - รม ฟ I - ล - ฟ I - - ฟมรI เป็นวรรคเพลงที่เริ่มจากเสียง ลา ซึ่งอยู่ต่ำกว่าเสียง เร (ลูกตก) จากบันไดเสียง ลา ลูกตกขั้นที่ 1 มีดังนี้

การเปลี่ยนบันไดเสียงจาก ลา ลูกตกขั้นที่ 1 เป็นบันไดเสียง ซอล ลูกตก ขั้นที่ 5 พบเพียง 2 ครั้ง ในเพลงเข้มา่านมีทำนองซ้ำกันบ้าง 2 ครั้งดังนี้

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ลา มาเป็นบันไดเสียง ซอล นั้น ทราบได้ถึงการเปลี่ยนอย่างชัดเจน เพราะเมื่อฟังทำนองซึ่งเป็นโน้ตคนละกลุ่มเสียง จะมีผลต่อโสตประสาทของผู้ฟังเป็นอย่างมาก จากวรรคถามซึ่งเป็นบันไดเสียง ลา นั้นเน้นเสียง ลา และยังเป็นเสียงลูกตกด้วย เมื่อถึงวรรครับทำนองก็เปลี่ยนไปเน้นที่โน้ต ซอล ซึ่งพบในวรรคแรก I - ซ ซ ซ I ของวรรครับ

จากบันไดเสียง ลา ลูกตกชั้นที่ 5 มีดังนี้

การเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ลา ชั้นที่ 5 เป็น บันไดเสียง เร ชั้นที่ 1 พบ 2 ครั้งใน เพลงชานาญ จุดที่ 4 และจุดที่ 9 ซึ่งมีทำนองซ้ำกันทั้ง 2 ครั้งคือ

วรรคถาม				วรรครับ			
- ค ค ค	- ท - ล	- ฟ - ฟ	ฟ ฟ - ม	- ล ล ล	- ท - ร	- ล - ร	-- ฟมร

จากทำนองทั้ง 2 วรรค จะเห็นว่า ในวรรครับนี้จะยังใช้โน้ตตัว ลา และ ที เพื่อรับ สัมผัส เสียงจากวรรคถาม เพราะการใช้โน้ตตัว ลา และ ที ซึ่งเป็นลำดับชั้นที่อยู่ติดกัน ยังคงมีความสอดคล้องกับเสียง ลา และ ที ในวรรคถามด้วย แล้วจึงนำโน้ตตัว เร เข้ามาใช้ จนกลายเป็นบันไดเสียง เร โดยสมบูรณ์

จากบันไดเสียง ลา ลูกตกชั้นที่ 6 มีดังนี้

1. การเปลี่ยนบันไดเสียงจาก บันไดเสียง"ลา"ชั้นที่ 6 ไปเป็นบันไดเสียง เร ชั้นที่ 1 เกิดขึ้นในเพลงเข้ามาจำนวน 3 ครั้ง โดยเกิดในจุดที่ 3 , 5 และ 12 ซึ่งก็เป็นทำนองซ้ำกันหมดทั้ง 3 ครั้ง คือ

วรรคถาม				วรรครับ			
-- ท ค	- ท - ล	--- ฟ	- ฟ - ฟ	- ล ล ล	- ท - ร	- ล - ร	-- ฟมร

ทำนองทั้ง 2 วรรคนี้จะคล้ายกับทำนองเพลงของเพลงชานาญ จึงทำให้สรุปได้ว่า เมื่อมีการเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ลา มาเป็น ลูกตกชั้นที่ 1 ของบันไดเสียง เร นั้น จะใช้ทำนองลักษณะดังกล่าวเท่านั้น

2. การเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง ลา ชั้นที่ 6 เป็นบันไดเสียง เร ชั้นที่ 5 เกิดขึ้นในเพลงกราวใน 2 ครั้ง ซึ่งเกิดขึ้นในจุดที่ 6 และ จุดที่ 10 โดยทั้ง 2 ครั้งที่เกิดการเปลี่ยนบันไดเสียงจะมีทำนองวรรคถามและวรรครับเหมือนกัน คือ

วรรคถาม				วรรครับ			
- ค - ล	- ท - ค	- ล - ท	-- ทลฟ	-- ฟมร	- ล - ร	-- รรฟ	- ล - ล

จะเห็นว่าในวรรคถามจบลูกตกด้วยตัว ฟา แล้วทำนองในวรรครับก็จะมีตัว ฟา อยู่สัมผัสด้วย แต่โน้ตตัว เร I - - ฟมร I ก็ทำให้วรรคเพลงเปลี่ยนไปเป็นบันไดเสียง เร เพราะโน้ตตัว เร นั้น มีน้ำหนักมาก ซึ่งจะตกอยู่ที่พยางค์สุดท้ายของห้องแรกและห้องที่สองในวรรครับ

จากบันไดเสียง โด ลูกตกชั้นที่ 1 มีดังนี้

การเปลี่ยนจากบันไดเสียง โด ลูกตกชั้นที่ 1 เป็นบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 2 พบ 2 ครั้ง ในเพลงขำานญ จุดที่ 2 และจุดที่ 7 ทั้ง 2 ครั้ง เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบมีวรรคเชื่อม ทำให้ทำนองช่วงที่มีการเปลี่ยนบันไดเสียงนั้นมีความกลมกลืนจนบางครั้งอาจไม่รู้สึถึงการเปลี่ยนแปลงบันไดเสียงที่เกิดขึ้น การใช้วรรคเชื่อมในจุดนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ช่วงแรกคือ ทำนอง 2 ห้อง I-ช-ค I--คทล I เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง โด ส่วนช่วงที่สองคือทำนอง 2 ห้องหลังของวรรคเชื่อม I-ท--I ทลช-ฟ I เป็นทำนองอยู่ในบันไดเสียง เร โดยใช้ตัวโน้ต ซอล เป็นตัวผ่านไปยังตัว ฟา ซึ่งเป็นลูกตกชั้นที่ 3 ของบันไดเสียง เร

จากบันไดเสียง โด ลูกตกชั้นที่ 2 มีดังนี้

1. เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ฟา ลูกตกชั้นที่ 3 พบเพียงครั้งเดียวเพลงกลม จุดที่ 14 เป็นการเปลี่ยนแบบทันที โดยใช้โน้ตสัมผัสช่วยในการเปลี่ยนบันไดเสียงคือ I--ทครI--ค--I จะทำให้ฟังแล้วรู้สึกว่ทำนองมีความสอดคล้องกันทั้งวรรคถามและวรรครับ
2. เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ซอล ชั้นที่ 3 พบในจุดที่ 1 และ 16 ของเพลงกราวในเป็นการเปลี่ยนแบบทันที พบการใช้โน้ตสัมผัสจะทำให้ทำนองนั้นเปลี่ยนอย่างช้าๆระหว่างวรรคถาม I-ช-ค I--ครมI--มรดI ร ม-ร I กับวรรครับ I-ชชช I-ล-ท I-ช-ล I-ท ท ท I ฟัง แล้วจะทำให้ทราบว่าโน้ตตัว ซอล I-ชชช I-ล--I ยังทำหน้าที่เป็นโน้ตร่วมอยู่
3. เปลี่ยนบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 6 พบในจุดที่ 16 เพลงกลม ซึ่งมีทำนองดังนี้คือ

วรรคถาม	วรรครับ
I-ค--Iครม-ชI-ล-ชI-ม-รI	I-ล-ลI--รมฟI-ท-ลIลล-ทI

จากทำนองจะเห็นว่าทำนองนั้นเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันที ถึงแม้จะมีโน้ตตัวลา ในห้องที่ 1 ของวรรครับอยู่แต่โน้ตตัวลานั้นเป็นทำนองที่ยืนอยู่ ณ จุดเดียวไม่มีการเปลี่ยนไปหาเสียงอื่นจึงทำให้โน้ตตัวลา ไม่นำหนักพอที่จะรับสัมผัสจากวรรคถาม แต่จะเป็นโน้ตของบันไดเสียง เร โดยสิ้นเชิง

จากบันไดเสียง โด ลูกตกชั้นที่ 3

พบการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง โด ชั้นที่ 3 เป็น บันไดเสียง ซอล ชั้นที่ 3 ในจุดที่ 9 และ 11 ของเพลงกลม ซึ่งมีทำนองซ้ำกัน และก็ยังมีการใช้สัมผัสของโน้ต คือ ใช้โน้ตตัว ช ม ร เป็นตัวรับสัมผัสในห้องที่ 1 และ 2 ของวรรครับ คือ |ช-ม| -ร- -| จะทำให้การเปลี่ยนบันไดเสียง เป็นไปอย่างช้า ๆ และมีความกลมกลืนเล็กน้อย

จากบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 1 มีดังนี้

1. จากบันไดเสียง เร ชั้นที่ 1 ไปเป็นบันไดเสียง ซอล ชั้นที่ 1 พบในเพลงตระ

หญ้าปากคอก จุดที่ 8 เพลงตระมวระละม่อม จุดที่ 2 และเพลงสาธุการ จุดที่ 12 ซึ่งทั้ง 3 ครั้งทีพบนั้น มีทำนองวรรครับเหมือนกันทั้ง 3 ครั้ง คือ I - - คทล I - ท - ร I - ท - - I क्रम - ซ I จึงสรุปได้ว่าเมื่อมีการเปลี่ยนในลักษณะดังกล่าวทำนองวรรคตามจบด้วยเสียง เร คำแล้วการที่ทำนองจะเคลื่อนที่จากเสียง เร คำมาลูกตกเสียง ซอล จะใช้วรรครับทำนองเดียวกันทั้งหมด

2. จากบันไดเสียง เร ขั้นที่ 1 เปลี่ยนเป็น บันไดเสียง ซอล ขั้นที่ 2 พบจำนวน 3 ครั้งในบทเพลง ตระปลายพระลักษณะ จุดที่ 12 เพลงรวิสามตา จุดที่ 2 และเพลงชำนาญ จุดที่ 5 การเปลี่ยนบันไดเสียงที่เกิดขึ้น ทั้ง 3 จุดนี้ เป็นการเปลี่ยนแบบทันทีทั้งหมด แต่ในการเปลี่ยน บันไดเสียง ของเพลงชำนาญจุดที่ 5 นั้น จะใช้โน้ตช่วยในการสัมผัสของบทเพลงด้วย ซึ่งมีวรรคตาม และวรรครับ ดังนี้

| - ล - ฟ | - ม - ร | - มรช | - ร - ร | | - ม - ร | รร - ม | มม - ซ | ซซ - ล |

จากทำนองจะเห็นว่าในวรรคตาม ใช้กลุ่มโน้ตในบันไดเสียง เร ส่วนทำนองในวรรครับ นั้นเป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล แต่ใน 2 ห้องแรกของวรรครับ | - ม - ร | รร - ม | นี้ก็ยังใช้โน้ตหลักของวรรคตาม ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง เร มาช่วยรับการสัมผัสระหว่างการเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร ขั้นที่ 1 เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ซอล ขั้นที่ 3 พบจำนวน 4 ครั้ง ในเพลงตระหญ้าปากคอก จุดที่ 6 เพลงตระปลายพระลักษณะ จุดที่ 4 เพลงกราวใน จุดที่ 3 และจุดที่ 7 ซึ่งทั้ง 4 จุดนี้เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียง แบบเปลี่ยนทันทีทั้งหมด โดยไม่พบการใช้โน้ตสัมผัส ส่วนการเปลี่ยนทันทีในเพลงตระหญ้าปากคอก มีการใช้โน้ตรับสัมผัสกันระหว่างวรรคด้วย โดยโน้ตที่รับสัมผัสคือ โน้ตตัว ลา ที เร มี จะไปตกอยู่ในห้องที่ 1 และ 2 คือ | - - ซ ล ท | - ร - ม | ของทำนองในวรรครับ

3. จากบันไดเสียง เร ขั้นที่ 1 เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ขั้นที่ 5 พบจำนวน 5 ครั้ง ในเพลงสาธุการ จุดที่ 8 จุดที่ 144 และจุดที่ 26 เพลงตระปลายพระลักษณะ จุดที่ 2 และเพลงกราวใน จุดที่ 11 การเปลี่ยนบันไดเสียงทั้ง 5 จุด นี้ เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบทันทีทั้งหมด โดยเมื่อจบวรรคตามในบันไดเสียง เร แล้วทำนองจะย้ายไปกลุ่มโน้ตในบันไดเสียง ซอลทันที สำหรับการเปลี่ยนบันไดเสียง ลักษณะนี้ จะไม่มีการใช้โน้ตรับสัมผัส ซึ่งโน้ตในวรรครับ นั้น จะใช้โน้ตตัว ซอล ในห้องแรกและห้องที่สองโดยทันที

| ---- | ---- | ---- | ---- | | ซซซซซ | ซซซซซ | ---- | ---- |

จากบันไดเสียง เร ลูกตกขั้นที่ 2 มีดังนี้

พบการเกิดการเปลี่ยนบันไดเสียง ในเพลงกลม จุดที่ 6 เพียง 1 ครั้ง เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันที โดยมีทำนองดังนี้

| - ร -- | รมฟ - ล | - ท - ล | - ฟ - ม |

4. การเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร ชั้นที่ 2 เป็นบันไดเสียง ซอล ชั้นที่ 5 เกิดขึ้นเพียง 1 ครั้ง ในเพลงเสมอ จุดที่ 4 ซึ่งการเปลี่ยนบันไดเสียง ลักษณะนี้ เมื่อฟังหรือศึกษาทำนองแล้วจะทราบถึงการเปลี่ยนบันไดเสียงได้ทันที เพราะไม่มีการใช้สัมผัสภายในระหว่างวรรค โดยเมื่อทำนองจบจากส่วนที่เป็นบันไดเสียง เร ในวรรคตามแล้ว ทำนองก็จะขึ้นด้วยโน้ต ตัวซอล ซึ่งเป็น โน้ตหลักของบันไดเสียง ซอล ในห้องแรกของวรรครับโดยทันทีดังนี้

| --- | --- | --- | --- | | - ซ - ซ | --- | --- | --- |

5. การเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร ชั้นที่ 2 เป็นบันไดเสียง ซอล ชั้นที่ 6 เกิดขึ้นเพียง 1 ครั้ง ในจุดที่ 13 เพลงกราวิน เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันที มีการใช้สัมผัสภายในของวรรคตามและวรรครับ ซึ่งมีทำนองดังนี้ คือ

| --- | --- | --- | --กรม | | --ดร | --- | --- | --- |

จากทำนองจะเห็นว่า ทั้งวรรคตามและวรรคตอต่างก็ใช้โน้ต | -- กรม | ทั้งสองวรรคเพื่อรับการสัมผัสระหว่างการเปลี่ยนบันไดเสียง ทำให้ทำนองกลมกลืน ซึ่งเมื่อฟังแล้วจะทำให้รู้สึกว่าการทำนองช่วงที่เปลี่ยนบันไดเสียงนั้น ไม่กระโดดข้ามกลุ่มเสียง

6. การเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร ชั้นที่ 2 เป็นบันไดเสียง โด ชั้นที่ 1 พบในจุดที่ 15 ของเพลงกราวิน ซึ่งมีทำนองดังนี้ คือ

| - ฟ -- | ฟมร - ม | - ฟ -- | ฟมร - ม | | - ซ - ค | --กรม | - ซ - ม | --มรด |

จากทำนอง จะเห็นว่า เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันที และทำนองจะไม่รับสัมผัสกัน ทำให้ฟังแล้วมีความรู้สึกถึงการย้ายกลุ่มเสียงอย่างรวดเร็ว และยังทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนบันไดเสียงอย่างชัดเจน

7. การเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร ชั้นที่ 2 เป็นบันไดเสียง โด ชั้นที่ 3 พบ
ในจุดที่ 8 เพลงกลมเพียง 1 ครั้ง ซึ่งมีทำนองดังนี้ คือ

| - ร - - | รมฟ - ล | - ท - ล | - ฟ - ม | | - - ฟซล | - ช - ด | คค - ร | รร - ม |

จากทำนองจะเห็นว่าเป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงทันที เช่นเดียวกับข้อ 6 ที่กล่าวมาแล้ว ซึ่ง
ทำนองจะเปลี่ยนโดยไม่มีโน้ตสัมผัสเชื่อม เมื่อจบจากทำนองบันไดเสียง เร ในวรรคสาม ก็จะขึ้น
ทำนองบันไดเสียง โด ในวรรครับโดยทันที

จากบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 3 มีดังนี้

1. จากบันไดเสียง เร ชั้นที่ 3 ไปเป็นบันไดเสียง ซอล ชั้นที่ 1 พบการเปลี่ยนบันได
เสียงเพียง 2 ครั้ง ในจุดที่ 2 และ 4 เพลงเชิดชั้นเดียว เป็นลักษณะการเปลี่ยนบันไดเสียงทันที โดยใช้
โน้ตช่วยในการสัมผัสระหว่างวรรคทั้งสอง โดยเมื่อทำนองจบจากบันไดเสียง เร แล้วจะใช้โน้ตตัว ร
ม ไปอยู่ในห้องที่ 2 ของวรรครับ คือ | --- | -- ครม | เพื่อเป็นการเชื่อมสัมผัสภายในวรรค ให้ทำนอง
นั้นเปลี่ยนบันไดเสียงอย่างช้า ๆ จะทำให้ผู้ฟังรับรู้การเปลี่ยนบันไดเสียง อย่างกลมกลืน

2. จากบันไดเสียง เร ชั้นที่ 3 เป็นบันไดเสียง ซอล ชั้นที่ 3 พบจำนวน 2 ครั้ง ใน
จุดที่ 2 และ 4 ของเพลงกลม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแบบทันที โดยมีทำนองซ้ำกันทั้ง 2 ครั้ง คือ

| - ร - ท | - ล - ฟ | - ม - ล | ลล - ฟ | | - - รมฟ | - ล - ฟ | - ร - ซ | - ล - ท |

จากทำนอง จะเห็นว่าการเปลี่ยนบันไดเสียง ในลักษณะข้างบนนี้ จะมีการใช้โน้ตสัมผัส
ภายในวรรคหลายตัว จนบางครั้งผู้ฟังจะรู้สึกว่าการเปลี่ยนบันไดเสียงเกิดขึ้น เพราะโน้ตที่อยู่
ในวรรครับนั้นก็เป็โน้ตหลักของบันไดเสียง เร ด้วย เพียงแต่มีโน้ตตัว ซอล ที่ถูกสรุขึ้นที่นั่นที่จะ
มาเป็นตัว บ่งบอกถึงการเปลี่ยนบันไดเสียง

จากบันไดเสียง เร ลูกตกชั้นที่ 5

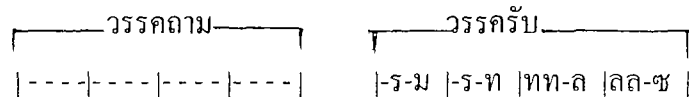
การเปลี่ยนบันไดเสียง จากบันไดเสียง เร ชั้นที่ 5 เป็นบันไดเสียง ซอล ชั้นที่ 3 พบจำนวน 2
ครั้ง ในเพลงตระมาระม่อม จุดที่ 6 และ 8 ซึ่งทั้งสองจุดนี้เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันทีและ
มีทำนองซ้ำกัน มีการใช้โน้ตช่วยในการสัมผัสระหว่างวรรค ดังนี้ คือ

| - - - - | - - - - | - - - - | - - - - | | - ร - ม | - ร - ท | ทท - ล | ลล - ซ |

จากทำนองนั้นวรรคตาม คือวรรคเพลงในบันไดเสียง เร ส่วนวรรครับเป็นทำนองในบันไดเสียง ซอล โดยได้นำโน้ตตัว มี และ เร มาเป็นสะพานเชื่อมระหว่างวรรคโดยนำมาใช้ในห้องที่ 1 และ 2 ของวรรครับ

จาก บันไดเสียง เร ถูกตกชั้นที่ 6 มีดังนี้

1. การเปลี่ยนจากบันไดเสียง เร ชั้นที่ 6 เป็นบันไดเสียง ซอล ชั้นที่ 1 พบทั้งหมด 4 ครั้งในเพลงสาธุการ 3 ครั้ง จุดที่ 4 , จุดที่ 10 และจุดที่ 22 จากนั้นพบในเพลง ตรีปถายพระลักษณะ จุดที่ 6 ในจำนวนการพบทั้ง 4 ครั้ง มีวรรคตามซ้ำกันทั้ง 4 ครั้ง ไม่พบทำนองที่มีลักษณะอื่น เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงโดยทันทีและมรการใช้โน้ตรับสัมผัสในวรรครับ ดังนี้

จากทำนองจะเห็นว่าโน้ตในวรรครับนั้นเป็นโน้ตร่วมเกือบทั้งหมด ยกเว้นโน้ตตัวซอล ที่เป็นลูกตกตัวเดียว ที่เป็นโน้ตโน้ตบอกรับบันไดเสียงของวรรค

2. การเปลี่ยนจากบันไดเสียง เร ชั้นที่ 6 เป็นบันไดเสียง ซอล ชั้นที่ 2 พบทั้งหมด 6 ครั้ง ในเพลงสาธุการ จุดที่ 28 เพลงเข้ามาน จุดที่ 9 , 16 , 22 และ 28 และพบในเพลงชานาญ จุดที่ 10 ซึ่งการเปลี่ยนทั้ง 5 ครั้ง เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียง แบบมีวรรคเพลงเชื่อมระหว่างกลางของการเปลี่ยนบันไดเสียง จะทำให้บทเพลงช่วงที่มีการเปลี่ยนบันไดเสียง มีความกลมกลืนมาก ยกเว้นเพลงชานาญ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันที แต่ก็ยังมีการใช้โน้ตสัมผัสในวรรครับเพื่อทำหน้าที่เป็นสะพานน้อยมาเชื่อมอยู่ระหว่างกลาง

3. การเปลี่ยนจากบันไดเสียง เร ชั้นที่ 6 เป็นบันไดเสียง ซอล ชั้นที่ 3 พบทั้งหมด 5 ครั้ง โดยพบในจุดที่ 16 เพลงสาธุการ จุดที่ 10 ตรีปถายพระลักษณะ จุดที่ 2 เพลงเสมอ และจุดที่ 17 กับจุดที่ 19 ของเพลงกลม เป็นการเปลี่ยนบันไดเสียง แบบมีวรรคเชื่อม 3 ครั้ง และเปลี่ยนโดยทันที ประกอบอยู่ในวรรคเชื่อม เช่น | - ลล | - ท - ร | - ม - ร | - ท - ล | ซึ่งจะทำให้การเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นไปด้วยความกลมกลืน จนบางครั้งฟังแล้วเหมือนว่าไม่มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเกิดขึ้น ส่วนการเปลี่ยนแบบทันที 2 ครั้ง นั้นก็เปลี่ยนโดยใช้โน้ตช่วยในการสัมผัส เป็นสะพานเชื่อม 2 ห้องเพลง เช่น | - ทท | - ทท | ของวรรครับ เพื่อช่วยให้ทำนองมีความต่อเนื่องและสัมผัสกัน

4. การเปลี่ยนจากบันไดเสียง เร ชั้นที่ 6 เป็นบันไดเสียง ซอล ชั้นที่ 6 พบจำนวน 6 ครั้ง ในจุดที่ 18, 20, 24 และ 26 เพลงเข้ามาน จากนั้นยังพบในจุดที่ 2 และ จุดที่ 4 เพลงเชิด 2 ชั้น การเปลี่ยนทั้ง 6 ครั้งนี้เป็นการเปลี่ยนแบบทันทีทั้งหมด การเปลี่ยนบันไดเสียงในเพลงเข้ามานทั้ง 4 ครั้ง มีทำนองซ้ำกัน คือ

| --รมฟ | -ล -ม | -ฟ -- | ฟมร -ท | | --กรม | -ร -ล | -ท -- | ทลช -ม | .

จากทำนองจะพบว่าเป็นการเปลี่ยนบันไดเสียงที่มีการใช้โน้ต เป็นสะพานเชื่อมจำนวน 3 ห้องเพลงของวรรครับ คือ | --กรม | -ร -ล | -ท -- | โน้ตทั้ง 3 ห้องนี้ จะทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อม ช่วยให้ทำนองเพลงมีความกลมกลืนและสอดคล้องกัน จากนั้นยังพบการใช้วรรครับลักษณะเดียวกันนี้ในเพลงเซ็ด 2 ชั้น อีกด้วย

จากบันไดเสียง ฟา ลูกตกขั้นที่ 3

การเปลี่ยนจากบันไดเสียง ฟา ขั้นที่ 3 เป็นบันไดเสียง โด ขั้นที่ 3 พบจำนวน 2 ครั้ง ในจุดที่ 13 และ จุดที่ 15 เพลงกลม ซึ่งมีทำนองซ้ำกันทั้ง 2 ครั้ง คือ

| -ค -ล | -ซ -ฟ | ฟฟ -ซ | ซซ -ล | | -ค -ล | -ซ -ม | -ร -ซ | ซซ -ม |

จากทำนองจะพบการใช้สัมผัส ในห้องที่ 1 และห้องที่ 2 ของวรรครับ คือ | -ค -ล | -ซ -- | ซึ่งโน้ตทั้ง 3 ตัวนี้ เป็นโน้ตร่วมของทั้งสองบันไดเสียง และ ยังทำหน้าที่รับสัมผัสโน้ตจากวรรคตาม ให้ทำนองเพลงสอดคล้องกัน แล้วจึงเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นบันไดเสียง โด เมื่อถึงโน้ตตัว มี ห้องที่ 2

ข้อเสนอแนะ

ในการทำวิจัยเพลงไทยนั้น ประการสำคัญต้องมีการศึกษาหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่เป็นแบบแผน โดยจะต้องมีการค้นคว้าข้อมูลทั้งในตำราและการสัมภาษณ์ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาประกอบในการวิเคราะห์ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงบันไดเสียงของทางฆ้องวงใหญ่ เพลงชุดโหมโรงเย็น เนื่องจากเป็นบทเพลงที่มีความเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมและเป็นเพลงพื้นฐานของผู้ฝึกดนตรีไทยที่จะต้องปฏิบัติให้ได้ ซึ่งในบทเพลงชุดโหมโรงเย็นนั้นประกอบด้วยบทเพลงต่างๆที่นำมารวมชุดกันหลายบทเพลง แต่บทเพลงก็มีความแตกต่างทั้งในด้านทำนอง ที่หลากหลายการเปลี่ยนกลุ่มเสียงในบทเพลงมีการเคลื่อนย้ายระหว่างกลุ่มเสียงซึ่งทำให้เกิดเป็น "บันไดเสียง" ที่ควรจะมีผู้เชี่ยวชาญทางดนตรีไทยได้ทำการศึกษาเรื่องของบันไดเสียงอย่างละเอียดลึกซึ้งสมบูรณ์มากขึ้น และสามารถนำความรู้ในการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการประพันธ์เพลงโหมโรงและเพลงอื่นๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ไขแสง สุชะวัฒนะ. สังคีตนิยมว่าด้วยดนตรีตะวันตก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช-จำกัด , 2529.
- ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์. การวิเคราะห์ทางห้องเพลงสากล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล , 2534 . ถ่ายเอกสาร.
- ทวีสิทธิ์ ไทรวิจิตร. สังคีตนิยม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ , 2522.
- นันทวัน ตอบงาม. การเรียนห้องวงใหญ่ขั้นพื้นฐาน. สารนิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2516 . อัดสำเนา.
- บุญช่วย โสวัตร. การวิเคราะห์เนื้อทำนองหลักเพลงแขกมอญบางขุนพรหม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด พิณพาทย์. ศึกษาเพลงเดี่ยวกราวในสามชั้นทางระนาดเอก. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2540. อัดสำเนา.
- ประสิทธิ์ ถาวร. กลอนระนาด. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2532.
- _____ . ทางกลาง. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2532.
- ปัญญา รุ่งเรือง. “ระบบเสียงดนตรีสยาม,” ดนตรีไทย. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- _____ . อ่านและฟังดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธะ ณ บางช้าง. วิเคราะห์เพลงมอญในพิธีศพ. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2542. อัดสำเนา.
- พูนพิศ อมาตยกุล. ดนตรีวิจักษ์ ความรู้เรื่องดนตรีไทยเพื่อความชื่นชม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เกียรติ-ธุรกิจ , 2527.
- _____ . ดนตรีวิจักษ์ ความรู้เรื่องดนตรีไทยเพื่อความชื่นชม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สยามสมัย , 2529.
- มนตรี ตราโมท. ศัพท์สังคีต. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร , 2507.
- มนตรี ตราโมท และวิเชียร กุลคันทน์. ฟังและเข้าใจเพลงไทย. อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ขุนทรงสุภาพ. กรุงเทพฯ : ไทยเกษม , 2523.
- _____ . ดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน , 2540.
- มนตรี ภู่งาม. สังคีตวิทยา. ภาควิชาดนตรี คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูนครราชสีมา , 2530. อัดสำเนา.

มานพ วิสุทธิแพทย์. “ดนตรีไทยวิเคราะห์”, ที่ระลึกงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 22 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ชวนพิมพ์ , 2524.

มานพ วิสุทธิแพทย์. ดนตรีไทยวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ , 2533.

_____ . หลักการประพันธ์เพลงไทยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2535.

วิภา คงคากุล. “ความสำคัญของดนตรีต่อสังคม,” ถนนดนตรี. 1(1) :35 ; ตุลาคม 2529.

ศิลป์ ตราโมท. “ความเป็นห่วงของคุณพ่อ...ขอฝากไว้,” พ่อ...ครู ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ นายมนตรี ตราโมท. 217 – 223 ; ตุลาคม 2538.

สงบศึก ธรรมวิหาร. ศรียาตร์ไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

สังัด ภูเขาทอง. การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์ , 2532.

_____ . ประชุมบทความทางวิชาการดนตรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2534.

สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย. ภาคประวัติและบทร้องเพลงเถา. กรุงเทพฯ : บริษัทสหธรรมมิก จำกัด , 2536.

สิริชัยชาญ ฝึกจรรย์. การเรียนการสอนและการแสดงนาฏศิลป์ไทยจากอดีตถึงปัจจุบันและทิศทางต่อไปในอนาคต. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาคนตรีนานาชาติ ครั้งที่ 3 .

มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์ , 2539.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. เรื่องราวทำเพลง ดนตรีและนาฏศิลป์ชาวสยาม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน , 2532.

สุมาลี นิมนนานุภาพ. ดนตรีวิภังค์(ภาคดนตรีไทย). กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน จำกัด , 2534.

อรรพรรณ บรรจงศิลป์. รายงานผลการวิจัยวิวัฒนาการของเพลงไทยสมัยรัตนโกสินทร์. ม.ป.ท. , 2526.

อานันท์ นาคคง. ศรียาตร์ศาสตร์ไทย ภาควิชาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน , 2540.

อุทิศ นาคสวัสดิ์. ทฤษฎีและปฏิบัติดนตรี ภาค 1. กรุงเทพฯ : เทพนมิตรการพิมพ์ , 2522.

ภาคผนวก

โหมโรงเย็น

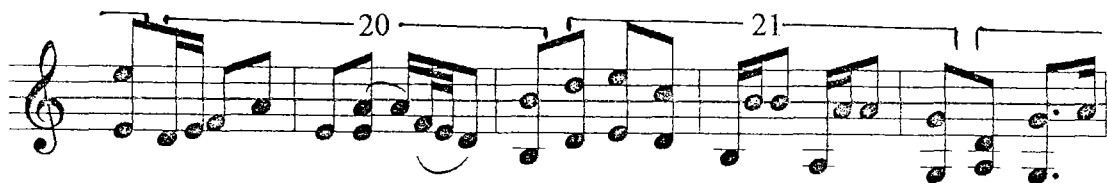
สาธุการ

(Evening Prelude)

Sadhukarn

ฆ้องวงใหญ่
Gong Wong Yai

The musical score is presented in a single staff with a treble clef and a 2/4 time signature. It begins with a whole rest in the first measure, followed by a series of eighth and sixteenth notes. The score is divided into 14 measures, each indicated by a number above the staff. The notation includes various rhythmic patterns, such as eighth-note runs and sixteenth-note figures, and is marked with phrasing slurs and repeat signs.

Musical score for a piece on page 149, featuring six staves of music. The score is written in treble clef and consists of six staves, each containing a sequence of measures. The measures are numbered 45 through 59. The notation includes eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests. The music is organized into measures by vertical bar lines, with some measures containing multiple notes. The overall structure is a continuous melodic line across the six staves.

Measures 45-46: First staff, measures 45 and 46.

Measures 47-49: Second staff, measures 47, 48, and 49.

Measures 50-51: Third staff, measures 50 and 51.

Measures 52-54: Fourth staff, measures 52, 53, and 54.

Measures 55-56: Fifth staff, measures 55 and 56.

Measures 57-59: Sixth staff, measures 57, 58, and 59.

60 61

This musical staff contains measures 60 and 61. Measure 60 is a half note, and measure 61 is a half note. The notes are: 60 (G4, A4, B4, C5), 61 (D5, C5, B4, A4).

62 63 64

This musical staff contains measures 62, 63, and 64. Measure 62 is a half note, measure 63 is a half note, and measure 64 is a half note. The notes are: 62 (G4, A4, B4, C5), 63 (D5, C5, B4, A4), 64 (G4, F4, E4, D4).

65 66

This musical staff contains measures 65 and 66. Measure 65 is a half note, and measure 66 is a half note. The notes are: 65 (G4, A4, B4, C5), 66 (D5, C5, B4, A4). The staff ends with a double bar line and a repeat sign.

103 104

This musical staff contains measures 103 and 104. Measure 103 is a half note, and measure 104 is a half note. The notes are: 103 (G4, A4, B4, C5), 104 (D5, C5, B4, A4).

105 106 107

This musical staff contains measures 105, 106, and 107. Measure 105 is a half note, measure 106 is a half note, and measure 107 is a half note. The notes are: 105 (G4, A4, B4, C5), 106 (D5, C5, B4, A4), 107 (G4, F4, E4, D4).

108 109 110

This musical staff contains measures 108, 109, and 110. Measure 108 is a half note, measure 109 is a half note, and measure 110 is a half note. The notes are: 108 (G4, A4, B4, C5), 109 (D5, C5, B4, A4), 110 (G4, F4, E4, D4). The staff ends with a double bar line and a repeat sign.

ตระหนักราปากคอก

Tra Yapak-khok

The musical score for 'Tra Yapak-khok' is written in 2/4 time and consists of 15 measures. The notation is presented in six systems, each with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The measures are numbered 1 through 15, with brackets indicating the measure numbers for each system: System 1 (measures 1-3), System 2 (measures 4-5), System 3 (measures 6-8), System 4 (measures 9-10), System 5 (measures 11-13), and System 6 (measures 14-15). The melody is primarily composed of eighth and sixteenth notes, with some rests and a final whole note in measure 15. The bass line consists of a steady eighth-note accompaniment.

Musical score for a piece, page 152, featuring six staves of music with measures 16 through 30. The notation includes treble clefs, stems, and various note values (quarter, eighth, sixteenth notes) with beams and slurs. The music is organized into six systems, each with two staves. Measures are numbered 16 through 30, with some numbers appearing above both staves of a system.

Measures 16-18 are grouped together, 19-20 together, 21-23 together, 24-25 together, 26-28 together, and 29-30 together.

ตระมารละม่อม
Tra Mam La-mom

The musical score for 'Tra Mam La-mom' is presented in six staves of music. Each staff contains a sequence of notes and rests, with measures numbered 1 through 15. The notation includes treble clefs, stems, and various note values (quarter, eighth, and sixteenth notes). Brackets above the staves group measures into pairs: (1, 2), (3, 4), (5, 6), (7, 8), (9, 10), (11, 12), (13, 14), and (15). The music is written in a single system, with each staff on a separate line. The notes are primarily eighth and sixteenth notes, often beamed together. The overall style is traditional Thai music notation.

Musical score for a piano piece, page 154. The score consists of seven staves of music, each containing a sequence of numbered measures. The measures are numbered 11 through 32. The music is written in a single system on a grand staff (treble and bass clefs). The notation includes eighth and sixteenth notes, rests, and dynamic markings like 'f'.

Measures 11-17: First staff, measures 11-17.

Measures 18-20: Second staff, measures 18-20.

Measures 21-22: Third staff, measures 21-22.

Measures 23-25: Fourth staff, measures 23-25.

Measures 26-27: Fifth staff, measures 26-27.

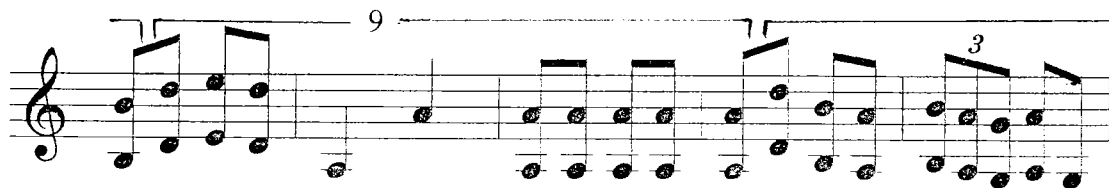
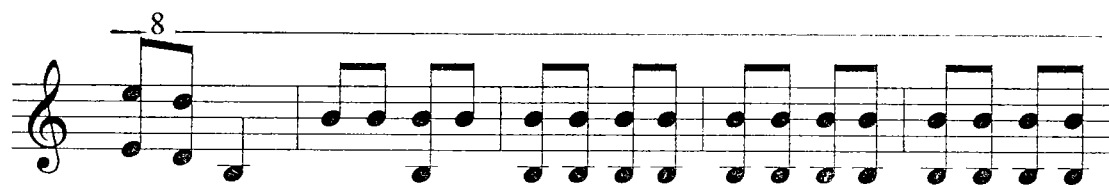
Measures 28-30: Sixth staff, measures 28-30.

Measures 31-32: Seventh staff, measures 31-32.

รั้วสามลา

Rua Sam La

The musical score for 'Rua Sam La' consists of six staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (C). It features a complex rhythmic pattern with eighth and sixteenth notes, marked with a double bar line and a repeat sign. A bracket labeled '1' spans the first two measures, and a longer bracket labeled '2' spans the entire first staff. The second staff continues the melody with a steady eighth-note pattern. The third staff includes a bracket labeled '3' over a group of notes and a bracket labeled '4' over another group. The fourth staff shows a continuation of the eighth-note pattern with a bracket labeled '4' at the end. The fifth staff concludes the piece with a final flourish of eighth notes. The sixth staff features a series of beamed eighth notes, with a bracket labeled '5' above the first two measures.

12-

13-

14-

15-

-16-

-17-

18-

ਚੁਪ

Chub

ชูป
Chub

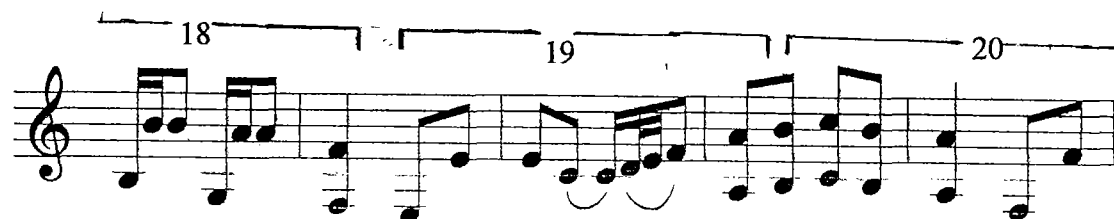
เข้ามาน
Khao Man

เข้ามา

Khao Man

The image displays a musical score for the piece 'Khao Man' (เข้ามา). The score is written on a single treble clef staff and is divided into 15 numbered measures. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests. The piece begins with a series of eighth notes in measures 1 and 2, followed by a mix of eighth and sixteenth notes in measures 3 through 10. Measures 11 and 12 feature dotted quarter notes with eighth rests. The final two measures, 14 and 15, consist of eighth notes. The score is presented in a clean, black-and-white format.

Musical score for piano, measures 31-47. The score is written on seven staves, each beginning with a treble clef. The music consists of a single melodic line with a steady eighth-note accompaniment. The notes are primarily eighth and sixteenth notes, often beamed together. The key signature is one flat (B-flat major or D minor), and the time signature is 4/4. The measures are numbered 31 through 47, with some measures containing multiple numbers (e.g., 31 and 32 on the first staff). The piece concludes with a final chord in measure 47.

This musical score is written on a single staff with a treble clef. It consists of eight lines of music, each containing measures numbered from 48 to 110. The notation includes eighth and sixteenth notes, rests, and bar lines. The first line covers measures 48-50, the second 51-53, the third 54-56, the fourth 57-59, the fifth 60-62, the sixth 63-65, and the seventh 66-110. The final line includes first and second endings, marked '1.' and '2.' respectively, with a double bar line and repeat sign at the end of the first ending.

Musical score for piano, measures 111-127. The score is written in treble clef and consists of seven staves of music. Each staff contains measures 111-112, 113-115, 116-117, 118-120, 121-122, 123-125, and 126-127 respectively. The music features a steady eighth-note accompaniment in the left hand and a more complex melodic line in the right hand, often involving sixteenth-note patterns and slurs. The key signature is one flat (B-flat major or D minor).

Musical score for measures 128-145, consisting of seven staves of music. Each staff contains measures numbered 128-130, 131-132, 133-135, 136-137, 138-140, 141-142, and 143-145 respectively. The notation includes treble clefs, stems, and various note values (quarter, eighth, and sixteenth notes) with beams. The music is written in a single system across seven staves.

Musical staff 146-147. The staff contains two measures of music. Measure 146 features a sequence of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. Measure 147 features a sequence of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, followed by a quarter rest.

Musical staff 148-150. The staff contains three measures of music. Measure 148 features a sequence of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. Measure 149 features a sequence of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, followed by a quarter rest. Measure 150 features a sequence of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, followed by a quarter rest.

Musical staff with first and second endings. The staff contains two measures of music. The first measure is marked with a first ending bracket and contains a sequence of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. The second measure is marked with a second ending bracket and contains a sequence of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, followed by a quarter rest. Above the second measure, the text "ปี่พาทย์ Pathom" is written.

ปฐม
Pathom

The musical score is written on a single treble clef staff. It consists of 16 numbered measures. Measures 1 through 15 are grouped into pairs (1-2, 3-4, 5-6, 7-8, 9-10, 11-12, 13-14, 15-16) by horizontal lines above the staff. Measure 16 is a double bar line. Below the staff, the text 'ท้ายเข้่าม่าน' (Thai Khao Man) is written in Thai script, followed by 'Thai Khao Man' in English. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together, with some rests.

ทำยเข้าม่าน

Thai Khao- man

The image displays a musical score for the piece 'ทำยเข้าม่าน' (Thai Khao-man). The score is written in 2/4 time and consists of two systems of notation. The first system is a single staff containing 16 measures, divided into three groups: the first group (measures 1-8) is marked with a bracket and the number '1', the second group (measures 9-14) is marked with a bracket and the number '2', and the final two measures (15-16) are marked with a bracket and the number '3'. The second system is a single staff containing 4 measures, with the first two measures marked with a bracket and the number '3'. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, and rests.

ลา La

The musical score is written on a single treble clef staff in 2/4 time. It consists of eight measures, each marked with a number from 1 to 8. The notes are primarily eighth and sixteenth notes, often beamed together. Measure 8 is marked with a double bar line and the Thai text 'เสมอ Samoo' above it. The piece concludes with a double bar line at the end of measure 8.

เสมอ

Sammoo

The musical score consists of three staves of music in a treble clef. The first staff is labeled 'เสมอ' (Sammoo) and contains measures 1 through 3. The second staff contains measures 4 through 6. The third staff contains measures 7 through 9 and ends with the Thai text 'รู้ลาเดียว' (Rua La Dieu) and a double bar line. The music features a steady eighth-note accompaniment with a melody of eighth and sixteenth notes.

รัวลาเตียว

Rua La Dio

Musical staff 1, measures 1-2. The staff contains a treble clef and a series of notes with stems pointing down, including eighth and sixteenth notes.

Musical staff 2, measures 3-4. The staff contains a treble clef and a series of notes with stems pointing down, including eighth and sixteenth notes.

Musical staff 3, measures 5-6. The staff contains a treble clef and a series of notes with stems pointing down, including eighth and sixteenth notes.

Musical staff 4, measures 7-8. The staff contains a treble clef and a series of notes with stems pointing down, including eighth and sixteenth notes.

เชิด ๒ ชั้น

Choet Song Chan

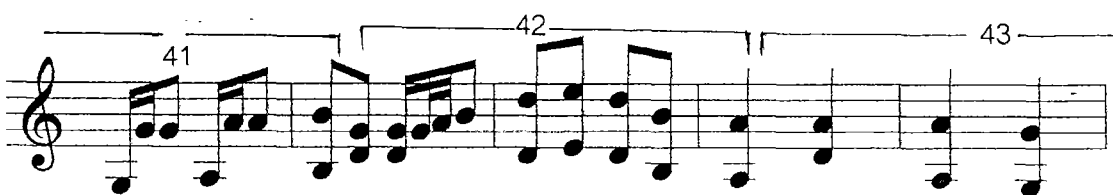
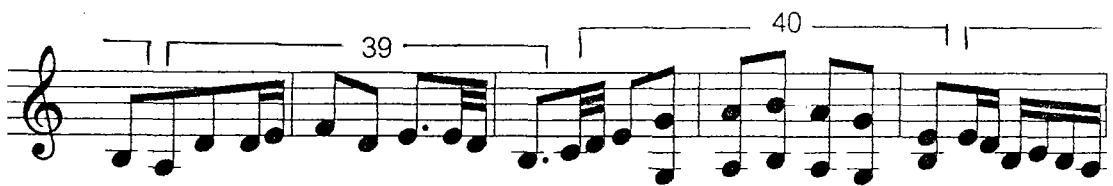
Musical staff 5, measures 9-10. The staff contains a treble clef and a series of notes with stems pointing down, including eighth and sixteenth notes.

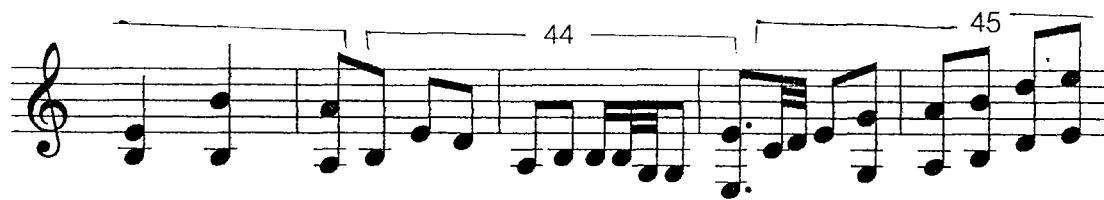
ເທີດ ໒ ຫຸ້ນ

Choet song Chan

The image displays a musical score for a piece titled "Choet song Chan" (ເທີດ ໒ ຫຸ້ນ). The score is written in Thai notation on a single treble clef staff. It consists of 14 numbered measures, grouped into six lines of music. Each measure is indicated by a number above a horizontal line that spans the measure. The notation includes various note values, rests, and bar lines. The piece is in a 2/4 time signature, as indicated by the two dots above the first measure. The key signature is one flat (B-flat major or D minor). The melody is characterized by a steady eighth-note rhythm with occasional sixteenth-note patterns. The score ends with a double bar line at the end of the 14th measure.

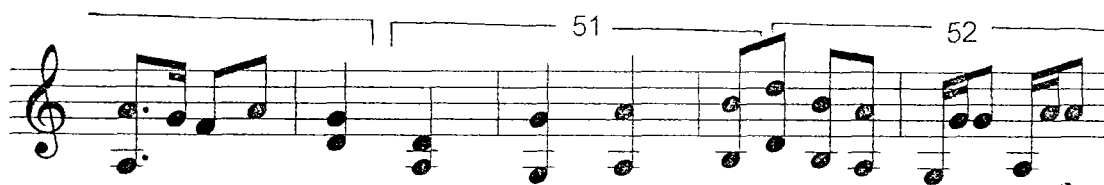
Musical staff 1, measures 44 and 45. The staff contains a sequence of eighth and sixteenth notes with stems pointing down. Measure 44 contains a series of eighth notes, and measure 45 contains a series of sixteenth notes.

Musical staff 2, measures 46 and 47. The staff contains a sequence of eighth and sixteenth notes with stems pointing down. Measure 46 contains a series of eighth notes, and measure 47 contains a series of sixteenth notes.

Musical staff 3, measures 48, 49, and 50. The staff contains a sequence of eighth and sixteenth notes with stems pointing down. Measure 48 contains a series of eighth notes, measure 49 contains a series of sixteenth notes, and measure 50 contains a series of eighth notes.

Musical staff 4, measures 51 and 52. The staff contains a sequence of eighth and sixteenth notes with stems pointing down. Measure 51 contains a series of eighth notes, and measure 52 contains a series of sixteenth notes.

Musical staff 5, measures 53 and 54. The staff contains a sequence of eighth and sixteenth notes with stems pointing down. Measure 53 contains a series of eighth notes, and measure 54 contains a series of sixteenth notes.

Musical staff 6, measures 55 and 56. The staff contains a sequence of eighth and sixteenth notes with stems pointing down. Measure 55 contains a series of eighth notes, and measure 56 contains a series of sixteenth notes.

57 58 59

60 61

62 63 64

65 66

เชิดชั้นเดียว

Choet Chan Dio

67 68

เชิดชั้นเดียว

Choet Chan Dio

The image displays a musical score for a traditional Thai instrument, likely a chan dieo, in a single-stroke style. The score is written on a single treble clef staff with a 2/4 time signature. It consists of 27 measures, each numbered from 1 to 27. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests. The melody is characterized by its rhythmic complexity and specific pitch contours. The score is organized into eight lines, with measures 1-3 on the first line, 4-7 on the second, 8-10 on the third, 11-14 on the fourth, 15-17 on the fifth, 18-20 on the sixth, 21-23 on the seventh, and 24-27 on the eighth. The final measure (27) concludes with a double bar line.

This musical score consists of eight staves of music, each containing a single melodic line. The notation is written on a treble clef staff with a key signature of one flat (B-flat). The music is organized into measures, with measure numbers 28 through 53 indicated above the staves. The notation includes eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests. Some measures contain a 7/8 time signature. The piece concludes with a double bar line at the end of measure 53.

28 29 30

31 32 33

34 35 36 37

38 39 40

41 42 43

44 45 46 47

48 49 50

51 52 53

Musical score for measures 54 through 80, presented in eight systems. Each system contains a single staff of music in treble clef. The measures are numbered 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, and 80. The notation includes eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests. Some measures feature a fermata or a repeat sign. The music is written in a single melodic line.

Musical score for a piece, page 179. The score consists of ten staves of music, each starting with a treble clef. The music is written in a single melodic line with a bass line. The measures are numbered 81 through 107. The notation includes eighth and sixteenth notes, rests, and dynamic markings. The piece concludes with a final cadence in measure 107.

81 82 83
84 85 86 87
88 89 90
91 92 93
94 95 96 97
98 99 100
101 102 103
104 105 106 107

This musical score consists of eight staves of music, each containing measures 108 through 133. The notation is written in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The music is characterized by a steady eighth-note accompaniment in the left hand and a more complex melodic line in the right hand. The right hand features frequent triplets and sixteenth-note patterns, creating a rhythmic and melodic texture. The piece concludes with a final cadence in measure 133.

This musical score consists of eight staves of music, each containing measures 134 through 160. The notation is written on a single treble clef staff per line. The music features a consistent rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, often beamed together. The notes are primarily eighth notes, with some sixteenth notes and occasional quarter notes. The melody is mostly contained within the middle range of the staff. The measures are numbered sequentially from 134 to 160, with each measure number placed above its respective measure. The overall style is that of a technical exercise or a short piece of music.

Musical score for measures 161 through 187, presented in eight staves. Each staff contains a sequence of notes with stems, and measures are grouped by brackets with measure numbers above them. The notation includes various note values such as eighth and sixteenth notes, and rests.

Measures 161-163 (Staff 1):
161, 162, 163

Measures 164-167 (Staff 2):
164, 165, 166, 167

Measures 168-170 (Staff 3):
168, 169, 170

Measures 171-173 (Staff 4):
171, 172, 173

Measures 174-176 (Staff 5):
174, 175, 176

Measures 177-180 (Staff 6):
177, 178, 179, 180

Measures 181-183 (Staff 7):
181, 182, 183

Measures 184-187 (Staff 8):
184, 185, 186, 187

188 189 190

191 192 193

194 195 196 197

กลอง

Krom 1

2/4

Detailed description: This is a musical score for a piece in 2/4 time. It consists of four staves of music. The first three staves contain measures 188 through 197. The fourth staff begins with a time signature change to 2/4 and contains measures 198 and 199. The lyrics 'กลอง' (Glong) are written below measures 194-197, and 'Krom' is written below measures 198-199. A first ending bracket labeled '1' spans measures 198 and 199. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests.

กล่อม

Klóm

The musical score is written in 2/4 time and consists of six staves of music. The notes are arranged in a series of pairs across the staves, with some triplets and sixteenth notes. The measures are numbered 1 through 15, with some numbers appearing above two measures. The notation includes stems, beams, and various note values (quarter, eighth, sixteenth, and triplet notes).

16 17 18

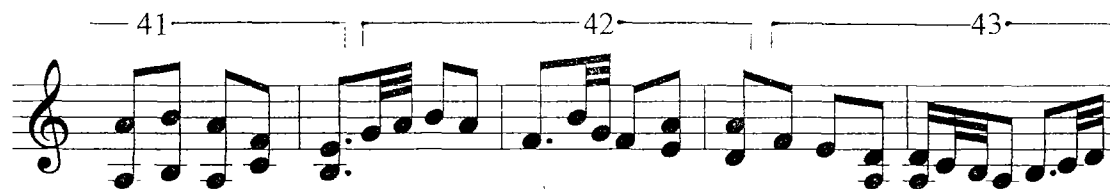
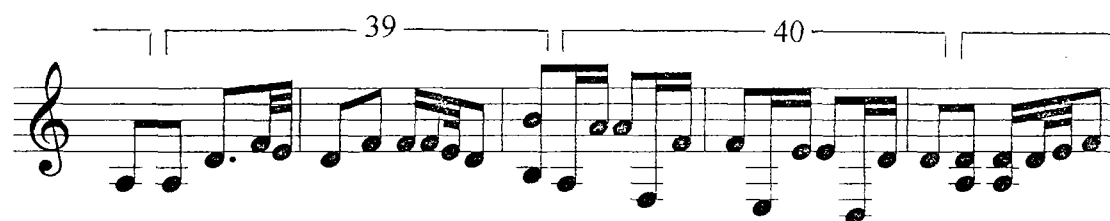
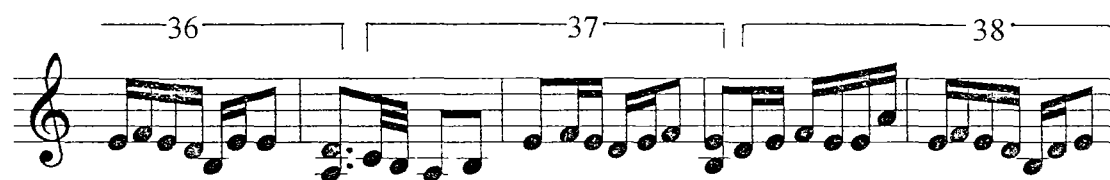
19 20 21

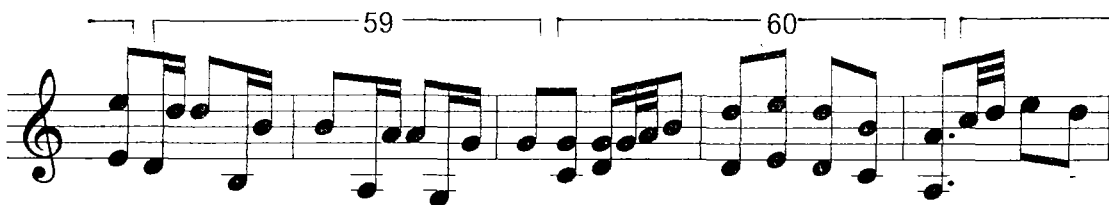
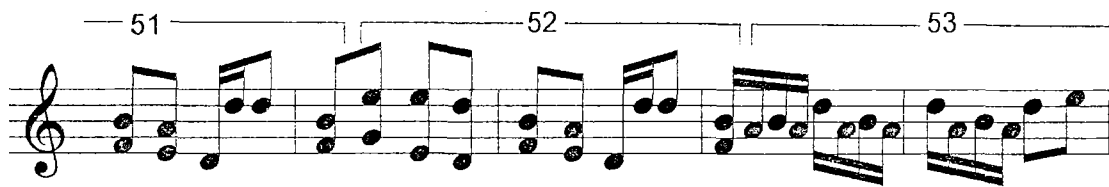
22 23

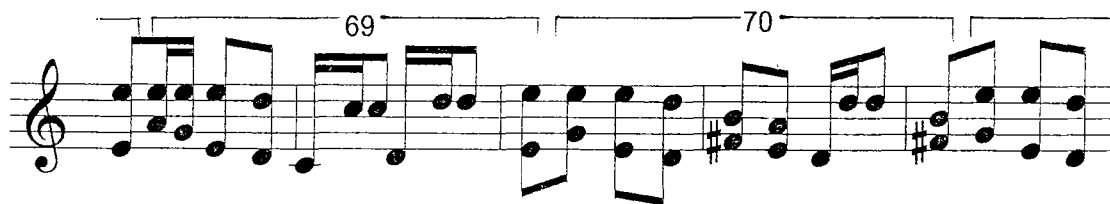
24 25

26 27 28

29 30

76 77 78

79 80

81 82 83

84 85

86 87 88

89 90

91 92 93

94 95

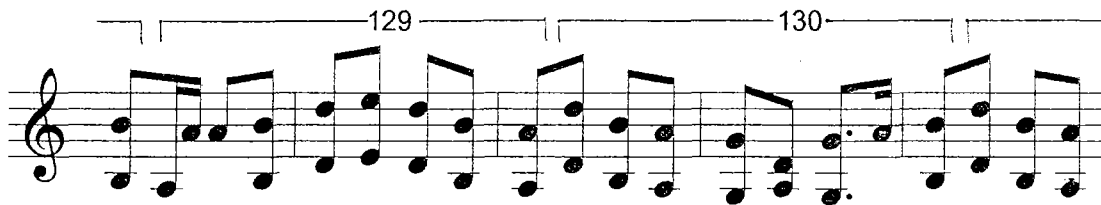
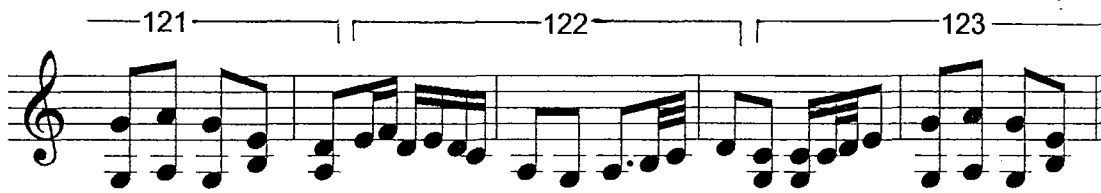
96 97 98

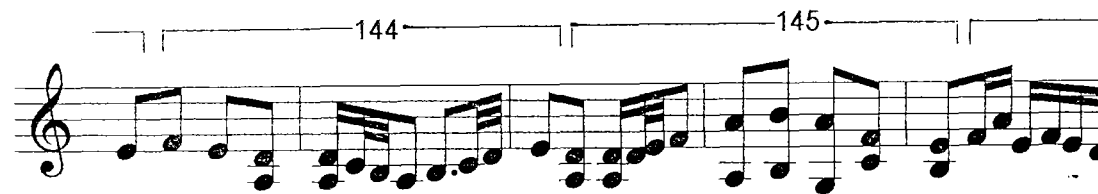
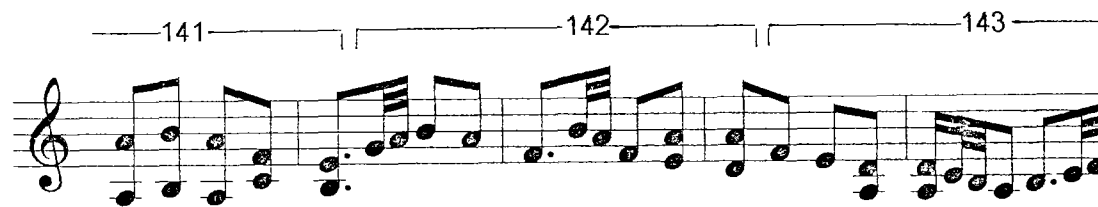
99 100

101 102 103

104 105

151 152 153

154 155

156 157 158

159 160

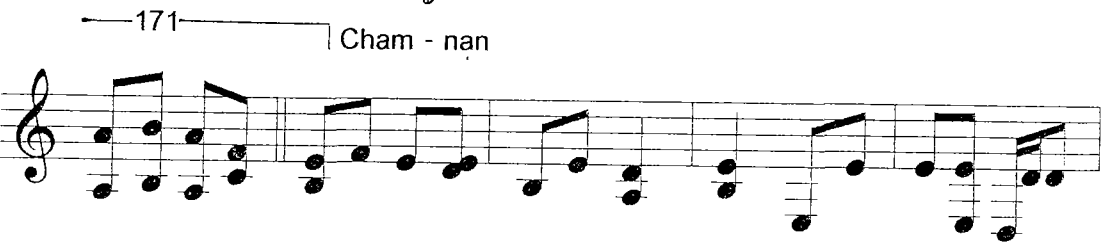
161 162 163

164 165

ชำนาญ

Cham - nan

ชำนาญ

Cham - nan

The musical score is written in 2/4 time and consists of six staves of music. The notes are primarily eighth and sixteenth notes, often beamed together. The score is divided into 15 numbered measures across the staves:

- Staff 1: Measures 1 and 2.
- Staff 2: Measures 3, 4, and 5.
- Staff 3: Measures 6 and 7.
- Staff 4: Measures 8, 9, and 10.
- Staff 5: Measures 11 and 12.
- Staff 6: Measures 13, 14, and 15.

Musical staff 16-17. The staff contains two measures of music. Measure 16 is marked with a double bar line and a repeat sign. Measure 17 is marked with a double bar line and a repeat sign. The music consists of eighth and sixteenth notes.

Musical staff 18-20. The staff contains three measures of music. Measure 18 is marked with a double bar line and a repeat sign. Measure 19 is marked with a double bar line and a repeat sign. Measure 20 is marked with a double bar line and a repeat sign. The music consists of eighth and sixteenth notes.

Musical staff 21-22. The staff contains two measures of music. Measure 21 is marked with a double bar line and a repeat sign. Measure 22 is marked with a double bar line and a repeat sign. The music consists of eighth and sixteenth notes.

Musical staff 23-25. The staff contains three measures of music. Measure 23 is marked with a double bar line and a repeat sign. Measure 24 is marked with a double bar line and a repeat sign. Measure 25 is marked with a double bar line and a repeat sign. The music consists of eighth and sixteenth notes.

Musical staff 26-27. The staff contains two measures of music. Measure 26 is marked with a double bar line and a repeat sign. Measure 27 is marked with a double bar line and a repeat sign. The music consists of eighth and sixteenth notes.

Musical staff 28-30. The staff contains three measures of music. Measure 28 is marked with a double bar line and a repeat sign. Measure 29 is marked with a double bar line and a repeat sign. Measure 30 is marked with a double bar line and a repeat sign. The music consists of eighth and sixteenth notes.

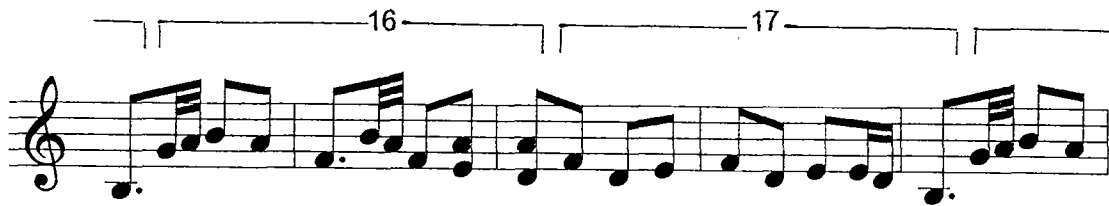
กราวไน

Krao Nye

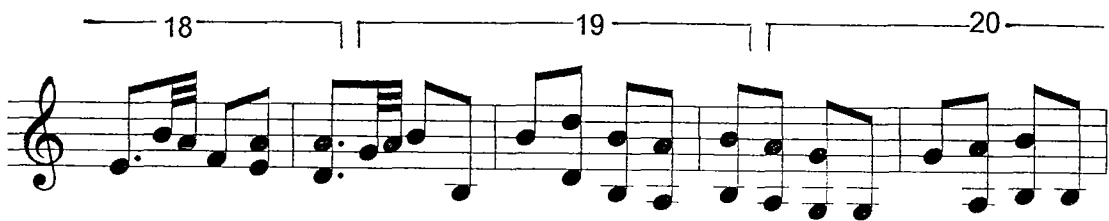
กฐาวโน
Kroa Nye

The musical score for 'Kroa Nye' is written in 2/4 time and consists of six staves of music. The notes are arranged in a series of six staves, each containing a sequence of notes with stems pointing downwards. The notes are grouped into measures, with some measures containing multiple notes. The score is divided into 15 numbered measures, with the numbers 1 through 15 placed above the staves. The first staff contains measures 1 and 2, the second staff contains measures 3, 4, and 5, the third staff contains measures 6 and 7, the fourth staff contains measures 8, 9, and 10, the fifth staff contains measures 11 and 12, and the sixth staff contains measures 13, 14, and 15. The notes are primarily quarter and eighth notes, with some rests and ties. The overall melody is simple and rhythmic.

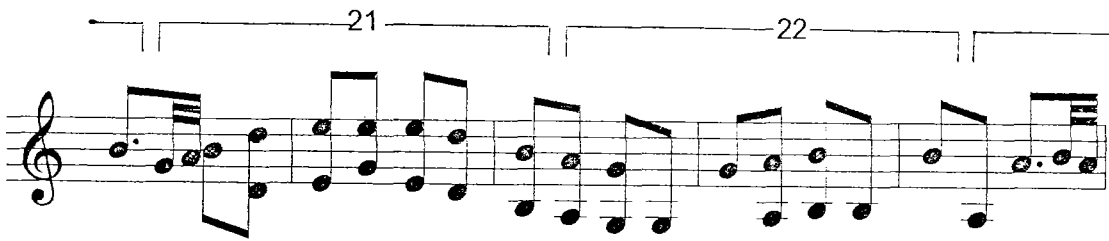
16 17

18 19 20

21 22

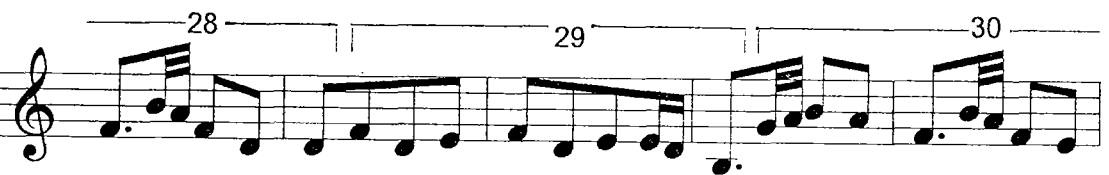
23 24 25

26 27

28 29 30

31. 32.

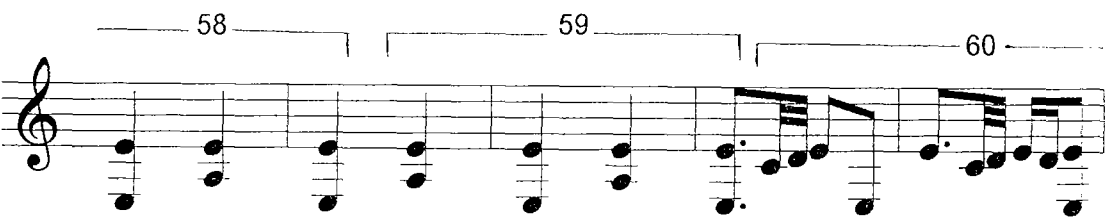
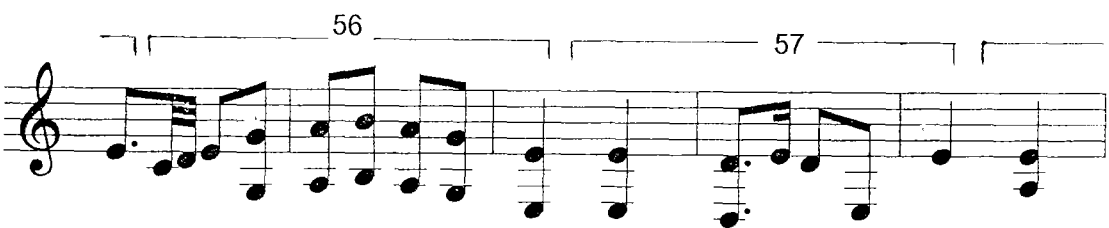
33 34 35

36 37

38 39 40

41 42

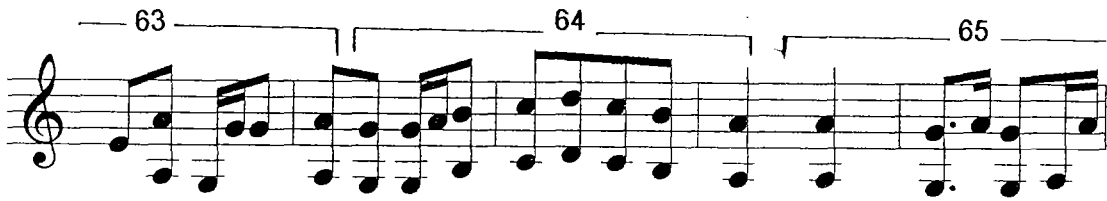
43 44 45

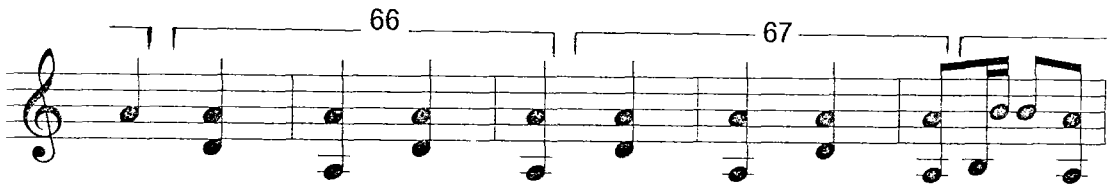
61 62

Musical staff 1: Treble clef, measures 61 and 62. Measure 61 contains a sequence of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. Measure 62 contains a sequence of eighth notes: F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3.

63 64 65

Musical staff 2: Treble clef, measures 63, 64, and 65. Measure 63 contains eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. Measure 64 contains eighth notes: F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3. Measure 65 contains eighth notes: F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3.

66 67

Musical staff 3: Treble clef, measures 66 and 67. Measure 66 contains quarter notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. Measure 67 contains quarter notes: F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3.

68 69 70

Musical staff 4: Treble clef, measures 68, 69, and 70. Measure 68 contains eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. Measure 69 contains eighth notes: F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3. Measure 70 contains eighth notes: F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3.

71 72

Musical staff 5: Treble clef, measures 71 and 72. Measure 71 contains quarter notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. Measure 72 contains quarter notes: F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3.

73 74 75

Musical staff 6: Treble clef, measures 73, 74, and 75. Measure 73 contains eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. Measure 74 contains eighth notes: F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3. Measure 75 contains eighth notes: F4, E4, D4, C4, B3, A3, G3.

Musical score for measures 76-90, consisting of six staves of music. The notation is in treble clef and features a complex rhythmic pattern with many beamed notes and rests. The measures are numbered 76 through 90, with some numbers appearing above the staff and others below. The music is organized into groups of measures, with some groups containing multiple measures of similar rhythmic patterns.

Measures 76-77: First staff, measures 76 and 77.

Measures 78-80: Second staff, measures 78, 79, and 80.

Measures 81-82: Third staff, measures 81 and 82.

Measures 83-85: Fourth staff, measures 83, 84, and 85.

Measures 86-87: Fifth staff, measures 86 and 87.

Measures 88-90: Sixth staff, measures 88, 89, and 90.

91 92

93 94 95

96 97

98 99 100

101 Chub

ชูป

Chub

The musical score consists of three staves of music in treble clef. The first staff is labeled 'ชูป' and 'Chub' and contains measures 1 and 2. The second staff contains measures 3, 4, and 5. The third staff contains measure 6 and is labeled 'เข้ามาน' and 'Khao Man'. The music features a melodic line with eighth and sixteenth notes, often beamed together, and a bass line with eighth notes. Bar lines are present at the end of each measure.

ลา La

The musical score is written in 2/4 time and consists of four staves of music. The first staff contains measures 1 and 2, the second staff contains measures 3, 4, and 5, the third staff contains measures 6 and 7, and the fourth staff contains measure 8. The music is primarily composed of eighth and sixteenth notes. The fourth staff includes a section labeled 'เสมอ Samoo' which features a melodic line with some rests and a final cadence.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	เอกสิทธิ์ สุนิมิตร
ภูมิลำเนา	14/1 หมู่ที่ 4 ต. ถนุ อ. อุทัย จ. พระนครศรีอยุธยา
การศึกษา	<p>พ.ศ. 2521 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดสะแก อ. อุทัย จ. พระนครศรีอยุธยา</p> <p>พ.ศ. 2523 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนประตูลี้ อ. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา</p> <p>พ.ศ. 2531 จบการศึกษาชั้น ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ อ่างทอง อ. เมือง จ. อ่างทอง</p> <p>พ.ศ. 2534 จบปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร</p>
หน้าที่ราชการ	<p>พ.ศ. 2532 รับราชการที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ นครศรีธรรมราช</p> <p>ปัจจุบัน รับราชการในตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 5 สถาบันราชภัฏพระ นครศรีอยุธยา</p>

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงบันไดเสียงทางฆ้องวงใหญ่เพลงชุดใหม่โรงเรียน

บทคัดย่อ
ของ
เอกสิทธิ์ สุณีมิตร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกมานุษยดุริยางควิทยา
มีนาคม 2544

การศึกษาเพื่อการวิเคราะห์ในปริภูมยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาเพลงชุดใหม่โรงเรียน
ทางห้องวงใหญ่ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำการวิเคราะห์ใน 2 หัวข้อ ดังนี้

1. ศึกษาบันไดเสียง วรรคเพลงและลูกตกทางห้องวงใหญ่ เพลงชุดใหม่โรงเรียน
2. วิเคราะห์การเปลี่ยนบันไดเสียงทางห้องวงใหญ่ เพลงชุดใหม่โรงเรียน

วิธีการดำเนินการวิเคราะห์เริ่มด้วย การศึกษาข้อมูลจากตำราวิชาการ การสัมภาษณ์และ
จากประสบการณ์ จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการบันทึกโน้ตอักษรไทย เฉพาะทางห้องวงใหญ่ เพลง
ชุดใหม่โรงเรียน และได้นำโน้ตที่บันทึกขึ้นนี้ไปเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า

1. บันไดเสียง ของเพลงชุดใหม่โรงเรียน ทางห้องวงใหญ่ มีการใช้บันไดเสียงอยู่ 5 บันได
เสียงประกอบด้วย
 - 1.1 บันไดเสียง ซอล ซึ่งมีลูกตกอยู่ที่เสียง ซ ล ท ร ม
 - 1.2 บันไดเสียง ลา ซึ่งมีลูกตกอยู่ที่เสียง ล ท ด ม ฟ
 - 1.3 บันไดเสียง โด ซึ่งมีลูกตกอยู่ที่เสียง ด ร ม ซ ล
 - 1.4 บันไดเสียง เร ซึ่งมีลูกตกอยู่ที่เสียง ร ม ฟ ล ท
 - 1.5 บันไดเสียง ฟา ซึ่งมีลูกตกอยู่ที่เสียง ฟ ซ ล ด ร
2. การเปลี่ยนบันไดเสียงในเพลงชุดใหม่โรงเรียนทางห้องวงใหญ่ พบว่ามีลักษณะของการ
เปลี่ยนบันไดเสียง โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ
 - 2.1 การเปลี่ยนบันไดเสียงทั้งเพลง
 - 2.2 การเปลี่ยนบันไดเสียงในบทเพลง
 - 2.2.1 การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบเปลี่ยนทันที ซึ่งเกิดขึ้นในบทเพลงระหว่าง
วรรคเพลงต่อวรรคเพลง
 - 2.2.2 การเปลี่ยนบันไดเสียงแบบมีวรรคเพลงมาเชื่อมอยู่ระหว่างกลางของการ
เปลี่ยนบันไดเสียง

A STUDY OF MODULATION ON KONG WONG YAI MELODY
IN EVENING PRELUDE

AN ABSTRACT
BY
EKASIT SUNIMIT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Arts degree in Ethnomusicology
at Srinakharinwirot University
March 2001

This study aims to analysis the Kong Wong Yai melody in the Evening Prelude.

The analysis was divided into 2 areas, as follow:

1. The analysis of the scales, sentences and structural tones of Kong Wong Yai in the Evening Prelude.

2. The analysis of scale changing for Kong Wong Yai melody in the Evening Prelude.

The study began with the investigation of document and interviewing. The researcher converted and transcribed the printed western notation to Thai notation system for further study.

The findings were as follows:

1. The scales of the Evening Prelude for Kong Wong Yai consist of five scales

- 1.1 Scale sol which has structural tones at sol, la, te, re and me.

- 1.2 Scale la which has structural tones at la, te, do, me and fa.

- 1.3 Scale do which has structural tones at do, re, me, sol and la

- 1.4 Scale re which has structural tones at re, me, fa, la and te.

- 1.5 Scale fa which has structural tones at fa, sol, la, do and re.

2. Two forms of changes of the scales in the Evening Prelude for Kong Wong Yai have been found as follow:

- 2.1 The whole song changes to other scales.

- 2.2 Changes in a song which occurs in two different manners;

- 2.2.1 A sudden change of the scales which occur between sentences.

- 2.2.2 A change of the scales occurs when a sentence functions as a linkage between the two scales.